THE LIBRARY – THE UNIVERSITY OF W

הצופה

ה, יום ששי, כ"א מר־חשון תשל"ד (16.11.1973)
ה ל"ה — גליון 11552 — המחיר 110 אגורה

עתון התנועה העולמית של המזרחי והפועל המזרחי
מייסד ועורך ראשון: הרב מאיר בר־אילן ז"ל

קסון: שנת 1973 תציין ראשיתו של הליך שיוביל לשלום קבע במזה"ת

נגטון, 15 (ע"צ וע"ר) יא ניקסון הביע הבוקר חונו כי שנת 1973 ת ראשיתו של תהליך יביל לשלום קבע ב־

קסון הקדים לסכסוך ישר־ ולמשבר הנפט שבעקבו־ חלק העיקרי של נאום ש־

הסמית בפני ההתאחדות הארצית של הסוכנים של נכסי דלא ניידי.

„הודות להפסקה האש ולתפקיד שמילאה ארה"ב בייצובה — אמר הנשיא — הגענו עתה, לראשונה כאן 25 שנה בארבע מלחמות, את היסודות הדרושים אשר יאפשרו ל־צדדים הנוגעים בדבר לשאת ולתת ולעצב שלום אמת.

מר ניקסון הדגיש, כי הסכסוך במזרח־התיכון היה מסוכן יותר מזה של וייטנאם, משום שהאיזור הוא צומת של העולם וטומן בחובו חלק גדול של הנפט העולמי.

הנשיא הבריז כי לבריה"מ כמו לארה"ב אינטרסים חיוניים במזה"ת, היוני כי השרור ביניהן הבנה כדי למנוע כל עימות.

מר ניקסון הודה לבסוף כי השלום בוודאי לא ישרור במזרח־התיכון עד ל־סוף השנה, אך הביע את אמונו כי „שנת 1973 תציין את ראשיתו של תהליך אשר יביא בסופו של דבר לשלום קבע".

בדברו על משבר הנפט אשר הר ליד הסכסוך ישראלי־ערבי, הכריז מר ניקסון מחדש על רצונו שארה"ב תהיה עד שנת 1980 בלתי תלויה בארצות זרות בכל שנוגע למקורות האנרגיה שלה. „ארה"ב איננה צרי־כה להיות תלויה בשום מדינה זרה, ידידה או אויבת, בהספקת מקורות האנרגיה שלה" הכריז ניקסון, לקול תשואותיהם הרמות של מאזיניו.

הנשיא הזהיר את האמריקאים מפני האשליה כי משבר הנפט יחלם במידה שסיכויי השלום מתגד־לים במזרח־התיכון.

הופעתו של הנשיא ניקסון בפני הסוכנים של נכסי דלא ניידי נערכה במסגרת הכנס שלו. להעלות את יוקרתו.

בין היתר חזר ואמר כי לא יתפ־טר מתפקידו בעקבות פרשה ווטר־גייט: „נבחרתי לעשות מלאכה. לא אסתלק עד אשר אשלים מלאכה זו".

שמות 26 השבויים שחזרו ממצרים

1. אלקלעי עמינדב
2. גולדמן גדעון
3. גלילי מרדכי
4. דדיה יצחק
5. דובלרו ישראל
6. דלרחיים דוד
7. הראל שמואל
8. הרמן אביעזר
9. וייס אברהם
10. וישניצקי אליעזר
11. זיבלי יעקב
12. זילברמן מאיר
13. זכאי אליהו
14. חג'בי גבריאל
15. יעקב עידן
16. כורם אשר
17. לוי דוד
18. מור ישעיהו
19. ניסנהאוז משה
20. פלד אביהיל
21. פלד יוסף
22. קצירי ישי
23. רוזן רן
24. ריטרבנד מנחם
25. רינת עמוס
26. רן פורדו

מסתמנת נכונות לקביעת השבת כיום שבתון לרכב

מאת סופרנו הכלכלי בירושלים

במגעים בדרגים בכירים מסתמנת להיענות לדרישה לקבוע את השבת כיום שב־תון הרכב.

לסופרנו נודע כי ההיענות היא ברעיון של קביעה עקרונית של השבת כיום שבתון הרכב, ומי ש־לא ירצה בכך הוא שיצטרך לבק־קש תו סימון של יום השבתון. מי שירצה את השבת כיום השבתון לרכבו לא יהיה זקוק לשום סי־מן מיוחד, ורכב ללא סימן לא תורשה תנועתו ביום השבת.

צויין אין סיכום סופי בעניין זה.

יסינגר סיים חותיו ביאפאן

, 15 (יופ"ע) — שר אמריקאני הנרי קיסי־ ים היום שני ימי שי־ מנהיגים יפאניים על הנפט העולמי אך לא וקודות יפאניים לא תרון מהיר לבעיה.

ר, העומד לשוב לוושינגטון ר של 11 יום ב־10 ארצות, תור הערכה על התיעצוי־ ורים הנפט המזרח־תיכוני, עליו תוהילה להיות ל־ סון ולוועדת החוץ של ה־ ריקני.

משרד החוץ האמריקאני, המנהיגים היפאניים אמרו כי ארצם להתליך קשיה עם ישראל. על רק השיב „קרוב לוודאי כל אמר כאן, כי השאלה יא נושא חשוב והדגיש כאו־ ני הצדדים ימשיכו לדון ה.

לציפיות לא קיים קיסינג'ר תונאים בטוקיו.

אל דחתה הצעה מצרית ת ממערב התעלה תמורת נוי הארמיה השלישית

שינוי המדיני בירושלים הציעה שוב לישראל כי ה לסגת את הארמיה ה־שלישית המזרחית של ה־תעלה יציאה כל כוחות ה־ מערב התעלה ונסיגה כלליה של 35 ק"מ כהגדה ה־הצעה זו נדחתה על הסף. עם מצרים שידון בסעיף באוקטובר המפרידה בין יהיה מכריע לגבי עתיד ישמש מבחן לגבי יכול־ת המצרים לקיים הסכמים. הללו ציינו כי ההוכחה אשון של ההסכם על הוי־ ים, לא בוצע חלק ממנו שבויי מלחמת ההתשה) הן מעוררת השושות לגבי עתיד. הדינים הביעו חששות גם האמריקאנית שבוסא בידי פיה הצטרף ישראל לסגת החלטה 242 ויתכן שיהיה צורך בעיבובה לבטחונה. החשש הוא מפני המעלה „תוכנית רוג'רס" בחדש.

פתיחות ועידת השלום בין ישראל לבין מצרים תלויה הרבה בהתקד־מות הבורים בקילומטר ה־101 ובפ־תרון בעיות מקומיות.

ההנחה היא, לאור ניסיון שיחות רודוס בשנת 1949 כי רצוי יותר שהוועידה תיערך עם כל מדינה ערבית לחוד ולא עם כל מדינות ערב יחד משום שבמקרה כזה חוששת מדינה ערבית אחת מפני רצונות האין כל סיכוי למו"מ של ממש.

שר המלחמה המצרי ממשיך לסייר ביחידות צבאו

קאהיר, 15 (עי"צ) — שר המל־חמה המצרי אחמד איסמעיל עלי המשיך היום בסיורו ביחידות ה־שונות של צבא מצרים.

היום ביקר הגנראל ביחידות של חיל האוויר המצרי ושוחח עם ה־מפקדים, הטייסים והחיילים.

הגר"ש גורן פנה לנשיא הצל"א לפעול להצלת השבויים בסוריה

הרב הראשי לישראל שלו־מה גורן, פנה אתמול באמ־צעות הרב הראשי של ג'נ־בה הרב ד"ר אלכסנדר ספ־רן, לנשיא הצלב האדום ה־בינלאומי, מר רוז'ה גאלופן וביקש ממנו לעשות מאמצים דחופים ביותר להצלת הש־בויים הישראליים בסוריה.

הרב גורן ביקש לשלוח מיד מש־לחת לדמשק למטרה זו.

נשיא הצלב האדום הבינלאומי השיב לרב הראשי, שהוא מקבל במלוא תשומת הלב את הפניה ר דאגתו הראשונה עכשיו היא גורל שבויי ישראל בסוריה ומידי שעה בשעה הוא מטפל בעניין בכל שיוד נגעת.

מר גאלופן ציין כי הוא גם שר־קל באופן חיובי את בקשתו של הרב הראשי לשלוח שליח מיוחד לסוריה כדי לטפל מקרוב בנושא השבויים הישראליים.

כמו"כ פנה הרב גורן באמצעות הרב ד"ר שפרן למנהיגי הארגון העולמי של הכנסיות הנוצריות באירופה להתערב לטובת השבויים בסוריה. מר סנוק, ראש מועצת הכנסיות הנוצריות, הודיע לרב ה־ראשי, שאנשי מועצת הכנסיות ביקרו לפני ימים אחדים בדמשק ונפגשו עם שני טייסים ישראלים (כנראה שהכוונה ליורם שחר מ־קרית שמונה ואודי שחק מהרצ־ליה) ומצאו אותם במצב משביע ר־צון מבחינה גופנית ורוחנית. מר סנוק ציין, כי זו היתה הפגישה הראשונה של נציגי מוסד בינלאו־מי עם שבויי ישראל בסוריה. הוא הבטיח להמשיך במאמציו על ידי פניה ישירה לשלטונות דמשק ר על ידי נציגי הכנסיות בסוריה.

בריטניה פנתה לסוריה בעניין השבויים הישראליים

לונדון, 15 (עי"צ) — בריטניה פנתה שלוש פעמים לסוריה בש־אלת שבויי המלחמה הישראליים — גילה היום ראש ממשלת בריטניה אדוארד הית בבית הנבחרים. הוא דרשה כי אמנת ז'נבה ת־יושם במלואה וכי השבויים יוח־זרו לישראל. הוסיף מר הית, צ־יין, כי ממשלת בריטניה הודיעה לשות־פותיה בשוק האירופי על פניות אלה.

הית אמר את דבריו בתשובה על שאלתו של ציר שמרני, שציין כי בישראל שוררת חרדה לגורלם של השבויים בסוריה.

הצטרף ל... תמר

קופת תגמולים מרכזית ליד

בנק דיסקונט לישראל בע"מ

דיון מדיני־בטחוני בהנהלת המפד"ל

י. רפאל: המפד"ל דורשת בתוקף שיתופה בכל הוועדות הממשלתיות המצומצמות

לא תשלים עוד עם מצב המעמיד אותה בפני עובדות מוגמרות ✶ הממשלה הנוכחית אינה מוסמכת עוד לקבל החלטות מדיניות מחייבות, אבל אם אמנם תתכנס בקרוב ועידת השלום עם הערבים, יש לקבוע מיד את מהלכינו הראשונים בוועידה זו

מאת סופרנו לענייני מפלגות

„אם אמנם נכונות הידיעות, כי מתכננים כינוסה של ועידת שלום לראשית ההידברות ביננו לבין אויבינו כבר ב־מחצית דצמבר — חייבת הד ממשלה להועיד דיונים מעמי־קים ומקיפים גם על צעדיה הראשונים לקראת אפשרות זו; אם כי ברור, שהממשלה הזאת אינה מוסמכת להגיש לפורום בינלאומי כלשהו תב־נית שלום מטעם מדינת ישראל בטרם תתייצב מחדש בפני העם ותבקש הסכמתו" — זאת אמר אתמול, ח"כ ד"ר יצחק רפאל, בהנהלת המפד"ל, בהרצאתו על ההתפתחויות המדיניות האחרונות.

הנואם הטעים, כי המפד"ל לא תס־כים עוד להישאר מחוץ לתבונה ו־תבקש להיות מיוצגת בהכנות, ב־בירורים המוקדמים ובניהול השיחות.

ח"כ רפאל הוסיף בעניין זה כי „האחריות שנציגי המפד"ל נושאים כלפי ציבור הבריה אינה מאפשרת להם להשלים עוד עם המצב הקיים בתחום הביטחון, אחר ביטולה של ועדת השרים לענייני ביטחון".

להלן אמר כי נציגי המפד"ל יבקשו שיתופה בכל הועדות, אף המצומצמות ביותר ולא יסכימו בשום אופן ש־יעמידו אותה בפני עובדות מוגמרות.

דיווח על ההתפתחויות המדיניות

בראשית דבריו דיווח ד"ר רפאל על ההתפתחויות המדיניות האחרו־נות והסביר עמדתם של חברי ה־מפד"ל בממשלה ובוועדת החוץ וה־ביטחון בכל השאלות האקטואליות שנתעוררו באחרונה.

ד"ר רפאל עמד, בין היתר, על הסכנה הצפויות לצה"ל בשל „ריב המצביאים" והכנסת מפלגתיות לתוך שורות הצבא. תבע יוזמה הקיקתית מטעם המפד"ל לבליבת היורד רות זו.

שלמה לוי: נגד קביעת מפה סופית

בהמשך הויכוח המדיני בהנהלה תבע שלמה לוי לנקוט עמדה תקיפה בשאלת הקמת ועדת שרים לענייני ביטחון, והתהמצוה נציג המפד"ל בה. הטעים, כי נציגי המפד"ל בממשלה מייצגים המוני אוחדים בדרגה ו־מכאן שעליהם ליטול חלק פעיל בכל מוקדי ההכרעות וקבלת ההחלטות. להלן אמר שלמה לוי כי אין לפתח בציבור את ההרגשה כאילו המלחמה נסתיימה והשלום בפתח שכן גם במצב כזה יוצר שאננות. הדובר שלל קבי־עה מפת שלום סופית לקראת ועידת השלום כאשר מדובר זה עלול להיות מנוצל לרעת ישראל. בהמשך דבריו יצא בחריפות „נגד הפטפטת" והזהיר כי הצהרות של מפקדי צבא עלול לעורר פקפוקים על טוהר הלחימה.

בסוף דבריו קרא לליכוד פנימי לק־ראת ההחלטה הגורליות לעם ישראל.

ד"ר בן מאיר: כולנו מאוחדים ברצון לשלום אבל אמיתי

ח"כ ד"ר יהודה בן־מאיר אמר, כי כולם כאוהדים ברצון לשלום אולם קיימת סכנה הכירה שנאבק סיכויה שלום שאינה אמיתית „נבשלם על כן מזהיר דבים יקרי". הוסיף: „וצריך

(סוף בעמוד 2)

הדלקת הנר

	ערי"ש	מוצ"ש
ירושלים	4.03	5.17
תל־אביב	4.21	5.19
חיפה	4.11	5.17
באר־שבע	4.19	5.17
אילת	4.22	5.23

הידיעה על שובם של 26 השבויים הישראליים ה־מצויים ממצרים — ראה בעמוד ב'.

ועידת השלום עשויה להיפתח ב־9 בדצמבר בג'נווה

טוקיו, 15 (יופ"ע) — עוזר ראשי של שר החוץ האמריקאי הנרי קיסינג'ר שסיים כאן היום את שיחותיו עם מנהיגי יפאן, אמרו כי ייתכן ש־מועד ועידת השלום הערבית־ישראלית ייקבע בתוך 10 ה־ימים הקרובים.

משערים, כי הוועידה תיפתח ב־ג'נבה ב־9 בדצמבר, בחסות ה־או"ם.

המקורות הוסיפו, כי מצפים שמר קיסינג'ר ינכח ביום הפתיחה, יחד עם שרי חוץ אחרים.

הוא גם יהיה באירופה ב־10 וב־11 בדצמבר, כדי להשתתף בכנס של בריה נאט"ו בבריסל.

סיסקו דן בלונדון על השלב הבא של השכנת שלום במזרח התיכון

לונדון, 15 (יופ"ע) — ג'וזף סיסקו, עוזר שר החוץ האמריקאי קיים כאן היום שיחות במשרד ה־חוץ הבריטי על השלב הבא של התהליך השכנת השלום במזה"ת — כמרו פקידים בריטיים.

סיסקו, ניהל שיחה דומות בפא־ריס, מטה נאט"ו בבריסל, בון ו־רומא.

היום נפגש עם סגן שר החוץ ה־בריטי לורד באלניל, בהעדרו של שר החוץ דאגלס־יום החולה.

סיסקו דיווח לדיפלומטים בריט־יים על הדרכי השלום הבוצעים, באזור התיכון.

קדאפי מתח ביקורת חריפה על סאדאת:

„כבוד הערבים הוכתם בק"מ ה־101"

טריפולי, 15 (ע"ר) — נשיא לוב הקולונל קדאפי מתח ביקורת חריפה על נשיא מצ־רים אנואר סאדאת, בגלל מדיניות ניהול המלחמה ול־אחר מכן בגלל הסכמתו להפ־סקת האש — מסרה סוכנות הידיעות הלובית.

הסוכנות ציטטה הערב את הקולו־נל קדאפי כאומר לסאדאת במברק, כי המנהיג המצרי בטח בעצמו וקי־בל באורח חד־צדדי את ההחלטה ה־מלחמה והפסקת האש „למרות שאלה מהוות הפרה של הסעיף 14 ב' של החוקה של הפדרציה של הרפוב־ליקות הערביות אשר אושרה ב־ליקות על ידי 40 מיליון איש".

קדאפי הוסיף במברקו כי „הסכ־מנו להפסקה האש ובכך נתנו הזד־מנות לאויב להקן את הפסדיו בנשק ובחיילים. הכרנו בישראל באורח עקרוני והסכמנו למו"מ ישיר אשר מטבע הדברים יוביל לשלום".

להלן כתב „אם נלחמנו כדי להשיב לעצמנו את האדמות שנכבשו ב־1967, הרי הסכמנו להפסקה אש בלי לשחררן.

„אם נלחמנו רק כדי להשיב ל־כבודנו את כבודנו, הסכמנו שכבוד זה יוכתם בק"מ ה־101".

אף על פי כן ביים קדאפי ב־אוזניו כי יוסיף להה אבנן בנשיא סאדאת אף אם אחרים יטילו בו ספק.

עתון ירדני: גדולה הסכנה לחידוש מעשי האיבה

רבת עמון, 15 (ע"צ) — הסכנה של חידוש מעשי האיבה גדולה יותר מאשר סיכויי השלום — דעה זו מביע היום העתון הממשלתי „אל־ראי" בהגיבו על „ההצהרות הבלתי־כהיות" של הגב' גולדה מאיר ב־כנסת ההצהרה „הנסבציה ברחו־בות תל אביב".

עתון ירדני אחר „אלאורדן" מה־יחס לחילופי השבויים ומביע את שבהור נוכח — „כצעד ראשון זה לקראת השיוב".

אבן עמד להיפגש אמש עם ואלדהיים בעניין שחרור השבויים הישראליים מסוריה

מטה האו"ם, 15 (ע"ר) — שר החוץ אבא אבן עמד להיפ־גש הלילה עם מזכיר האו"ם ואלדהיים, ומקורות יודעי דבר אמרו כי הנושא העיקרי בפגישה הוא איך להשיג את שחרורם של שבויי המלחמה הישראליים שבידי סוריה.

מר אבן גם ביקש לדון עם ואלד־היים על הדרכים להבטיח הסכם בין בין כוחות ישראל לבין כוח החירום של האו"ם באיזור תעלת־סואץ.

אתמול נועד ואלדהיים עם שגריר מצרים צבדול מאגיג על ה־התפתחויות במזה"ת.

בדו"ח חש שמסר למועצת הבי־טחון על כח החירום, ציין מזכיר האו"ם כי הכח מונה עתה 2,011 קצינים וחיילים. היחידות האחרו־נות שנשלחו לכה באו מאוסטריה, קנדה, פינלנד ופולין.

דובר האו"ם מסר, כי ואלדהיים גם הורה לגנרל סילאסבואו להי־כין הצעות בדבר צירופם של 28 אמריקאנים נוספים למטה משקיפי האו"ם ולצרופה של היחידה ה־סובייטית הראשונה בת 36 קצינים.

דובר האו"ם אמר כי הגנרל סילאסבואו נועד היום בירושלים עם סגן מזכיר האו"ם רוברטו גייר, אש־שר נעלה ביום ב' לאיזור על ידי מזכיר האו"ם ינענה אהגבול בדמשק עם שלטונות סוריה.

סבורים כי שיחותיו בסוריה בב־עו בשבויי המלחמה הישראליים. על פי בקשה ישראלית.

דובר הצלב האדום בקאהיר:

היום יוחזרו ממצרים 30 שבויים נוספים

קאהיר, 15 (ע"י, יופ"ע ועי"צ) — מחר (יום ו'), ובמסגרת ויעב־רו ללוד כ־30 שבויים. מנהה הצלב האדום בקאהיר אמר היום, כי המצרים החזי־רו מן שהמשלוח השני של שבויי מלחמה ישראליים יתבצע

דובר של האו"ם, רודולף סרידור, אמר במסיבת עתונאים בקאהיר, כי חילופי השבויים יימשכו מ־6 עד 8 ימים.

המצרים מסרו כי הם מחזירים 245 שבויים, ואילו ישראל מסרה ב־ידה כ־8000 שבויי מלחמה מצריים.

פקידי או"ם בקאהיר אמרו היום כי יש צורך לפנות כ־1,200 פצועים חולים מהעיר סואץ. ציינו כי ממ־שלת מצרים היתה רוצה לשלוח ל־עיר רכבת אמבולנס, אולם הכוחות הישראליים מסביב לעיר הסידו חלק ממסילת הברזל.

הם הוסיפו כי המצרים יכולים לתקן את המסילה תוך שעות ספורות אם הישראלים ירשו זאת. ולא — יוצאו הפצועים בשיירה של אמבו־לנסים.

הגיעו מטוסים להעברת שבויים

שני מטוסים המטוסים שבויים בין לוד לקהיר וקהיר לה, הגיעו אמש לנמל לוד, ללא נוסעים, ונשארו ל־חניית לילה במקום כדי שיוכלו להתחיל בהעברת שבויים מצריים פצועים ולא פצועים.

לאחר מכן יעבירו מטוסים אלה שבויים ישראלים פצועים ארצה, ביניהם, כפי שנמסר כאן, גם 9 ה־שבויים שנשבו במלחמת ההתשה.

שני מטוסים אלה, הפועלים בשירות הצלב האדום, הם של חברת „באלאיר" השוויצית, האחד מדגם די. סי. 9 הוא מיועד גם להעברת פצועים באלונקות, והשני מדגם די. סי. 8 שבו אפשר להעביר כ־250 שבויים בבת אחת.

נסתיימה מסירת הודעות למשפחות השבויים

קציני העיים סיימו אתמול את מסירת ההודעות למשפחות השבויים הנמצאים בידי המצרים.

במסירת ההודעות הוחל שלשום ב־ערב עם קבלת רשימת השבויים.

ננעלה ועידת הצלב האדום בטהראן

טהראן, 15 (עי"צ) — הוועידה ה־22 של הצלב האדום הבינלאומי סיימה היום את דיוניה בטהראן.

אחת ההחלטות האחרונות שנתקבלו בישיבת המליאה היתה זימון כנס של מומחים ממשלתיים ב־1974, כדי לדון בשאלת „כלי הנשק הקונוו־נציונליים המסוגלים לגרום סבל מיותר או להשפיע השפעתם בלא הבחנה".

צרפת ובריטניה רוצות לייצר „סאם 6" אירופיים

לונדון, 15 (עי"צ) — שרי ה־הגנה של צרפת ובריטניה יקימו כפי הנראה בייצור טיל אירופי הדומה ל„סאם 6" מתוצרת בריה המועצות — על כך מוסר היום העתון „סייבס". שני השרים — רוברט גאלי ולורד קאריגנטן — נפגשים היום בפאריס.

לדברי העתון, מתעניינת צרפת ביותר בטיל קרקע־אוויר מעין זה.

מעריכים כי ההוצאות הקשו־רות בייצור טיל מעין זה יסתכ־מו בכ־400 מליון לי"ש — כותב העתון הבריטי.

אוסלו, (עי"צ) — ממשלת נור־ווגיה החליטה הערב לייקף את ה־מטבע שלה ב־5 אחוזים.

2 נקודות ביקורת נוספות בכביש סואץ־קאהיר — הועברו לאו"ם

שיירה ראשונה של מזון ותרופות הגיעה לעיר סואץ

מאת סופרנו הצבאי

במקביל למבצע החלפת השבו־יים בוצעו אתמול צעדים אחרים בהסכם ישראלי־מצרי: העברת נקודות הביקורת לידי האו"ם ו־העברת אספקה לעיר סואץ הנצו־רה.

גם אתמול קיימה בק"מ ה־101 פגישה בין האלוף א. יריב והגנרל המצרי מוחמד ג'אמאסי.

המצרים לא קיימו את ההסכם ב־מילואו כשהעבירו אתמול לישראל רק 26 שבויים, במקום 37 כפי ש־הוחלט.

עם זאת מקודים כי המצרים יעמדו בהסכם ויעבירו היום ללוד 36 שבויים ובכלל זה התשעה שנשבו במלחמת ההתשה, שעמדו להיות מוחזרים כבר אתמול, ו־20 שבויים בריאים.

ישראל העבירה למצרים עד שעות הערב 315 שבויים ובכוונה עמוד להע־ביר אמש בחצות 412 חיילים. מזה 162 פצועים והיתר בריאים.

אספקה לעיר סואץ הנצורה

נקודות הביקורת בק"מ ה־101 ו־הק"מ ה־119 בכניסה לעיר סואץ נמ־סרו אתמול לאו"ם שהקים בהם מח־סומים משלו. עם זאת צורפו לנקו־דות קציני קישור של צה"ל.

אתמול הועברו לעיר הנצורה מש־איות ראשונות עם אספקה וציוד רפואי. היום יתחילו להוציא מן העיר את הפצועים, החיילים האחרים, ה־נמצאים בבית החולים שבה.

תקריות אש

תקריות אש ארעו גם אתמול ב־חזית המצרית למרות הפסקת האש.

ב־4.30 לפנות בוקר התקדמה קבו־צת חיילים מצריים, מהארמיה ה־שלישית לעבר עיון־מוסא בכיוון ל־כוחותינו. כוח צה"ל פתח עליהם ב־אש, הם השיבו בירייות אך נסוגו.

בשעה 3.45 אחה"צ פתחו המצרים בירייות על טרקטור צה"ל שעבד ב־גדה המזרחית מדרום לאגם המר־השבה אש. לא היו נפגעים.

חילופי יריות בחזית הסורית

במשך כ־5 שעות היו אתמול חי־לופי יריות לסירוגין בחזית הסורית.

בין 10.30 ל־3.50 אחה"צ ירו הסורים לסירוגין בגזרה מורשת בית ג'אן, ב־נשק קל, במרגמות וגם ירייה אחת ממטקים לעבר כוחותינו. השבה אש.

שיירת האו"ם עוברת את התעלה בדרך לארמיה ה־3

אזרח מצרי תושב העיר סואץ:

„אם הכנסתם לנו אוכל — סימן שיהיה שלום"

„אם הכנסתם לנו אוכל — סימן שיהיה שלום" — אמר אזרח מצרי תושב העיר סו־אץ שבא אתמול לקבל את שיירת המזון והאספקה לתו־שבי העיר, שהועברה זו ה־פעם הראשונה במסגרת ה־הסכם שהושג שלשום בין הצ־דדים.

כתב „יומן צה"ל" מסר אמש, כי שיירת האספקה הלא־צבאית הארוכה, שהגיעה ממערב, חלקה נועד לארמיה ה־3 בהצלה ו־25 משאיות — לעיר סואץ.

השיירה הועברה לאחר תכנון קפדני שנע־רך על ידי כוחות צה"ל וכוח ה־חירום של האו"ם ועל־פי תרגולת מוכנה מראש. אלוף אהרון יריב סייר באיזור נקודה המיפגש ו־שוחח עם קצין האו"ם הבכיר בא־זור, אלוף־משנה ריקה מאירי מ־פינלנד, ועמד על הסידורים.

אלוף יריב בישר לחיילי צה"ל במקום, כי היום חוזרים שבויים הביתה. כאשר נשאל האלוף על ידי אחד החיילים „מתי אנחנו חוז־רים הביתה?" השיב „זה עוד יקח הרבה זמן".

המשאיות שהגיעו למקום ניצבו בשורה ארוכה, כאשר כל אחת מ־הן תונה במכלאה בין שתי גדרות תיל, וליד כל משאית ניצבים על משמרתם שני שוטרים צבאיים יש־ראלים ושני חיילי או"ם.

לאחר מכן הופיעו כמה משאיות אדומות מכיוון העיר סואץ ועמן קבוצה של 50 מצרים לבושים אז־רחית. הם התקדמו בזוגות, עברו את המחסום והתקדמו לשטח שבי־די ישראל, כשליד כל משאית נצ־בים שני מצרים, והלו מיד ב־פריקת כל הציוד.

על פי ההוראות, השגיחו אנשי צה"ל על הציוד אך לא נגעו בו ולא פתחו את התיבות.

הכתב מציין, כי המזון היה אר־וז ברשלנות והירקות והפירות לא טריים.

תחזית מזג האוויר

מעונן חלקית. טמפרטורות המקסימום החזויות להיום: ירושלים 20, חיפה ובאר שבע 25, תל אביב 24, אילת 29, עזה 24, מפרץ שלמה 27, הר שומרון 22, יריחו 29 מעלות. הלחות היחסית ללא שינוי.

הודעה משותפת בריה"מ־יוגוסלאוויה:

שלום העולם תלוי בהסדר יציב במזרח התיכון

מוסקבה, 15 (ע"ר ויופ"ע) — בריה"מ ויוגוסלוויה הכ־ריזו היום כי בשלום העולם תלוי בהסדר יציב של הסכ־סוך במזרח התיכון.

סוכנות „טאס" מסרה, כי הבעיה הערבית־ישראלית היתה הבעיה ה־בינלאומית העיקרית שנדונה בעת ביקור של נשיא יוגוסלוויה בברי־ה"מ.

בהודעה שפורסמה בתום הביקור נאמר, כי אחת המשימות העיקרי־ות של העולם היא חיסול „מוקד המלחמה במזה"ת", באמצעות פינוי הכוחות הישראליים מהשט־חים הערביים הכבושים.

בהודעה גם קראו שתי הארצות ליישום „הזכויות הלאומיות החוק־יות של העם הערבי של פלשתין".

משקיפים אמרו כי זו היא הת־מיכה המרומזת הברורה ביותר ש־הביעה עד כה בריה"מ ברעיון של הקמת מדינה פלשתינית במזה"ת.

ההודעה, שפורסמה לאחר שהנ־שיא טיטו חזר לארצו בקיוב בי־רת אוקראינה, גם הביע תמיכה ב„שלימות הטריטוריאלית של כל הארצות המזרח־תיכוניות".

הצעה להעלאת מחירי הטיסות בכ־6 אחוזים

ג'נבה, 15 (עי"ר) — לכנס ה־שנתי של ארגון התעופה הבינ־לאומי „יאטא", הנערך עתה ב־אוקלנד שבניו זילנד הוגשה הצעה להעלאת דמי הטיסה ב־6 אחוזים החל מ־1 בינואר 1974.

העלאה זו נועדה לפצות את ה־חברות על העלאת מחירי הדלק.

מצפים שבתר יילכהו פקקי ה־הצבעה ל־113 החברות, המאוגדות ב„יאטא" ומצפים כי תוך שבעה ימים תאושר ההצעה.

כנס תנחומים

הרינו משתתפים בצערה ובאבלה הכבד של

משפחת הרב קובנר הדגולה

בהלקח מהם הבעל, האב והסותן

יקיר עירנו

הרה"ג אליהו מאיר קובנר זצ"ל

מיסד וראש ישיבת „פרית יפה" — „פרי יהודה"

חבל על דאבדין ולא משתכחין

המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים ולא תוסיפו לדאבה עוד.

הרבנות הראשית — המועצה הדתית

רחובות

במלאות 4 שנים לנפילת בננו ואחינו היקר על הגנת המולדת

סג"מ אברהם יוסף (אבי) גונזך (גנז) ז"ל

תערך אזכרה ביום שלישי כ"ה מרחשון תשל"ד (20.11.73) בשעה 3.00 אחה"צ בבית העלמין הצבאי הישן.

המשפחה השכולה

בע"ה

צילה ואריה ארד

חובקים בן

אח לאורי ומירית.

באר־שבע, כ"א חשון תשל"ד

תנועת האשה הדתית לאומית

ישיבת ההנהלה הארצית

תתקיים אי"ה ביום שני כ"ד מרחשון 19.11.73 בשעה 9.30 בבקר בבית התנועה בתל־אביב.

החברות מתבקשות לדייק.

לשכת הרבנות — המועצה הדתית

אשדוד

הנהלת המועצה הדתית בישיבתה מיום י"ד חשון תשל"ד (12.11.73) החליטה פה אחד להקים

לוח זכרון להנצחת שמות חללי אשדוד

שנפלו במלחמת יום הכיפורים

לוח הזכרון יוקם בימים הקרובים בבית הכנסת „אביר יעקב" באזור א'

המפלגה הדתית-לאומית לישראל — המזרחי והפועל־המזרחי

מטה הבחירות המרכזי

כנס פעילים

להסברת עמדת התנועה לבעיות השעה

יתקיים אי"ה ביום רביעי כ"ז מרחשון תשל"ד (21.11.73), בשעה 10.00 לפנה"צ בבית בני ברית רח' קפלן תל-אביב. ● הכנס יסתיים בשעה 4.00 אחה"צ.

— הזמנות אישיות לא נשלחו —

שפחת בסין הנכבדה

ברכת מזל טוב לבבית

להולדת הנכד

תזכו לראות ממנו רוב אושר ונחת

מרכז העולמי של מזרחי פועל המזרחי

קרן ארץ ישראל של המזרחי ההנהלה הראשית

לחברי ההנהלה

ר יצחק פישלר ומשפחתו

הנדס יוסף פישלר ומשפחתו

מזל טוב

להולדת הנכד — הבן

תזכו לרוות הרבה נחת מתוך שמחה אושר בריאות ושלום

מועצת התנועה

הנהלת המפלגה הדתית לאומית

מזכירות הפועל המזרחי

בתל־אביב

מזל טוב וברכות חמות

ליו"ר המועצה הדתית בחולון

מר ישראל גונן ורעיתו

להולדת הנכדה הראשונה

תזכו לראות ממנה הרבה נחת ואושר

ההנהלה ומתפללי בית הכנסת „זכרון קדושים" — חולון

صكنا من الاهل

של הצופה

אחריות לאורך כל הדרך

דרישתה של הסיעה הדתית־לאומית להדיח הקמת ועדת השרים לענייני חוץ וביטחון, שלפניה הובאו הענינים החיוניים לבירור ולהכרעה, הועבעה פעמים מיספר עוד לפני הבחירות. לא ייתכן, שקבוצה מצומצמת של שרי המערך תקיים באורח בלתי רשמי מעין ועדה כזו, שבה נקבעים דברים בטרם הם מובאים למליאת הממשלה, בעוד בית האחריות מחייבת פורום רשמי שבו נציגי כל הסיעות, כפי שהיה בעבר. יש להצטער, שהדרישה לא היתה אולטימאטיבית. שותפות קואליציונית אינה סובלת תהליך של „מטבח" בקיום ועדה.

יש מקום לטעון, ללא כל הפריזה, שאילו היתה קיימת ועדה שחבריה אישים מכל הסיעות, שדרכי הערכתם מגוונות, גם ביקורתית ולא שיגרתית, היו נמנעים אותם מחדלים של הרי־אסון שקדמו ליום־הכיפורים. חבורה סגורה של כמה שרים, כבודם במקומם מונח, חברי חוג אחד במפלגה אחת, אי־אפשר שתבוא במקום ועדת־שרים שבה משתתפים טובי הנציגים של כל הסיעות. בדיוק זה הוא אב לכשלונות המדהימים על תוצאותיהם המרגיזות.

הסיעה הדתית־לאומית הורה עכשיו על דרישתה הנמרצת „לא יהיה עוד הקבתה של ועדה זו, בפניה יובא כל המידע בנושאי חוץ וביטחון בשלבים המוקדמים ביותר". אין זו דרישה שיהיה אל הכרה לפעילות מדינית תקינה שלה אחראים כל השותפים בממשלה. נשיאת האחריות, משמעה, להיות שותף בשווה־זכויות בכול, וההסדר הוא בהפעלת ועדת שרים לענייני חוץ וביטחון, שפעלה באופן סדיר בימי כהונתן של ממשלות קודמות.

לפי דיווחים שונים עומדת ועדת־השלוב להיפתח בראשית החודש הבא או במחציתו הראשונה. הממשלה ודאי יודעת, או תיודע תרסים על הועידה שתדון בשאלות־היסוד הבטחוניות־מדיניות שלנו. האם המידע וההערכה בנושא בשלבים המוקדמים יובאו ויבוררו שוב בהתייעצות של קבוצה סגורה, כנוהג הנפסד בתקופת כנסת זו, או שבא יכירו סוף־כל־סוף, ששותפות מחייבת זימון את השותפים הקואליציוניים בוועדת שרים לענייני חוץ וביטחון? אין מונופול על בינה מדינית. המלחמה הייפה כל־כך הרבה ערעורין פוליטי, כל־כך הרבה סייגים המורים, עד שכצוויים ישוב אל הבירור המוקדם בהרכבו הקודם.

אין להתמהמה פתרון העניין החיוני לכל הנושאים בעול האחריות של הממשלה. „מטבח" בלתי רשמי אסור שיבוא במקום ועדה רשמית שתפקידה בכך. אחריות מליאה, משמעה, יידע בלא בירור בלא בשלב המוקדם, ללא אפליה כלשהי.

נציגות המפלגה הדתית־לאומית בכנסת ובממשלה, שמייצגת רבבות אזרחים בכל ענפי החיים, שחלקם במלחמה ובהקרבה רב מאוד. מן הדין שתתבע בליבון חד־משמעית את מלוא שותפותה בכל השלבים של ידע ובירור מדיניים־בטחוניים. כל יום ויום בשעת־חירום זו גודש מאורעות וציפיות, וכל חלקי הממשלה הקואליציונית מוכרחים להיות בתוך־תוכם של העניינים.

כשלונות העבר יש לחקור כדי להימנע מהם. עתה יש לרחק בראש כל מחדל או כל צעד פזיז, ולאפשר לנציגי כל הסיעות יהיו שותפים מלאים בעצה ובהכוונה בכל השלבים. אם לא הוקמה ממשלת־חירום לאומית, מאחר שהמערך והליכוד החליטו לקיים את הבחירות בסוף החודש הבא, הרי בפרק־זמן זה תוגבר השותפות של כל הסיעות באחריות להתפתחויות מראשיתן.

התביעה כל־כך מובנת, כל־כך צודקת, במיוחד אחר מה שעבר עלינו. שהמצויינים בקיומה של הקואליציה עד תום מרצדה אי־אפשר בלא שיקיים. אין שותפות־אמת בלי אחריות לאורך כל הדרך.

שבויים שהגיעו ושבויים שבדרך

קבוצת־השבויים הראשונה ממצרים לישראל, שנתקבלה בשמחה רבה, כוללת עשרים ושנים במקום שלושים ושבעה אנשים, כפי שהוסדר מראש. המצרים גם לא החזירו תיכף השבויים שניתפסו בימי מלחמת־ההתשה, בנימוק, ש„לא הספיקו לארגן את רכושם". הסחבת המצרית אינה נפסקת גם לאחר ההסדר.

היום צריכים להגיע 36 שבויים, בכללם תשעת הוותיקים, כולם בריאים. ויש לקוות, שלאחר תביעת ישראל לקיים ההסכם בשלימותו, יעברו הנה השבויים כמיספרם ובמועדם, לפי התכנית. בהביא להם בני־ביתם, מחכים כל תושבי הארץ.

הציפייה היא לשובם של הבנים השבויים מסוריה. הם שרויים בנסיבות קשות ביותר, שכיתות הסורים מתעללים בשבויים הישראלים. אמנם, משלחת צרפתית פרו־ערבית נפגשה בדמשק עם שבויים ישראלים פצועים, שלדבריה לא התלוננו על יחס רע, אך מותר לפקפק בעדותה.

דוברים סורים כבקים מגיעתם מחילופי שבויים, ראשית, הפסקת־האש אינה יציבה, ושנית, „ישראל הפרה אמנת ז'נווה" באחרה שיבתם של כפריים סורים אל כפריהם. שר־הבטחון הכחיש טענה זו. באמרו, שישראל נענתה בהיתר להחזרת אלפי סורים לבתיהם ברמת־הגולן.

יש צורך בלחץ בינלאומי על סוריה שתיענה לחילופי שבויים בינה לבין ישראל. תביעתם של גורמים בינלאומיים רבי־השפעה ההחלפת שבויים סופה להביא את יעדה. הננו מציינים פנייתו של הרב הראשי ר"ש גורן לכרכז הצלב האדום הבינלאומי שיפעיל בדחיפות שליח לדמשק כדי להרתיע את השלטונות מפגיעה בשבויים. הוא גם פנה אל מועצת הכנסיות הנוצריות להפעיל השפעתה בנידון. אזעקת גורמים אלה וכיוצא בהם היא הכרחית להצלת הבנים השבויים.

פס"ד עקרוני: שרותי רחיצה וסיכה—אסור להפעילם בשבת

שירותי סיכה ורחיצה הם בגדר „בית מלאכה" שאין להפעילו בשבת ובימי מנוחה — פסק בית־המשפט העירוני בחיפה, שהסתייע בכך בפירושי המילון העברי. באותו נקבע, שתחנת דלק איננה „חנות" וחוק העזר העירוני בדבר פתיחת עסקים וסגירתם אינו חל עליה בימי מנוחה. פסק דין עקרוני זה ניתן ביום ה' ב„פנורמה חיפה".

פסק־הדין ניתן בתביעתה של עירית חיפה נגד בעל תחנת דלק „פז" ברחוב אלנבי בחיפה. היא העמידה לדין לאחר בדיקת פקח עירוני ביקר במקום בשבת בבוקר ומצא את תחנת הדלק ושירותי הסיכה פועלים. התובע העירוני: איתן ייחס לנאשמת אשמה של ניהול עסק בימי מנוחה.

עו"ד גבי בריאר, שייצגה את הנאשמת, טענה, כי אין להשיב על האשמה זו מאחר וחוק העזר העירוני קובע כי „בימי מנוחה לא יפתח אדם חנות או בית עינוגים". לפי הפירוש לחוק העזר כולל הכונה „חנות" גם מזנון, מיסעדה, קיוסק, בית מלאכה וכל מקום אחר באיזור הישה שבו מתנהל עסק, נעשית מלאכה או פעולת סחורה.

על סמך זה טענה הסניגורית, כי תחנת דלק ושירותי־סיכה אינם בגדר „חנות", ושירות הסיכה אינו אלא שירות־עזר לבעלי־רכב הניתן להם בתחנת הדלק.

השופט י. אפלבוים אימץ תקדים משפטי של בית המשפט העליון בירושלים, שהגיע למסקנה שתחנת דלק אכן אינה „חנות". על כן קבע כי יש לזכות את הנאשמת מאשמה אי פתיחת תחנת הדלק בימי מנוחה. בכך הסתמך השופט על דברי השופט העליון ברנזון, שקבע כי „כל נסיון בכך בתחום חוק העזר להרחיב את החובה בכחיכו על עסקים שאינם מפורשים בלשון הפקודה חייב להיכשל".

מאידך, חייב בית המשפט העירוני את הנאשמת להשיב על האשמה של הפעלת שירותי הסיכה והרחיצה הראות בהם עסק בפני עצמו. השופט ציין, כי חוק העזר העירוני הפרידם מהתחנת הדלק, כיוון שיש משמעות באשר הגדרת הכונה „בית מלאכה" ולכן הסתייע בית המשפט במילון העברי לצורך הגדרה מונח זה. בית המשפט הגיע למסקנה כי יש לראות בתחנת סיכה „בית מלאכה" באשר העבודה הנעשית בתחנת סיכה היא בוודאי מלאכה. לפיכך הוכחה ההאשמה לעניין הפעלת שירותי הסיכה בשבת.

השופט דחה טענה אחרת של הסניגוריה, שגרסה שהעבודה בתחנת סיכה ורחיצה „זהה להלוסיף עם עבודה בתחנת דלק, כשהמבדל היחידי הוא בכך שבמקום דלק באים שמנים. השופט קבע כי הבעיה היא צורת העבודה וסוג כלי העבודה אשר משתמשים בהם בתחנת הדלק, לעומת תחנת הסיכה, שבה פועלים בעזרת מכשירי דחיסה והרמה. לפיכך קבע בית המשפט, כי הנאשמת עברה על חוק העזר העירוני בהחזיקה את תחנת הסיכה פתוחה בשבת, וגזר עליה קנס בסך 100 לירות.

26 שבויים ישראליים פצועים כבר הוחזרו ממצרים

היום יתחילו בהחזרת השבויים הישראליים הבריאים

ישראל כבר החזירה למצרים למעלה מ־400 שבויים פצועים ובריאים

מאת סופר „הצופה"

26 שבויים ישראליים פצועים שהוחזקו מאז יום הכיפורים הוחזרו ממצרים לישראל במסגרת מבצע החלפת השבויים בין שתי המדינות שהוסכם עליו על פי הסכם הפסקת האש.

מטוס „הצלב האדום" עם 26 השבויים הפצועים הישראלים הגיע לנמל לוד בשעה 11.32 בבוקר לאחר שקודם לכן הועברו 44 שבויים מצריים פצועים לקהיר. אותו מטוס הביא כן הארץ 37 שבויים פצועים מצריים ובמטוס נוסף הובאו בשעה זו לאחר מכן עוד 250 שבויים מצריים בריאים.

בין 26 השבויים הישראלים המוחזרים היו 4 טייסים פצועים. 9 שבויים מתקופת מלחמת ההתשה, שגם הם נועדו להגיע במטוס השבויים הראשון מקהיר, לא הגיעו, ונמסר, כי יביאו היום. אחד מקציני הצבא המצרי אמר לאנשי הצלב האדום כי 9 השבויים הוותיקים רכשו חפצים שונים כגון ספרים ותקליטים והם ביקשו לארוז אותם ולהביאם עמם ומסיבה זו הועכבו יום אחד.

בנמל התעופה לוד קיבלו את פני השבויים החוזרים, שר הביטחון, הרמטכ"ל הרב הראשי לצה"ל מפקד חיל האוויר, האלופים מרדכי הוד והמשיך אייל וקציני צבא בכירים אחרים. בצד בניין נמל התעופה פרשו עובדי התעופה האזרחית כרזת ענק ובה כתובה: „ברוכים הבאים".

במסיבה שהתקיימה באולם בנמל הביע מר דיין את תקוותו, כי יוחזרו גם השבויים מסוריה. לאחר שישראל עשתה כהוגן, בכך שהסכימה כי 15 אלף כפריים סוריים יחזרו לכפריהם.

התעופה, אמר הרמטכ"ל, רב אלוף דוד אלעזר, כי „השגנו גדול הוא לראות את הבחורים בבית", בציינו, כי המורל של החוזרים גבוה, על אף שעברו ניסיון לא קל. „העיקר שהם בבית" אמר הרמטכ"ל.

מר דיין אמר, כי החזרת השבויים היא ביטוי ראשון של הסכם שנעשה בין בני־אדם לאחר מו"מ ולא לאחר חילופי אש בין טנקים ומטוסים. כאמור, הוא הביע תקווה, כי בקרוב יוחזרו גם השבויים מסוריה.

ובעוד 37 השבויים הפצועים המצריים מועברים למטוס שהגיע מקהיר, הובאו למטוס אחר של „הצלב האדום", ובו 250 מקומות ישיבה, שבויי מלחמה מצרים בריאים. הללו הגיעו ב־7 אוטובוסים להיירים של חברת „דן".

51 שבויי שדואן הוחזרו למצרים

ראשונים השבויים הללו שהיו לבושים במדיהם עלו לכבש המטוס בריצה. אחריהם הלכו לאיטם 51 השבויים מהאי שדואן, שהיו לבושים מדי צה"ל ובידיהם תבילות.

העברת הפצועים נעשתה במטוסי „סוויס איירי" „בל איירי" (חברת בת של „סוויס איירי"). מנהל „סוויס איירי" בישראל, ברונו גריה, אמר כי ממשלת שוויץ ממבנת את כל המבצע. ציין, כי אם יהיה צורך, תצמיד „סוויס איירי" לצורך המבצע מטוס נוסף. לפי ההסכם, תעביר החברה את כל השבויים תוך שבוע ימים.

מבצע החלפת השבויים אתמול בבוקר, בנמל התעופה לוד, עם צאתם של 44 ראשוני השבויים המצריים הפצועים, במטוס „בל איירי" שנחכר על ידי „הצלב האדום".

בשעה 8 בבוקר בצורך, הגיעו אל המטוס, שחנה בקצה המסלול השקט, מספר אמבולנסים ואוטובוס ובהם השבויים הפצועים. הם הועברו לאלונקות הצלב האדום, נקשרו והועלו למטוס בהשגחת הצוות הרפואי של הצלב האדום.

הפצועים המצרים, לבושי פיג'מות ירקות והולקים כחולים, נשאו כל אחד תורות עם פרטיו האישיים. נוסף על כך ניתנה לכל אחד מהם כעטפה תומה עם צילומי הרנטגן ופרטים על הפגיעה והטיפול שקיבל בבית החולים בישראל.

המצרים מרוצים מהטיפול הרפואי בישראל

אחד הפצועים המוחזרים למצרים היה הקלאי מצרי בן 56, בשם אבד סאלם חסן מוחמד, שסיפר, כי עיבד את שדהו ליד פאיד, נפגע ברגלו כשמצצה שהטיל מטוס ישראלי ששכב בשדה. חיילים ישראלים ניגשו אליו לאחר מכן וטיפלו בו „בצורה הטובה ביותר" — אמר.

האיש סיפר, כי שלח את משפחתו לקהיר 4 ימים לפני ההפצצה. הוסיף שאינו יודע אם ישוב לכפרו. „כי שם הכל הרוס". יתכן שיסע לקהיר לחפש עבודה כלשהי.

מוסבת אבו חלביה, חייל בן 30 מכפר ליד קהיר, אמר, כי לו אשה ושלושה ילדים והוא אינו רוצה שבניו יילחמו כמוהו. „אנו רוצים שלום והגדולים רוצים מלחמה", אמר, הוסיף, כי יספר לבני משפחתו ולידידים, שקיבל טיפול טוב בארץ. ציין, כי מזה שבועות שלא ראה את בני משפחתו ושהוא משרת שנה וחצי בצבא המצרי.

קצין שבוי פצוע קרא בעת העברתו בעברית: „שלום ולהתראות".

בעת העלאת השבויים למטוס נכח במקום נציג הצלב האדום בישראל, מר מישל קתנור. הוא אמר, שהוא מרוצה מצורת החלפת השבויים וכי מסיבת העתונאים הקצרה בנמל התעופה, אמר הרמטכ"ל

„ברוך מתיר אסורים"

השבויים הישראליים החוזרים קיבלו זרי פרחים מרעיית הנשיא והרב הצבאי הראשי, תת אלוף מרדכי פירון, חילק להם ספרי תהלים, בירך אותם בברכה „ברוך מתיר אסורים" ואמר יחד עמם את „ברכת הגומל".

השבויים הראשונים, שהגיעו לארץ לאחר מאבק בדיני ארוך ומייגע, הנו בנמל לוד במטוס „די.סי.—6" בשעה 11.32. עם פתיחת הדלתות והצבת כבש המדרגות, נכנסו למטוס פמליית האנשים החשובים, מנהל הצלב האדום בארץ והקצין הישראלי המטפל בהעברת השבויים, סא"ל לזדיג פרצ'בסקי.

עשר דקות לאחר מכן החלה הורדת הפצועים מן המטוס.

הפצועים הועברו מיד לבתי חולים

השבויים היו לבושים פיג'מות פסים מכל הצבעים. כולם ירדו עם הפרחים שקיבלו, כי שהחזיקם בידו וכי שהכניסם בכיס העליון של הפיג'מה. שבעה פצועים הובלו באלונקה, אחד מהם עם אינפוזיה ואחד חבוש בראשו. אחרים ירדו בכוחות עצמם לאמבולנסים שחיכו להם ומהם בעזרת על ידי חיילים או שנישאו על ידם. בשעה 11.57 נסתיימה ההורדה ומיד הועברו השבויים לבתי־חולים בארץ להמשך הטיפול. מצב רוחם של החוזרים היה מרומם.

בני המשפחות של הפצועים שקיבלו הודעות מראש, באו ישר לבתי־החולים, כדי לפגוש אותם שם. עם זאת התקבצו גם בנמל התעופה רבים מקרובי השבויים, וכלכריהם וכן סקרנים רבים שהתמקמו לאורך מרפסת התצפית.

העיקר שהם בבית

„הכל מתנהל יפה ובלי בעיות", מברק ברכה של הראשל"צ לשר הביטחון

הרב הראשי לישראל עובדיה יוסף שלח אתמול את המברק הבא לשר הביטחון משה דיין: בשמחה רבה קבלתי הבשורה על התחלת החזרת שבויינו לארץ. יהי רצון שבמהרה יחזרו כל השבויים ממצרים ומסוריה ומכל נדחי ישראל ויקוים בנו ושבו בנים לגבולם ושמחת עולם על ראשם.

שבויים פצועים מצריים מובאים ללוד באמבולנסים של הצ"א לשם הטסתם לקאהיר

שרי הממשלה סיירו ממערב לתעלה

עשרה שרי הממשלה ערכו אתמול סיור מקיף בגדה המערבית של תעלת סואץ.

במהלך הסיור קיבלו השרים הסברים על הגיזרה שבשליטת צה"ל וגם סקירות על מהלך המלחמה בחזית התעלה, מפי אלוף פיקוד הדרום, אלוף ש. גונן והאלופים א. אדן, א. שרון וק. מגן.

בשעת הצהרים הצטרפו לסיור שר הביטחון, מ. דיין, הרמטכ"ל רב־אלוף ד. אלעזר. הסיור נמשך ביטיסה מעל פני קטעים בחזית הקרבות.

השתתפו בסיור השרים: י. אלמוגי ד"ר י. בורג, ח. גבתי, ש. הלל, ג. ורהפטיג, כ. חזני, ג. פלד, מ. קול, ו. שם־טוב, ח. שרף. כמו"כ השתתפו נגיד בנק ישראל, מ. זנבר ומזכיר הממשלה, מ. ארנון.

יו"ר המרכז העולמי הרב צ. זמברובסקי על התנועה בתפוצ[ות]

נישא באחריות מלאה לעם ולמדינ[ה]

בריצונו לשתף אתכם בכמה הרהורים שעברו עלינו לאחרונה. את הרושם העז שיום הכפורים תשל"ד עשה עלינו אי אפשר לבטא במלים. אני עדיין זוכר את הטפניקה שאחזה בארה"ב בזמן על פרל הארבור. ברם, אנו היינו שרויים בבתי הכנסת כאשר הגיעו אלינו החדשות המדאיגות של התקפת הסורים והמצרים, הגיעו התהיל. כל אנשי המילואים עזבו את בתי הכנסת, כשהחלטה נחושה חרותה על פניהם, ללא התרגשות ופאניקה. ביום הקודש ביותר לעם ישראל יצאו היהודים ישר מבתי הכנסת ועלו למכוניות שהביאו אותם לבסיסים הצבאיים.

אלה ששאלו את עצמם איך יכולנו לנצח בשלוש מלחמות אשר נכפו עלינו בתקופת דור אחד, מצאו את התשובה ביום כיפור זה. איזה מראה, איזה עם! אכן, „מי כעמך ישראל גוי אחד בארץ"!

באווה ובאון כילאו את לבמתינו. התמלאנו אמונה גדולה בצדקת דרכנו, והאמונה בהשגחה האלוקית היא שהובילה אותנו שוב לניצחון על אויבינו, ניצחון המעטים על הרבים. כל יהודי חש בעומק לבו שיד ה' השגחה העליונה בניצחון שלנו על אויבינו.

באורעות מופלאים אלה הם אתגר, במיוחד ליהודי הפזורה. כאן ומתמיד נטלה על עצמה יהדות התורה אחריות גדולה, ואנו מזכירים כאן בגאון את הגבורה של חברינו בישר בים ובקיבוצים, שעל הגבול. אנו יודעים היטב שאנו חיים היום בזכות הקרבנות הרבים של הנוער הישראלי. אין כמעט דוגמה להקרבה עצמית זו. כל עם ישראל היה כאחד בתפילתו, ותפילה זו נתקבלה, ואנו מלאים הודיה לה'.

אסור לעבור על מאורע מופלא זה לסדר היום. אל לנו להחמיץ הזדמנות זו. עלינו להכיר בנס שקרה לנו. אל לנו לחזור לסדר היום כמקודם. הרוח שפעמה בעמנו בימים קשים אלה ואיחדה אותנו, צריכה להוליד מהפכה בתוכנו, ולהביא להולכה להיות למופת לכל העמים: „וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך".

יחד עם כל בית ישראל עלינו לשאת בעול שהוטל עלינו, כדי לסגור הישנות זה אנו חייבים לגיבורים שמסרו את נפשם למען ישראל. אחריות נוספת יהדות התורה בזמן הזה מסביבנו שם את הדגש השכל. עלינו להגיש את הערכים הרוחניים המידה לכל השגה

יש לנו הזכות להיות שבעצם קיומו הוא אשר הם־הם האחראים

עלינו לנצל את כל רוחניים כדי לקדם את עולם. למטרה זו עלינו החכמה, הכוח והאומץ עם ישראל. נתגאה יחד והוהדים בדרכה של רשימה יהיה ניכר לאחר הפסקת האש יחד עם השיקום הפיזי הרוחני. התרבותי הדתי

אנו מזמינים את של כל חברינו בעולם להרחיב את רשת החינוך לדאוג שכל ילד בישראל יהודי מסורתי. עלינו להביא את דבר התורה כפר ועיר.

זה הוא העול הנוסף בנו, שכל יהודי צריך באהבה וברצון. אם נקבל לא מאונס, נמשיך שיצא דבר ה' מירוש עם ישראל והאנושות

דיון מדיני־בטחוני במפד"ל

(סוף מעמוד ראשון)

קודם כל לדעת מהו השלום, מהו תוכנו ורק כך לשפוט אותו". לדעתו „התאוריה הבטחוניסטית" לא פשטה את הרגל בכלל טעות — אמנם הכורה — מדיניות שקרסה לנו, היא תקיפה בדיוק כמו לפני המלחמה. הנואם יצא בחריפות נגד „דיבורים פאטליסטיים" על כוחו של הארה"ב ועל הזמן שפועל לרעתנו שהם גורמים רק להורדת המורל והערקנות הם מוגזמים.

מ. קרונה מצדד בקריאה להקמת ממשלת ליכוד

משה קרונה הציע בפתח דבריו לקיים דיון מעמיק ומפורט להפקת לקחים ולקבלת החלטות המתחייבות מהמאורעות האחרונים — לקראת הבחירות. מר קרונה הביע דעה נגד

ישיבה נפתחה בפאיד

בפאיד שבגדה המערבית של תעלת סואץ, נפתחה באחרונה ישיבה שבה לומדים כ־60 חיילים דתיים — על כך מסר אתמול מזכ"ל המפד"ל צבי ברנשטיין, בישיבת הנהלת המפד"ל שהתקיימה בתל אביב. הישיבה שוכנת במבנה של שדה התעופה בפאיד. ותלמידיה הם חיילי „ישיבות ההסדר", של ישיבת הדרום ויוצאי ישיבות אחרות.

תלמידי הישיבה ביקשו לשלוח להם גמרות וספרות תלמודית אחרת.

נקיטת עמדה אולטימטיבית בשאלת הקמת ועדת שרים לענייני ביטחון השתתפות נציגי המפד"ל בה. מול הצעה זו הציע, כי המפד"ל תצא בקריאה להקמת ממשלה ליכוד לאומי לאחר הבחירות, שבה יוכרעו עניינים ברוב דעות. הוסיף, כי המפד"ל תצהיר באורח פומבי, כי היא מוותרת על הסכם קואליציוני ועל תנאים בתחום הדת. זאת בשל החשיבות שהיא מייחסת לממשלת ליכוד בתקופת חירום זו. בסוף דבריו עמד על שליחותה של המפד"ל כתנועה היסטורית בתקופה זו כאשר „ישנם יסודות של אמונה שמתערערים".

אהרן כהן: ועידת השלום רק לאחר הבחירות

אהרן כהן תבע שיתוף ההנהלה בנושאים העומדים על הפרק. הרחיב את הדיבור על הצורך בליכוד המפלגה. הציע שלא להעמיד במרכז מערכת הבחירות של המפד"ל נושאים דתיים. עוד הציע כי המפד"ל תפעל נגד כינוס ועידת השלום לפני הבחירות.

הרב מירון: השטחים חיוניים לביטחון

הרב שמחה מירון אמר כי טעות היא להציג את הבעייה כאילו מדובר בשלום מול שטחים. הוסיף, כי שלום בעזרת המעצמות לא הושג לא בהודו־סין ולא בקוריאה ומה שהושג זה רק הסדרים של הפסקת־אש. לדעתו דווקא המלחמה האחרונה שחשפה אפשרויות לכשלונות של צה"ל והוכיחה כי כוחם הפוליטי של הערבים חזק, מצביעה על החיוניות הבטחונית של השטחים.

הרב אליצור: יש להעמיד השבתת הרכב בשבת — כתנאי להמשך הישיבה בממשלה

הרב יהודה אליצור דיבר בחריפות רבה נגד מה שהוא כינה חוסר העמדה התקיפה של המפלגה בהחלת יום שבתון הרכב בשבת. הדובר תבע כי את עניין קביעת השבת כיום שבתון הרכב חייבת המפד"ל להציב כתנאי להמשך השתתפותה בממשלה. „אם לא שותפות בענייני ביטחון, אם לא מוקמת ועדת שרים, אם לא מתקנים את חוק „מיהו יהודי", אם לא מקבלים את הצעתנו בעניין השבתון — איזו שליחות אנו ממלאים בממשלה? — שאל.

פ. שיינמן: נביא לעם הרעיונות ההיסטוריים של תנועתנו

פנחס שיינמן קרא להביא בפני העם, לעת כזאת, את רעיונותיה ההיסטוריים של התנועה הדתית לאומית, שכן יש בהם כדי לחזק, לעודד ולהסביר לו את המתרחש לנגד עיניו. הדובר הצטרף להצעה להציג כתנאי להמשך השתתפותנו בממשלה קביעת השבת כיום שבו יושבת הרכב.

ד. רוזן צבי: נגד הפקרת הנושאים הדתיים

ד"ר דוד רוזן־צבי סבור, כי אין להפקיר את הנושאים הדתיים דווקא בתקופה זו שקיימת בה התעוררות דתית אפילו יותר גדולה מאשר לאחר מלחמת ששת הימים.

להלן אמר, כי האווירה שלפני המלחמה: תביעה לקיצוץ המילואים, השירות הסדיר ותקציב הביטחון — גרמו למחדלים ערב מלחמת יום הכיפורים. הביע הערכתו כי אנו עדיין רחוקים משלום אמת וקרא שלא להתפס לאשליות.

י. גולדשמידט סקר הצעדים לקביעת השבת כשבתון לרכב

ח"כ יוסף גולדשמידט סקר את הצעדים שננקטו על־ידי נציגי שלוש המפלגות הדתיות כדי להבטיח שהשבת יוכרז כיום שבתון.

א. שפר: יש להרחיב מסגרת ישיבות ההסדר

אליעזר שפר העלה שורה ארוכה של הצעות להחלטה: החלטה בנושאי בעיות יסוד יתקבלו רק לנוכח הזמנתן של „ישיבות" במלחמה וקידוש־השם, ישיבות אלו יוחלט על מגרת „ישיבות ההסדר". לחלקו של הציבור הדתי, הוקם ועדת חקירה, תימסר החקירה לוועדת ביטחון, שהיא עצמה, בפני חקירה; לא לנציג טיים לצה"ל אפילו בחוק להביע התחייבות מפורו רוקים לאמצעי התקשורת הוקם ועדת בטחון של הבחירות יידחו עד שישוחררו המילואים.

צ. ברנשטיין תוקף המפד"ל בשאלות

בפתח הישיבה סקר צבי ברנשטיין את בשאלות הקמת ממשלת הבחירות, הקמת ועדת ענייני בטחון, הקמת המהדלים ערב פרוץ המלחמה השבתון לכלי רכב.

אשר לשני הנושאים אמר מזכ"ל המפד"ל, כי את ממשלת חירום היום רק במקרה שיחדו הבחירות מאחר ש„הליכוד" הגיע בהחלטתם לקיים את הבחירות בדצמבר ברור שאין אחד וניומק, אינם ממשלת חירום האין גם שוב על דחיית הבחירות.

ועדת השרים לא הוקמה „קשיי אופי" של

בהתייחסו לתביעת ה ועדת שרים לענייני מר ברנשטיין כי שר קיום ועדת שרים לפני פרוץ המלחמה הדבר לא יצא לפועל לא היה יכול „להסתדר" בוועדה מצומצמת". חספים כי „אין אמת בב ביכסית שבאילו שרים שותפו בהכרעות ולא ה הוסיף, כי המרוצה ה שרים זו היא בכך „ש למעשה לקיים ועדה כזאת אלא שאנחנו לא בה ומובן שהובאו אלי שבר לעשייתם ולהכרעה להלן אמר ברנשטיין המפד"ל קיבלה החלטה ועדת שרים לענייני ביחוי ולאור השובה תביעה זו תקבע הסיעה בנידון.

המפד"ל תובעת ל בחקירת המח[דלים]

אשר להקמת ועדת ה מזכ"ל המפד"ל את הגם בסוגיה זו, לפיה, המפד"ל לפתוח מיד ורצופה על מצב הבטחון שהתנהל בוועדה החוץ הכנסת, אשר הוסמך פרלמנטרית לפי חוק יסוד

מר ברנשטיין ציין, כי בסיעה נתקבלה ברוב ואלה שהתנגדו לה מנ החוץ והביטחון, שתחקור הנוכחי רק עד יום הבחירות למעריך — לא הוג בסקנה אוביקטיביות, ועדת חקירה בהתאם הקירה תשכ"ט.

ההצעה בעניין השב[תון] בשבת

בעניין השבתון לכלי ברנשטיין כי השר יהיו חייבים בשבתון הדרישה נהדחה בעקי גלויים ושלישי — מטעם הגלגולים: באירופה מנוהה בשבוע ולכן אם הרכב ביום א' — עירוני רוך טיולים ביום אחר בו. הנימוק הגלוי אין ההנהגה ציבורית המוסמכה האמיתי בכיבול, עם כמיה התחבורה נימוק שולי כי רבים מוסטים בשבת ולכן אם שבתון הרכב יהיה — יהיה ועם. למרות כי שינינו את רעתנו בה לקבל החלטה היינו: לשוב ולדרוש פרטי ישבות בשבת דבר — הרי הרכב על השבתון מוסדות בוודאי ובוודאי שאסור בשבת.

הישיבה מכבדת את זכר חללי [...]

בראשית הישיבה כבד בסימה את זכרם של מלחמה שנפלו על קדושת הארץ במלחמת יום הכ[יפורים]

ההנהלה הביעה שמ רווחה על החזרת שבויי ואיחלה אותם בברכה ביתנו.

ההנהלה התריעה על נשיפת לשבויים בסוריה כי יחס העולם השבויים לתנועה נדאה זו על אינו כונה מחוסר לשוחר ביטוי הישלי. וגם שאל למי לשכוח על ההנהלה קידמה בברכה הרזרצבי רוגל הרג לנשואי בתה.

ארה"ב סיפקה לישראל למעלה מ־50 אלף טונה ציוד צבאי

תוסיף לשלוח נשק לישראל כל עוד יהיה צורך בכך לשם קיום מאזן הכוח במזרח התיכון

ואשינגטון, 15 (ע"ר) — משרד ההגנה האמריקאי סיפק לישראל למעלה מ־22 אלף טונה ציוד צבאי דרך האוויר ו־30 אלף טונה בי אמצעות אניות שבבעלות ישראליות או שנחכרו על ידי ישראל מאז התחלת ה מלחמה האחרונה — על כך נמסר אתמול.

דובר משרד ההגנה האמריקאי ציין כי הטסת הציוד בוצעה באמצעות 570 טיסות של מטוסי תובלה מדגם „סי־5אי".

משרד ההגנה האמריקאי מצביע על העובדה שהרוסים סיפקו לערבים למעלה מ־100 אלף טונה של ציוד מלחמתי מאז התחלת המלחמה וכי כמות זו היא פי שניים או יותר מכמות הנשק וההתחמשות שסופקה על ידי ארה"ב לישראל.

נמסר כי הרוסים קיימו בשבוע שעבר 2 עד 3 טיסות ליום, במסגרת המבצע להעברת ציוד צבאי לסוריה ומצרים.

ארה"ב תמשיך לשלוח אספקה צבאית לישראל

סגן שר ההגנה האמריקאי מר קנט ראש אמר אתמול כי ארה"ב תשלח אספקה צבאית נוספת לישראל, כל עוד יש צורך באספקה מעין זו לשם קיום מאזן הכוח במזרח התיכון.

בהופיעו אתמול בפני ועדת הקצבות של בית הנבחרים אמר מר קנט ראש כי מנוי וגמור עם ארה"ב להחזיר לישראל את אבידותיה במלחמה ולספק לה ציוד נוסף, במידה שדרוש לקיום המאזן הצבאי במזרח התיכון.

מר ראש ציין שעל אף הפסקת האש בין ישראל למצרים וסוריה, מקבלות שתי המדינות הערביות האלה משלוחים גדולים של ציוד צבאי סובייטי.

אין כל סימן לכך שבעיית השלום ותנאי השלום משבבת את זרימת הציוד הסובייטי, אמר סגן השר לוועדה הוסיף „אין אנו רוצים לנהוג בצורה שונה".

יפאן דורשת מארה"ב לערוב לאספקת הנפט שלה

טוקיו, 15 (ע"ר) — יפאן פנתה לשר החוץ האמריקאי ד"ר הנרי קיסינג'ר בבקשה שארה"ב תערוב לאספקה תקינה של נפט, נוכח האמברגו שהטילו הערבים.

מקורות ממשלתיים אמרו שראש הממשלה קקוי טנאקה ושר החוץ מסאיושי אוהירה הצביעו על תלותה של יפאן במשלוחים מתברות נפט מערביות, ובעיקר אמריקאיות, בשיחותיהם עם שר החוץ.

ראש ממשלת יפאן הצביע על העובדה כי חברות הנפט מטילות הגבלות ומפרות יותר מאשר הערבים.

מודעה של ממשלת כוויית מזהירה את האמריקאנים

ואשינגטון, 15 (ע"צ) — ממשלת כוויית קנתה אתמול עמוד שלם של פרסומת בעתון „ואשינגטון פוסט" כדי להסביר לאמריקאנים שלא יקבלו עוד נפט ערבי כל עוד הכוחות הישראליים יושבו בשטחים ערביים. וכל עוד זכויות העם הפלשתיני לא יושבו לו.

„מכתב גלוי לעם האמריקאי", חתום בידי משרד האוצר והנפט של כוויית, מסביר את ההחלטה להשהות את משלוחי הנפט לארה"ב נתקבלה על ידי ארצות ערב בגלל משלוחי הנשק האמריקאי לישראל כאן ראשית המלחמה.

במכתב נאמר להלן כי התלמה זו של ארצות ערב תשאר בעינה עד אשר הכוחות הישראליים יסוגו לגמרי מכל השטחים הערביים הכבושים ועד אשר ישובו זכויותיו הלגיטימיות של העם הפלשתיני.

ברז'נייב יבקר בצפון וייטנאם

מוסקבה, 15 (יופי"ע) — מזכיר המפלגה הקומוניסטית הסובייטית ליאוניד ברז'נייב עורך הכנות לביקור ראשון בצפון וייטנאם. מקורות דיפלומטיים אמרו היום שברז'נייב יבקר כפי הנראה בהאנוי בתחילת השנה הבאה.

ברז'נייב עומד לבקר בהודו בסוף החודש הזה ויגיע לקובה בחודש דצמבר.

שר החוץ המצרי נועד עם שגריר ארה"ב

קאהיר, 15 (ע"י) — שר החוץ המצרי איסמעיל פאהמי נועד אמש עם שגריר ארה"ב הרמן אילטס, בפעם השניה תוך 48 שעות.

„אל אהרם" מוסר עוד, כי שגריר אילטס יסע בימים הקרובים לואשינגטון כדי לדווח למר קיסינג'ר על ההתפתחויות האחרונות.

טרור למוות אחד האנשים המבוקשים ביותר בארה"ב

ניו יורק, 15 (ע"י) — סימון מאירס, אחד מבין עשרת האנשים המבוקשים ביותר בארה"ב, נורה למוות בקרב עם המשטרה שנערך אמש.

בהודעת המשטרה נאמר כי מאירס בן ה־23, אחד ממנהיגי הארגון הקיצוני „צבא השחרור השחורי" היה מבוקש בקשר עם כמה מקרי רצח של שוטרים. הוא היה חשוד גם בכמה התפרצויות לבנקים לצורך שוד.

שר הפנים הורה לחדש עבודת ההכנה של הבחירות

שר הפנים, ד"ר י. בורג, ביקש אתמול מהמפקח הארצי על הבחירות, ד"ר מ. שחם, להורות בחוזר מיוחד לפקידי הבחירות וישבי ראש של ועדות הבחירות בכל מקומי שליהם לחדש את עבודות הארגון וההכנה של הבחירות הכלליות, שיתקיימו ביום שני בשבוע, ז' בטבת תשל"ד, 31 בדצמבר 1973, החל מיום ראשון ה־18 בנובמבר 1973 — על כך מסר מ"מ דובר משרד הפנים.

התחדש הבדיקה של רשימות ה איש חברי ועדות הקלפי ומזכירים לוועדות הקלפי. לרגל המצב הולכת ומעובדת במשרד הפנים תכנית מיוחדת להדרכה למזכירים ולחברי ועדות הקלפי.

העולים מבריה"מ יורשו לשהות באוסטריה 48 שעות

וינה, 15 (עסט"א) — יהודים סובייטים, העולים לישראל, יורשו לשהות לא יותר מ־48 שעות בתחנת המעבר בשלוס שנאו (אוסטריה התחתית) אשר, לפי החלטת ממשלת אוסטריה, תבוא במקומו של מחנה המעבר בשנאו.

„אנו נדאג ליצור אווירה של ברוחות בעת התנייה הקצרה בנסיעה הארוכה" — אמר פרידריך פרוקש, ראש הצלב האדום במחוז אוסטריה התחתית, אולם הוסיף: „השהיה תצטרך להיות קצרה. 48 שעות — זה יהיה המקסימום".

ממשלת אוסטריה הודיעה ביום ב', כי מחנה המעבר המיוחד ליהודים סובייטיים הנמצאים בדרכם לישראל, הנמצא בטירה שנאו, ייסגר וכי התחנה סעד תוקם בוולדסדורף, בשביל אלה הזקוקים לעזרה. „יהיו שם מיטות בשביל הילדים, עתונים בחדר קריאה ומזון כשר בכמות מספקת, אם יהיה צורך בכך".

הסנט סירב לחייב את ניקסון להנהיג קיצוב־דלק

ואשינגטון, 15 (יופי"ע וע"ר) — הסנט האמריקאי סירב היום לצוות על הנשיא ניקסון להנהיג קיצוב־דלק. הצעת החוק של הסנטור פלויד הסקל להנהיג קיצוב דלק החל כה־15 בינואר, נדחתה ב־48 קולות נגד 50.

ארה"ב עומדת לספק לערב הסעודית מטוסי קרב

ואשינגטון, 15 (ע"ר) — חיל האוויר האמריקאי יתחיל לספק מתחילת השנה, מטוסי יירוט מדגם „אינטרנאשיונל פ־5אי" לערב הסעודית, זאת מגלה השבועון „אוויאיישן ויק".

השבועון מציין כי משלוחים אלה הם חלק מעיסקה, בסכום 130 מיליון דולר בין ארה"ב וערב הסעודית, שנחתמה לפני שנתיים לאספקת 60 מטוסים מדגם „פ־5אי". מטוסים אלה זכו לכינוי „הלוחם הבינלאומי" מאחר שהם מופעלים כמעט אך ורק על ידי מדינות זרות.

שר החקלאות האמריקאני מתנגד להפסיק את משלוחי המזון לערבים

בריסל, 15 (יופי"ע) — שר החקלאות האמריקאני ארל בוץ אמר היום כי יהיה זה „בלתי מעשי להחליט" מצד ארה"ב להפסיק משלוחי מזון לארצות ערביות כתגמול על חרם הנפט.

אהבייל נמסר ברובו בשמו של שר החקלאות, כי ארה"ב שוקלה צעד כזה. היום הכחיש ידיעה זו בסכיבת עתונאים לאחר שנועד עם ראשי השוק האירופי המשותף.

השר הסביר כי צעד מעין זה יהיה בלתי מעשי להלוסין שכן „משלוחי המזון שלנו לערבים אינם גדולים, ובריה"מ תוכל להשליך כל מחסור".

ג'ראלד פורד: על ארה"ב להיות מוכנה לאסור יצוא מזון לערבים

לעומת זאת אמר היום סגן הנשיא המיועד של ארה"ב ג'ראלד פורד, כי על ארה"ב להיות מוכנה לאסור יצוא מזון ויצוא טכנולוגי לארצות ערב, אם יהיה צורך בכך כדי לפעול נגד חרם הנפט הערבי.

פורד אמר להועדה המשפטית של בית הנבחרים, הדבה עתה באישור מינויו כסגן נשיא. כי „אין אנו יכולים לתת את בעאבינו בלי תמורה מסויימת, אם הדבר בתחום מדיניות והצד השני איננו משתף פעולה".

על השאלה, אם על ארה"ב להמשיך ולמכור מצרכי מזון וטכנולוגיה לארצות הערביות אם הללו ממשיכות לקיים חרם נפט נגד ארה"ב, השיב פורד: „עלינו לנצל ביעילות את כל המשאבים שיש לנו... זהו עולם קשה, נוקשה".

מעריכים כי כ־30 אחוז של היבוא החיצה ו־25 אחוז של יבוא האורז של ארצות ערב באים משנה מארה"ב.

צי ארה"ב מנסה דלק המופק מפחם

ואשינגטון, 15 (ע"ר) — צי ארה"ב

עומד לנסות גלק נוזל, המופק מפחם, כאלטרנטיבה לנפט בהפעלת משחתת — נאמר בהודעה שפורסמה אתמול על ידי משרד ההגנה. הניסוי שיימשך 24 שעות, נערך במסגרת המאמצים למצוא תחליף לנפט כמקור אנרגיה להפעלת אניות הצי והמטוסים האמריקאניים.

תוצאות הניסוי ושל ניסויים נוספים יועברו לאנשי תעשייה, כדי לסייע להם לייצור תחליף דלק העונה על הדרישות.

ארה"ב בוחנת את כל מקורות האנרגיה האפשריים

ניו יורק, 15 (יופי"ע) — ארה"ב בוחנת את כל מקורות האנרגיה האפשריים — מקורות השמש וה־

גרעין וכן מהצבים — אמר היום ד"ר גיפורד סטיוור, מנהל קרן המדע הארצית.

הסביר כי ארה"ב בודקת את כל האפשרויות וגם עושה הכל למנן הסכון באנרגיה.

משרד ההגנה האמריקאי מסר היום בואשינגטון, כי אמברגו הנפט הערבי כלל מצבא ארה"ב מעט מזכית מאספקה הנפט שלו ולכן נאלץ הפנטגון לנצל חוק המעניק לו עדיפות על פני צרכנים אזרחיים.

פייסל קיבל שליח הולנדי

רבת עמון, 15 (ע"ר) — המלך פייסל מערב הסעודית קיבל היום שליח של מלכת הולנד יוליאנה, שמסר בידו אגרת של המלכה — מסרה היום סוכנות הידיעות הסעודית.

הידיעה ששודרה ברדיו הסעודי ונקלטה ברבת עמון, אומרת שתוכן האגרה לא נודע, אך משקיפים אמרו שהיא קשורה בחרם הנפט הערבי על הולנד.

חוסיין הוזמן להשתתף בפסגה הערבית באלג'יר

רבת עמון, 15 (יופי"ע וע"צ) — חוסיין מלך ירדן קיבל הזמנה ממזכיר הליגה הערבית מחמוד ריאד להשתתף בוועידת הפיסגה הערבית המתוכננת באלג'יר ב־26 בנובמבר — מסרה היום ממשלת ירדן.

דובר הממשלה קידם בברכה את ההזמנה ואמר כי ועידת הפיסגה הקרובה „תחזק את הסולידריות הערבית לנוכח השלב החדש בעקבות מלחמת אוקטובר נגד האויבי".

מקורות יודעי דבר אמרו כי הועידה תדון באסטרטגיה הצבאית, הכלכלית והמדינית של הערבים בשלב הבא, ועל המצב הנוכחי במזרחית ובעולם.

שרי החוץ הערבים יתכנסו באלג'יר ב־24 בנובמבר, כדי להכין את ועידת הפיסגה.

העתון „אלמוהריר" המקורב למחבלים מכנה היום את ועידת הפיסגה הערבית בשם „ועידת השלום הערבית". עתון זה כותב כי קיים הצורך לערוך ועידה, כדי להשכין שלום בין הערבים.

שילם שלושה מיליון מארק בשביל שחרור בתו

מינכן, 15 (יופי"ע, ע"ר) — הוספים שחררו היום את בתו של המיליונר בעל המספדות פרידריך יאהן, לאחר ששילם שלושה מיליון מארקים דמי כופר.

בהודעת המשטרה נאמר שהחוטפים החמושים שחררו את עלמה אוולין יאן בת ה־22 בכביש צפונית למינכן הבוקר בשעה מוקדמת, לאחר שארוסה מסר לחוטפים את הכופר במזומנים.

שוטרים ירדו למה יריות לעבר החוטפים במהלך המרדף ונבטר כי יתכן שאחד מהם נפגע. בשידורים נאמר כי החוטפים שמספרם כפי הנראה חמשה, היו חמושים.

החוטפים חטפו את העלמה יאן ביום ד' בשעה מוקדמת בבוקר, כאשר היהה בדרכה הביתה מקיוסק שבמינכן. הם החזיקו אותה במקום סתר ליד מינכן ושחררוה בסיום עם אביה.

ארמון שלום
נצח ישראל לא ישקר!
בוא למוזיאון השעוה ותשאב עידוד והשראה
100 דמויות, 35 מעמדות המתארים את תקומת ישראל במאה השנים האחרונות
מוזיאון השעוה הישראלי
פתוח במגדל שלום מאיר מ־10 בבוקר עד 6 בערב
ביום ו' — עד 2 בצהריים. טלפון 57304

סקרי דעת־הקהל או שיקול דעת

מאת משה אונא

החוקרים שהביא לנו פותח מדעי החברה תופס היום סקר קהל מקום בולט. זה ענף שהתחיל לצמוח אחרי מלחמת העולם השניה, והוא השתכלל והתבסס אחרי כשלושות שונים וקיבל את מעמד במציאות שלנו כאחד האמצעים החשובים בו מש־ הסוציאולוגיה ולו נזקקים גורמים צבוריים שונים לצרכיהם. משאל ביסוס „מדעי" בשיטות העבודה בצור כגון „המדגם", וכן נעשה לתופעה השייכת לנוף זמננו.

יש הצדקה ליחסנו החיובי ל־ של הסוציאולוגיה התורישה צעי התקשורת כמעבירי דעת בה משמעותו ומה סיבו ? כ־ קדיש לשאלות אלה התבונ־ שבה.

גילוי ספונות

התחילו לבדוק תופעות חב־ סייהגות בדרך של משאל היה י ספק משום חידוש שקידם קר הסוציאולוגי. תהליכים ר־ חברתיות שקשה היה לעמוד ם נחשפו והתבהרו על־ידי שאלות שנוסחו בצורה כ־ נגלו מניעים ודחפים ואף ד־ ן הנשאלים עצמם לא עמדו לא הביאום להודעתם. מותר שי המחקר שהמציאו שטה אר בכך שהגיעו להישג מ־ שימוש באמצעים פסיכולו־ ושבים היטיב.

ני לגלוי ספונות של תהלי־ חיים, משנכנס לשימוש, נר־ גם לצרכים אחרים, לאו דו־ יים. הוא הפך מכשיר בידי צור ובמיוחד בידי פוליטי־ צאו בו עניין. השתמשו בו לעקוב אחרי הלכי־רוח בצי־ לדעת את הבעיות המעסי־ האנשים ולפי זה לטפל ב־ לה. בידי אנשים אחראיים ה מכשיר זה להביא תועלת ידי גלוי נגעים סמויים ב־ אך לא תמיד הבינו שבכך

הצדקה „מיסודית" כאשר מ־ יסומת ומחלקות התעמולה לי הרושת התכוונו לשמור ת פרסומת יעילות ועל מ־ דיכה על־מנת לנצלן לטוב־ הבדים לא נשארו בתחומים רצו סכרים, חוקות פנימית צות אלה התחילה להראות נה. ביחוש תוצאות הבחי־ של המפלגות המועמדים ל־ נשה שדה פעולה שמכוני ה־ טו עליו המפלגות נמשכו בדוקים אחרי הרבש. ממילא הגבול בין המחקר שמגמתו יבות ובין הפעילות הפר־ גינטרסנטית. הצטרף לזה ה־ שפיע על רוב בני־אדם לדעת ד התרחש, תורם לקילקול בסתו של דבר הגענו למצב לשאול כל שאלה שאך ת־

צלה על הדעת של מישהו ובאיזה מ־ עם שיהיה ומיד מוכנים „לסקור" אותה. אכן רב המרחק מנקודת ה־ מוצא.

השנוי הזה התחולל, כמובן, בהד־ רגה. בסקרים שמעבירים היום הו־ שם הדגש במקום אחר לגמרי מ־ בעבר, לפחות בחלקם הגדול של ה־ פרסומים על המשאלים עליהם מ־ דווחות העתונות. תוצאות המשאלים כוצבות כמתיימרות להיות בטוי של דעות הראויות להשפיע על בעיות ה־ שובות המנסרות בחלל עולמנו. ה־ נעו לידי כך שמתייחסים אל הסי־ כומים כאל נתונים פוליטיים בעלי משקל ומשתדלים ליצור את הרושם שידיעתם תקל עלינו את הבנת המצב השורר בתוכנו. רק לעתים רחוקות אתה שומע קולו של ספק בחשיבותו של החומר המושג בדרך של משאל כזה.

בד בבד עם שינוי של מהות ה־ משאל (מלווה ומוסווה בלבוש המדעי שהשכילו ללבוש עליו) נעשה המש־ אל גורם בציבוריות, בעל מוניטין ויוקרה. כבהדר גדל בעיני הבריות ; התחילו לראות בו מוסד המפיץ ידע שממנו אפשר לקבל תשובה מוסמכת לשאלות רבות העומדות ברומו של עולמנו, ושלמעשה אין תחום שיהיה סגור בפניו. כי דעה שרובו הגדול של הצבור מחזיק בה, ודאי נכונה היא. עד שלבסוף התכסה באיצטלא של מבחש הבאות המגלה לנו צפונות העתיד.

הגולם קם על יוצרו

הגולם קם על יוצרו. מה שהיה ב־ תחילתו סכביקה מדעית ומכשיר ש־ מגבלותיו היו ידועות ולא היה צורך להכריז עליהם בכל פעם מחדש ב־ מפורש, הפך להיות יועץ שיש להק־ שיב היטיב לקולו כדי „להיות על הגובה". האף משמש מורה דרך ל־ אלה שבידם מופקדות הכרעות גור־ ליות. להרמת קרנו של המשאל סיי־ עו לא במעט דרכי הפרסום של ממ־ צאי משאלים שונים שהסתירו את חולשותיהם. הפירסום היה סלקטיבי ונתקבל על ידי כך הרושם, שכמוה שיש שינויים בדעת הקהל הם מראים על מגמות מקריות בצבור ; הם מ־ אפשרים לנו לעמוד על השפעתם של מאורעות ומעשים, שכדאי לתת ע־ ליהם את הדעת ולבונן לאורם עמ־ דות מחודשות.

הנה נתבשרנו בימים אלה על ס־ קר דעת־קהל בשאלות הקשורות ל־ הפסקת האש ובבעיית השלום („דברי־ רי חשון"). הפעם נפתח לנו אשנב להציץ מבעד הערפל השופך בדרך כלל פירסומים אלה. הסקר „נערך בין הימים 21־23 באוקטובר", כלומר בימים שהכרעה באיזה כוון יתפת־ חו העניינים היתה מוטלת על כפות המאזניים. היה מקום להניח שהת־ שובות יהיו מאופקות וזהירות. ומה התברר ? בתוצאות בולט האלמנט הקיצוני והסיכומים הם שתים בכל יום, כפי הנראה בהשפעת הידיעות שהתפרסמו באותו יום בעתונות. ב־ יום הראשון של המשאל היו בין אלה שהשיבו לשאלה : „האם אפשר לס־ מוך על ארצות ערב שיקיימו ל־ מעשה הפסקת־אש ?" 20% שענו „ב־ החלט לא" ו־50% ענו „לא". הסקר שנמשך למחרת גילה — כך ממשיך דו"ח — כפי שאפשר היה לצפות, ה־ תרשה של חוסר האמון בערבים ש־ אמנם יקיימו את הפסקת־האש. 38% השיבו „בהחלט לא" ו־52% השיבו „לא" על אותה שאלה". כפי הנראה תחת השפעת הידיעות על חילופי ה־ אש שנמשכו עדיין. האם לזה יקרא דעת־קהל ? !

אולי עוד יותר מאלפים השנויים שחלו בתשובות לשאלה אם לוותר על שטחים תמורת שלום. „ביום א' השיבו 40% „לא לוותר על שום ש־ טח". וביום ב' שבו והשיבו על הפ־ סקת האש, השיבו כך 32% בלבד". האם יכולה להיות עדות משכנעת יו־ תר למקריות ולחוסר מחשבה עליהם משתתתות תשובות אלה ? כאילו כדי להדגיש את חוסר ההיגיון שבתשו־ בות שנתקבלו מצביע הדו"ח על ה־ עובדה ש„כמעט שאין קשר בין מי־ דת הנכונות לוותר על חלקים של חצי אי סיני לבין הערכת נכונותם של מדינות ערב לשלום של ממש". (אגב, אפשר לשאול לשם מה נחוץ לדעת כיצד האזרח הפשוט מעריך את נכונות הערבים לקיים או לא ל־ קיים הפסקת־אש או את רצונם ל־ שלום. אבל יש מקום לחשוש שאו־ יבינו ינצלו את התשובות שנתקבלו לביסוס טענתם שיהודי ישראל אינם רוצים בשלום. כי אין להניח — כך יטענו — שמי שמעריך כך סכויי ה־ שלום, ירצה הרבה לקרבו.)

נקודת־תורפה בחברה

התפתחות זו שעברה על סקרי דעת־הקהל, שנשגום המפליג לו אנו האם יכולה להיות עדות משכנעת יו־ שאלה : מה כל המהוה הזה בא ל־ למדנו ? מה טיבו של צבור המוצא ענין כה רב בפעילות „סוקרת" זו, שמשמעותה מוטלת בספק רב כפי ש־ ראינו, ושאגב גם שולה התועלת ? מתגלה כאן, לדעתנו, נקודת תורפה של החברה בה אנו חיים. התמונה שהצטיירה לפנינו בהסתכלותנו ב־ משאלים מצביע על כך שהמקריות בקביעת עמדה וחוסר דרך־הארץ ב־ לפי עמדה מבוססת המתבטא בכך.

חוסר הביסוס של הדעה שבני־אדם מחזיקים בה, ואף העדר השקפה ש־ האדם קנה לעצמו בדי עמל בנפשו להופעה המאפיינת את החברה כ־ יום. כדי להביע דעה, על־מנת ש־ דעתנו תשמע, אין עוד צורך בידע, איננו נדרשים ללמוד את הבעיה ע־ ליה יש להשיב ; שיקול־דעת מעמיק כאן דבר שמא. מותר ואף סביר ש־ דעתנו תוולד בין רגע ובנסיבה מק־ ריות לחלוטין, אומר המשאל. אין צורך לעשות מאמץ אינטלקטואלי כלשהו, כדי להיות ראוי לבטא דעה בפומבי. הדעה שצריכה היתה לבטא את האדם כיצד יודע וחושב הורדה מגדולתה. היינו מבו לומר : היא נ־ עשתה פרי העובדה שניתן לאדם ל־ הוציא מלים מפיו.

במקביל לירידת ערכה של החשי־ בה (שהמשאל מכריז על אי־נחיצו־ תה) ירד, כמובן גם ערכה של הדעה הראויה לשם זה, מפני שהיא פרי המחשבה. הדעה שמן הדין שיהיו ד־ נסיון האצילו עליה סמכות וכוח ש־ כנוע, חייבת להיות בוחנת נכס ש־ אינו מאבד ערכו ; כי על כן ראויה היא להשתית עליה את היחסים ה־ רוחניים בין בני־אדם. אם חל בה פיחות קיצוני, כפי שהמשאל מלמד אותנו, הרי מתערער היסוד של כל הבנה אמיתית וכל זכות נעשה להת־ נצחות עקרה ואף לאחיזת עיניים.

הפצת הדעה־שאינה־דעה כגורם שמעניקים לו באמצעות המשאל ה־ שיבות ומשקל בחיי הצבור — זהו ה־ חידוש שצריך להדאיג. כי פירושו מתן מעמד שווה לחכם ולכסיל, ל־ דעה שנרכשה בעמל ובמאמץ כן ולזו שאין אחריה לא כלום. זה שזיון בין דברים הנאמרים תוך אחריות ל־ גבי הנושא ולגבי הצבור כאחד, ובין אלה שכל הרהור של אחריות רחוק מהם תי"ק פרסה.

דרכי תוהו

אם יבואו וירצו לנחמנו שהיו דב־ רים מעולם ורק הצורה החיצונית ה־ שתנתה, נדע שזו נחמת־שוא. כי דבר אחד הוא אם מתהלכות דעות בצבור שאין אחריהן לא מחשבה ולא תבונה (זה אמנם היה תמיד, ותמיד גם יהיה) ; ודבר אחר הוא אם מכריזים על דעות כאלה כעל בטוי מוסמך ו־ לגיטימי של דעת־הקהל. בדרך זו מתבטל ערכם של תבונה והגיון כ־ מורי־דרך לאדם במעשיו, ומשליטים בסופו של דבר רצונות בלתי מבוק־ רים שמקורם בתחום האי־ראציונאלי.

לכן יש להתרחק מדרכי־תוהו כ־ אלה, ויפה שעה אחת קודם. מה ש־ נחוץ לנו בשעות אלה היא הדרכת הצבור על ידי אנשים בעלי ידע א־ מיתי ומאי תחושת אחריות, אנשים העומדים על יסודות מוסריים ודתיים־ לאומיים יציבים. על אלה להכשיר את דעת הקהל לקראת ההכרעות ה־ קשות שהממשלה צריכה לקבל ול־ בצע כשהיא נשענת על אימונו של העם. כי בלעדי הדרכה נבונה ומוס־ מכת עלולה להתערער היציבות הנפ־ שית והיכולת לעמוד איתן במצבים קשים. בזה יהיה תלוי בסופו של חש־ בון אם נצא מן המבחנים שנגזרו ע־ לינו חזקים יותר ומחושלים — וב־ שלים יותר כאומה העומדת ברשות עצמה.

חקירת המחדלים

מאת יונה כהן

שלוש אפשרויות קיימות לדרך החקירה של שורת השאלות, התמיהות והבעיות הקשורות ב־ מחדלים והצעדים משובשים שנע־ שו לפני ובימים ראשונים למל־ חמת יום הכיפורים :

חוק ועדות חקירה

א) ועדת חקירה על־פי חוק ועדות החקירה משנת השכי"ס (1968). החוק קובע כי אם „ראתה הממשלה שיש צורך לברר ענין בעל חשיבות צי־ בורית חיונית, רשאית היא להחליט על הקמת ועדת חקירה שתחקור בעניין ותמסור לה דין וחשבון על תוצאות חקירתה". כשהחליטה הממ־ שלה כנ"ל אין היא עושה דבר אלא להודיע על כך לנשיא בית־ המשפט העליון, שבידו להרכיב את הוועדה משלושה או מחמישה שופ־ טים. הממשלה רשאית גם לקבוע שדיוני הוועדה הם סודיים ואז ה־ דו"ח של הוועדה יוגש לממשלה ולוועדת החוץ והבטחון.

יודעי חוק ואנשי משפט מודים שבמקרה שלנו, שנושא החקירה רחב ומקיף למדי, עלולה החקירה בוועדה מסוג זה להיות מסורבלת וממושכת. חוק ועדות החקירה מחייב נוהל איטי, נותן אפשרות לכל מי שיראה את עצמו כמי שעלול להיפגע מהליך החקירה או מתוצאותיה, לבקש הופ־ עה בפני הוועדה בעצמו או באמ־ צעות עורך דין. מאידך, לחקירה באמצעות ועדה כזו יתרונות משלה. ועדת חקירה כזו מוסמכת לא רק להזמין עדים אלא גם לכפות הופעת העדים והגשת מסמכים. דיוניה של ועדה כזו מוגנים יותר מבכל גוף אחר מפני הדלפות ופרסומים ודיוניה ייחשבו בגדר של „סובידיצה", אי־ סור הפרסום של דברים העשויים להשפיע על מהלך החקירה או תו־ צאותיה.

במה האשמה

ב) ישנה גם אפשרות של הקמת ועדת חקירה ציבורית, שהממשלה היא הקובעת את נושאי דיוניה ואת הרכבה של הוועדה. בוועדה כזו קיימים סיכויים גדולים יותר לחקי־ רה מהירה ומזורזת, חקירה שיותר משיש בה רצון לקבוע במי האשם תוכל להבהיר במה האשמה. הפגם שבדרך זו הוא שהגורמים הצריכים להיות בעצמם חלק מנושאי החקירה הם שיצטרכו לקבוע את הרכב ה־ וועדה.

אין ספק שרבים בציבור לא יראו זאת בעין יפה. לעומת זאת היתרון שבוועדת חקירה ציבורית הוא שבה אפשר לשתף מומחים שלהם ידע ונסיון בתחומים שייבדקו ויוחקרו. יהיו בה אנשים שיש להם פתוח נגיעה ישירה לנושאי הבדיקה, אי־ שים הנהנים מאימון הציבור בהיותם מחוץ למסגרת מפלגתית ולפעילות מובהקת בתק.

בפני ועדת חוץ ובטחון

ג) קיימת, כמובן, אפשרות „פשר־ טוה" יותר, להטיל את התפקיד על ועדת החוץ והבטחון, בה יושבים נציגי המפלגות העיקריות שבמדינה, הן מהקואליציה והן מהאופוזיציה. התומכים בדרך זו מציינים שבין כה וכה, מאחר שהננו קרובים למע־ רכת הבחירות לכנסת השמינית „יגלושו" תוכן הדיונים בוועדת ה־ בדיקה והחקירה הזוצה. נציגי המפ־ לגות „לא יוכלו" לפסוח על הנימה הפולמוסית התריסה בה יוכנסו גם המחדלים, הטעויות, קוצר הראייה, הבטחון המופרז וכו' של האחראים למדיניות הבטחון במדינה. אם כך, אומרים אלה, מוטב שהדברים ייבד־ קו על־ידי נציגי הציבור וידעו במה המדובר.

ההכרעה בידי הממשלה

שלוש האפשרויות ידועות היטב לממשלה, וברור שבימים ראשון הק־ רוב, תיוחד הממשלה דיון רחב ומע־ מיק בשאלה זו ותכריע לכאן או לכאן. חוגים המקורבים לרה"מ אמרו לנו שהגב' מאיר כבר אמרה בהז־ דמנות מסויימת שהדרך הטובה ביו־ תר היא ועדת חקירה לפי החוק (דרך א') וכי כל גוף אחר יחטיא את מגמותיה האמיתיות של הבדיקה והחקירה. ראשי „המערך" הוסיפו שגוף כזה, כוועדת החוץ והבטחון, לא יהיה אובייקטיבי במידה הדרושה וכל החקירה תתעבר לפסים מפ־ לגתיים.

מכאן באה הצעה חדשה, שכבר נדונה בין חברים בוועדת החוץ והבטחון באורח לא־רשמי, שוועדת החוץ והבטחון תמנה ועדת חקירה „אד־הוק" לבדיקת המחדלים הבט־ חוניים הקשורים במלחמת יום הכי־ פורים. התומכים בזה מזכירים נס־ יונות בלתי מוצלחים ביותר של חקי־ רות מסויימות שנערכו בעבר ב־ מדינתנו, בראשותם של שופטים.

כאמור, הממשלה תעיין עיון יסודי בסוגייה קשה זו — ותחליט.

כל אחת מן ההצעות והגופים הנ"ל אינן מבטיחות, ואין אפשרות להב־ טיח זאת, שעד ליום הבחירות לכנ־ סת, שנועדו ל־31 בדצמבר, לא יהיו בעניין מסקנות מן הבדיקה והחקירה. ל„מערך" נוח הדבר מאוד. בכל מק־ רה יאמרו לציבור השואלים והבוח־ רים : אל נא בחפזה, נמתין לתוצאות ולמסקנות החקירה. בדרך זו אומר „המערך" ליטול את עוקצה של ה־ בעייה ולהקהות את חודה.

כאן מתעוררת שאלת תאריך ה־ בחירות לכנסת השמינית. אישיות בכירה ב„מערך" אמרה לנו בשיחה פרטית שלאמיתו של דבר היה רוצה בדחיית הבחירות לשנה. טעמים וני־ מוקים רבים מחייבים את הדחייה. גם על הנימוק היסודי שהממשלה זקוקה למנדאט מהציבור כדי לדון ולהכריע בבעיות מדיניות חשובות ניתן להתגבר. התנאי לכך — הסכמת „הליכוד" לדחיית הבחירות ולהצטרף לממשלת חירום לאומית. אמנם, להר־ חבת הממשלה יש מתנגדים רבים גם בקרב „המערך", ובראשם הגב' מאיר עצמה, אולם אפשר היה למ־ צוא דרך ליישר את ההדורים, אילו קמו אנשי „הליכוד" והציעו זאת.

מכאן ששתי המפלגות הללו, ה־ „מערך" ו„הליכוד", הן המתנגדות לממשלת חירום לאומית והן המעו־ ניינות בבחירות בסוף דצמבר, בתק־ ווה שיזכו לתוספת אהדה וקולות. ייתכן רק שהמצב הצבאי בשבועות הקרובים יחייב דחיית הבחירות.

הנושאים „הראויים לחקירה" — מה הם?

לא פחות קשה תהיה השאלה : אילו הם הנושאים שלדעת הממשלה „ראויים לחקירה" בוועדה זו או אחרת. הממשלה כבר הודיעה ש־ סמכה את ידה על הודעתו של הרמטכ"ל רב־אלוף דוד אלעזר, שהורה לערוך בדיקות, תחקירים וסי־ כומים בנושא פעילותו של צה"ל ותילותיו. התחקירים והבדיקות מטעם צה"ל, הסביר הרמטכ"ל, יהיו באר־ בעה מישורים :

א) מה שקדם למלחמה : ידיעות, הערכות ומסקנות שהתקבלו ע"ב המלחמה.

ב) כוננות הצבא הסדיר מזה ואי־ גיוסם של כוחות מילואים כזה, ומה פירוש „צבא של ימי שלום" נוכח ההכנות בחזיתות האויב.

ג) הדרך בה נוהלה המלחמה, ביי־ חוד בשעות ובימים הראשונים, על אף ההישגים הצבאיים המוצלחים ביותר.

ד) היש מקום לשינויים בתורת המלחמה המקובלת בצה"ל, לאור ה־ שינויים והחידושים בכוח אדם, ב־ ציוד ובתכסיסי האויב ?

הממשלה הבהירה כבר שאין בתח־ קירים ובבדיקות שיערוך צה"ל משום דבר העשוי לגרוע או לפגוע בחקי־ רת המחדלים והטעויות על ידי גוף מוסמך עליו תחליט הממשלה. התח־ קירים ע"י צה"ל לחוד, ובדיקת ה־ מחדלים ע"י ועדה לחוד.

אולם אין ספק שיהיו מספר בעיות יסוד, שרשיות ונוקבות, שיידונו ויי־ בדקו הן ע"י צה"ל והן ע"י הוועדה שיוחלט עליה. במידה שלא יהיה רצון להתחמק מבירור בעייה כאובה מסויימת, ואין שום יסוד לחשוב שיש רצון כזה, תנתן האפשרות לחי־ קור בעיות כאלה כאן וכאן. אסור יהיה לטעון שלמניעת כפילות יש להניח, למשל, לסוגייה זו של מידת הכוננות ערב המלחמה או של ה־ הערכה למידע המודיעיני לבירור בגוף האחר...

ועדת שרים לענייני בטחון

סוד גלוי הוא שפעמים אין ספור תבעו, וחזרו ותבעו, שרי המפד"ל לחזור ולהקים ועדת שרים לענייני בטחון. בדרך זו, אמרו, ניתן יהיה לשתף בדיונים ובשיקולים מכריעים גם שרים שמחוץ ל„מערך". המצב הגיע לידי כך שבבעיות חיוניות למדינה נדונו בגוף מצומצם ביותר. כדי להקל על הקמתה של ועדת שרים כזו, שהתקיימה בכל תקופת כהונתו של לוי אשכול כראש הממ־ שלה, הודיעו שרי המפד"ל שהם נכו־ נים לוותר על „מפתח" ו„פרופורציה" ויסתפקו בשר אחד בוועדת שרים כזו. כל התביעות בנושא זה לא קוימו. ייתכן שלא חוסר רצון מנע הקמתה (או חידושה) של ועדת שרים לענייני בטחון, אלא שקשה היה לשרי „המערך" להתהדר ביניהם. אולם פרט זה הובא בדיקה.

בינתיים, ההגיון מחייב שאין לד־ חות אף בשבוע נוסף אחד את הקמתה של ועדה כזו, דווקא כאשר אין מקימים ממשלת חירום לאומית. לא ייתכן שחברי ממשלה, שבציני ציבור שלם בה, יהיו מחוץ לשיקו־ לים הסודיים והמכריעים. איש לא יוכל להפריך את הטענה שאילו הובאו ההערכות למידע המודיעיני ערב מלחמת יום־הכיפור בפני גוף יותר רחב של שרים וכו', לא היתה מתקבלת החלטה אחרת בנושא גיוס כוח המילואים וכדומה.

שאלה אחרת היא : מי אחראי להודעות שנמסרו לציבור הרחב ב־ כלי התקשורת השונים בימים ראש־ שונים למלחמת יום הכיפורים ? מה טעם היה להכריז, בעיצומם של ה־ קרבות בצפון ובדרום, אנה פני צבאנו מועדות ? בכמה מקרים הר־ דיפו בדיוק היכן נפלו פגזי האויב, איזה יישוב ניזוק ובאיזה פינה ב־ יישוב פגעו... במקרים אחרים לא ידע הציבור שמצב התרכון בצפון ובמזרח־התעלה בדרום נפלו בידי האויב.

ייבדק ויחקר אם אמנם נוצל כהל־ כה כוח האדם שלרשות צה"ל, ואם כל מפקד בכיר לשצבר בצה"ל הו־ עמד בזמן ובמקום הנכון ?

הכיצד התבזבזו כל התחזיות, ההכ־ נות ודברי הפרקטות הצבאית ש־ מלאותו בהם שנה, שנתיים ושלוש לפני מלחמת יום הכיפורים לגבי מה יקרה לאויב אב וכאשר ינסה לצלוח את התעלה ?

דבר אחד ברור : חייבים לפתוח בחקירה בהקדם ככל האפשר. גם שר הבטחון הבהיר זאת : „אני בעד זה שהדברים ילובנו ויתבררו עד הסוף, בלי סיג ובלי כיסוי. אך לא לכם עם מסקנות. יש לברר הכל בצורה נבונה, הוגנת ואובייקטיבית ובפרופורציה מתאימה". ברור גם שדחיית החקירה הולידה ראיונות מיותרים ומזיקים של אלופים, שבצ־ חו ממרומי פעילותם ודרגתם הצב־ אית לעולם הפוליטיקה.

הר גבוה

פרופ' אברהם בן אברהם קוצ'וזי - הגר צדק מיאפן

מאת ד"ר זרח ורהפטיג

הפגישה הראשונה שלי עם הנוכח פרופ' אברהם בן אברהם קוצ'וזי ז"ל, היתה ביאפן. בעיצומה של מלחמת העולם השניה, כאשר הגעתי לשם עם זרם הפליטים היהודים מפולניה לליטה, ומשם דרך רוסיה לאפן הרחוקה הזרה. היינו שם כארבעת אלפים יהודים.

בתקופה זו מצאנו שם קבוצה קטנה של יאפנים אינטלקטואלים שגילתה ענין רב ביהדות ובעם היהודי. בקבוצה זו היו שני אישים בולטים, הראשון היה פרופ' קוצ'וזי והשני קפטן פוקמצ'י, קבוצה זו היתה לנו למשיב נפש בארץ זרה ורחוקה זו. קיימנו שיחות מרובות ומעמיקות בנושאים שעניינו אותם.

פרופ' קוצ'וזי, שבימים ההם היה בשנות הארבעים שלו, נתגלה לפנינו כאדם בעל שאר־רוח ונטיות דתיות ואינטלקטואל בעל רמה. הוא לא בא על סיפוקו בשינטואיזם שהיא הדת היאפנית, המיוסדת על הערצת אבות והערצת הקיסר, אף שהוא עצמו נמנה על משפחת המלוכה ביאפן. הוא למד הרבה תנ"ך וידע לצטט פרקים רבים בעל־ פה. אף ידע לכתוב עברית.

את ההיכרות הראשונה שלו עם יהודים עשה בהיותו נציג הממשל היאפני במנצ'וריה, שם הכיר יהודים התקרב אליהם ולמד תנ"ך אשר משך את ליבו.

לא פעם אמר שהנצרות לא משכה את לבו, כיוון שהוא חיפש מקוריות. הסקרנות שלו בתולדות העם היהודי ובמאבק על קיומו סיקרנו אותו מאד וכך הגיע לידיעת היהדות וסודות קיומה. חברו הקפטן פוקמצ'י, התמסר יותר לידיעת ההיסטוריה היהודית וכך תרגם את תולדות ישראל של גרץ ליאפנית.

בשיחות הממושכות שקיימנו, שיחות שהביאו למירקם של ידידות אישית ואימון רב, לא דבר על גירות. ראינו בו יותר „חסיד אומות העולם" במובן הנעלה ביותר של מושג זה. תמיד עמד לעזרתנו גם כמתרגם וגם כמתווך בינינו לבין שלטונות המדינה. ובכך עזר הרבה לקיבוץ היהודי של הפליטים בעיר קובה, שנתבקשו להבטיח בערבויות שלא ישתקעו במדינה זו ובבוא הזמן יעזבו את יאפן.

אולם ההיכרות הקרובה שלו עם היהדות הבשילה עד כדי הכרה שעליו לצעוד את הצעד הנוסף, ולפני כ"ו שנה התגייר כאן בישראל, לאחר מכן גילה שחלום ההתגיירות ליווה אותו כבר משנת 1941, ומבחינה נפשית ראה את עצמו כיהודי כבר בימים ההם. הוא אמנם קיווה לשכנע את אשתו ואת שתי בנותיו ללכת בעקבותיו ולהצטרף לעם ישראל, אלא שהוא הלך לעולמו מבלי שחלום זה יתגשם, למגינת לבו.

מידת הידידות שבינינו מצאה כמה ביטויים, לרבות באחד מספריו, בו הוא מציין את שלושת עליותיו לישראל, שהראשונה שבהן היתה העליה להתגייר והשלישית להשתתף בנשואי בתי.

בזכותו של קוצ'וזי היתה לי ההזדמנות לחדור לנבכי תולדות העם היאפני ומאוויו הרוחניים. שם למדתי כי עם גדול זה שרוי בלבטים של חיפושי דרך. הדתות המקובלות של שינטואיזם ובודהיזם אינן מספקות את האינטליגנציה. הנצרות נכשלה בנסיונותיה להחדיר למדינה זו והיתה לנו הרגשה, כי אילו דת ישראל היתה מצדדת בשידול אנשים להתגייר היינו יכולים להשפיע על רבים מבין היאפנים להתגייר, כיוון שרבים מהם מחפשים תשובה לשאלות ולספיקות. אולם כאמור, מעולם לא הלכה היהדות בדרכים כאלה, היהדות איננה מיסיון.

גם הפרופ' קוצ'וזי הגיע ליהדות לא בדרך של השפעה מבחוץ, איש לא שידל אותו להתגייר, הגירות שלו באה מתוך הכרה נפשית ומתוך ידיעה שזו הדרך. אנחנו ביאפן ראינו בו חסיד של אומות העולם והסתפקנו בכך. חיפשנו ומצאנו אצלו ידידות והבנה אמיתית, ושמחנו שהוא עצמו מצא את הדרך ליהדות כמסקנה טבעית.

בערב ימיו התהלך בצער על שחלומו לפתוח שערי היהדות לעם היאפני לא התגשם ולכן חש את עצמו מבודד בתוך עמו.

העליה הרביעית לישראל, היתה לפי בקשתו האישית, אותה כיבדנו לאחר פטירתו שארונו יובא לקבורה בתוך העם שאותו אהב ובו דבק, ובאדמת הקודש.

חבל על דאבדין ולא משתכחין.

(מדברי אזכרה)

יומן ניו־יורק

ראש־עיר יהודי בניו־יורק

מאת ד"ר הלל ויידמן, סופר „הצופה" בארה"ב

הנה ראש עיר יהודי של ניו־יורק. מדהים איך מאורעות היסטוריים מתקבלים כמובנים מאליהם, כדבר טבעי, ואינם מעו־ ררים התרגשות. בפעם הראשונה נבחר יהודי, אברהם ביים, למשרה רמה זו. יהודים ברובם המכריע הצביעו בעדו, אבל ללא התלהבות. ואולי עם הסתייגות. והיו רבים שהצביעו בעד מתנגדו.

כל כך למה ? כמה סיבות לדבר. ראשית, משרה זו מוגדרת כשניה לקשיים הכרוכים בה, אחרי נשיאות ארה"ב. בשנים האחרונות נתרבו ה־ בעיות והקשיים. כהונה זו קרובה להפסד והוקרה משכר, בעיקר מב־ חינה יהודית. שכן קיים חשש שאם יכשל ראש־העיר היהודי, האוכלוסיה תאשים, כנהוג, את היהודים בכללם.

הרי ביום הבחירות פרצו שביתות, שיש בהן משום סיכון האוכלוסיה. כגון שביתת מכבי אש ועובדי בית־ החולים. אלה הם בתחום שיפוטו של ראש העיר, אם כי מעטים ה־ אמצעים בידיו לחסלן.

שניה, תמיד קיים חשש שמא יהודי, ברצונו להוכיח אובייקטיביות או נייטראליות, יהיה נוטה לוותר על אינטרסים של יהודים לטובתם של אחרים (ואמנם קיימים ניגודים בין אלה של יהודים לבין אלה של כושיים, למשל).

חשש זה התגבר באחרונה עקב עמדתו של ד"ר קיסינג'ר, בנידון המזרח התיכון. יהודים רבים שחזו כראש שמזכיר המדינה יהודי יהיה נוטה לצד שכנגד בסכסוך בין יש־ ראל לערב, במהרים להתאכזב.

כתוצאה מהרגשה זו שמשתלטת על רוב הציבור היהודי, — יהודים מהססים לתת אמון ביהודי אחר במשרה רמה.

שלישית, אחת הבעיות הקשות של העיר הוא רבוי הפשע, שקרבנותיו הם ברובם יהודים ותהוצה יד חזקה נגד פושעים. אולם בענין זה יש צד אסני, קבוצתי וגם גזעי, שכן רובם של הפושעים הם כושים. קיים חשש שמא ראש העיר יהודי, ליבראלי, יוכיח סובלנות כלפי אליכות ההתנפלויות, לרעתנו.

יהודים רבים היו נוטים יותר למוע־ מד הרפובליקאני ג'ון מרצ'י, או השמרני, מריו ביאג'י, חבר הקונגרס שהיה שוטר לשעבר. שניהם הבטיחו יד קשה נגד ההתנפלויות. אולם אלו לא קבלו קולות רבים בשכונות יהו־ דיות, משום שבכל זאת יהודים הצ־ ביעו על יהודי. שנית, לפי כל התח־ זיות המשאלים לא היו סיכויים לשניים אלה.

וככה בחרנו, כמעט בעל כורחנו, ביהודי לראש העיר ניו־יורק.

ברם, עם כל ההסתייגויות אלה. לבחירה זו משמעות ראשונה במעלה וחיובית. הן מבחינת הציבור היהודי באמריקה, הן מבחינת ישראל.

זוהי הפגנה של „כוח יהודי". בניגוד ל„כוח שחור", המתבלט ה־ רפפעל ייסובתם של כושים, קיימת כנגדה אצל יהודים לסבון אותו. ולא להפעילו. זו תופעה חיובית בנקודה במבט אחת. — „הכנע בראוותנות. אבל, ראשית, אם יהודים מתעלמים ממנו — אחרים מצביעים עליו. ולא באהדה. נמצא שהנימוק של מניעת ראוותנות אינו תופס פה.

שנית, אם „כח יהודי" קיים ואח־ רים מבליטים אותו, לכה לא לגייסו, ולהפעילו, בשעת הצורך, בכל עוצ־ מתו ? כמו במצב חירום זה בנידון ישראל !

מאורע היסטורי

עצם העובדה שבראש העיר הגדולה בעולם עומד יהודי יש בה בכדי להפגין את כוחנו ולהרהיע את שת־ אינו בכבה מקריב. כאשר ראש־ העיר לינדזי משמיע הצהרה לטובת ישראל, יש בזה במידה מסויימת. אבל לעצם היותו יהודי כראש העיר ניו־יורק ערך יותר גדול.

יחד עם זה יש להזכיר שבפעם הראשונה שתי המשרות הראשיות בשלטון העיר תפוסות בידי יהודים. השניה, זו של „שר האוצר" של העיר, ע"י הריסון גולדין, שהוא גם יהודי מסורתי.

כאשר נזכיר ששר החוץ של אר־ צות־הברית הוא יהודי, — ואם הב־

דובר בעיר ניו־יורק, גם הנשיא של מועצה לחינוך, „בורד אוף אדיוקיי־ שן", החולשת על בתי־ס הציבוריים למיליון וכמאה אלף ילדים, הוא יהודי ודוקא יהודי דתי, ד"ר סימור לאק־ מן. נווכח ב„כח היהודי" המתבטא גם בכהונות במשרות רמות.

בראש המערכת המשפטית

כאן יש להוסיף על בחירות אח־ רות, — שהתקיימו באותו יום, ב־4 לנובמבר — לשופט ראשי של מדינת ניו־יורק החולש על כל בתי־משפט של המדינה, שכל שלושת המועמדים למשרה זו הם יהודים.

בבחירות הקודמות „רצף" בתוך המפלגה הדימוקראטית למועמדות השופט של ארה"ב יעקב ב. וויינ־ סטיין ועוזריו יעקב פוקסברג בעוד שהשופט ויינסטיין כוניסין כאחד המשפטנים הגדולים של ארץ זו — הוא גם פרופסור באוניברסיטת קו־ לומביה ומחבר של ספרים רבי־ערך במקצועו. ההבלט צוהיר פוקסברג במבצע בחירות, ע"י מודעות רעש־ ניה בטלוויזיה ועתונות. לשכת עו"ד פסלו את כיעורו של פוקסברג למשרה רמה זו, והצהירו תמיכתם הבליאה בוויינסטיין.

אולם הוא הציף את המדינה בתע־ מולה צעקנית, שעלתה בהון רב, — ובסופו של דבר נצח בבחירות מוק־ דמות — להדהמתם ולצערם של שוחרי צדק, — ברוב של מאות אח־ דות של קולות מתוך 800 אלף בוח־ רים.

בבחירות ב־4 לנובמבר התמודד רקי פוקסברג, כמועמד דימוקראטי, עם המועמד הרפובליקאני וליבראלי ג. ברייטל, הבוחרים נתנו את אמו־ נם באחרון כנבחר למשרת שופט ראשי של מדינת ניו־יורק.

להריה אלה תהיינה השלכות, שכן השופט ויינסטיין הוצא, בעל כורחו לירהובה של עיר, והאנשים שנפגשו אתו בעת מבצע בחירות התרכזו צבורות כאישיותו הבולטת.

השופט ויינסטיין למנהיגות

משפטנים בטוחים שכוכבו עוד יעלה במערכת בתי־המשפט. חוזים בוויינסטיין כמועמד לכס שופט ראשי, כאשר השופט בריל. יפרוש לפנסיה בגלל גילו. ואין כמועמד המתאים ל־ משרה זו כשופט וויינסטיין, שרבים מנבאים את שמו בנשימה אחת עם שמו של אחד השופטים הגדולים בתולדות ארה"ב בנימין קרדוזו.

שמו של ג'ק וויינסטיין עולה כאו־ שר מדובר על ה„מצב היהודי" בבית המשפט העליון, שהוא כיום, בפעם הראשונה מאז 1916, נקי מיהודים. יש להדגיש, שהוא אינו מתגאר במעמד הספורטי, אלא משתתף באופן פעיל במאבקים למען יהודים. כיוון שאינו פוליטיקאי, — רחוק בזה — יש בהבההפות זו כנוה התמסרות נדירה בין אנשים במקצועו. הוא השתתף בהפגנה רבתא ליד העיריה, בגאות יהודיה, בדאגה עמוקה ליהו־ די רוסיה. הדאגה זו באה לידי ביטוי בנאומו נגד אנשי הקרמלין, מעבדי אומות ומציתי תבערות בעולם. הוא הוכיח ש„בטחונה של ארה"ב תלויה בבניתה בריסיה הבתלתות של הבנ־ רה ההיכון, והמכצור החיוני בצד השתלמות זו הוא מדינת ישראל. האל לנו להיכנע לסחטנות ערבית ע"י נפש כנסק."

דברים בוטים כאלה נדירים מפי שופטים פדראליים, ולכן משקיפים אומקי־לב בצדו של שופט זה. יוזר עם רגש יהודי עמוק הולך מחשבה בהיר. אין פלא, איפוא, שבקהל ה־ יהודי רואים בג'ק וויינסטיין אישיות דגולה, „שעוד יעלה בהנהגות פו־ ליטיות.

„הצופה" 3

יום ששי, כ"א חשון תשל"ד, 16.11.73

רומניה מול מעצמות־העל

(רשמי ביקור בליווי שר החוץ אבא אבן)

מאת יעקב אדלשטיין

ישראל — ערב ניכר ב־ בשני מקומות מעשים. מש־ ים של צבא ומשטרה ומש־ אזור של השגרירות היש־ צמצאת ברחוב בורגליה. ב־ ת של העיר, ליד בית השג־ ראלי מר יוחנן כהן, שוב שמירות צבא ומשטרה ו־ על הבית כעל מבצר. אף נשיאות בבוקרשט שבו יר־ צ'אושסקו לא ראיתי מש־ ר כמו ליד בית השגרירות הרומנים אינם רוצים ש־ מעשי חבלה מתאומים. ים בבעיות אלה ביד ברי־

פגע בשגרירות הישראלית על ידי מחבלים ערביים. חו יום שבו התקפה השג־ ראלית בבאנגקוק. אך ב־ נקוק הצליחו המחבלים ל־ ד בית השגרירות, הרי הת־ הנסיון בבוקרשט נכשל מחבלים גילו שם משמרות השגרירות והם חששו לפ־ עם. האמת היא שהמחבלים רחוק רחוב אחד בלבד מבית בטרם בצעו את זממם. אך הרומנים מעולם לא פר־ על כך שהמחבלים נתפסו, ו שהם שוחררו. עד היום מה עלה בגורלם של המ־ אלה, אם גורשו או שהם בים בבית הסוהר. נסיון ית השגרירות הישראלית ד. צריך לעבור שורה של ד שמגיעים אל הבית פני־ קות נערכות על ידי קציני בירים האחראים על המש־

רות נפש משלה

היא מדינה שיש לה בא־ משלה והיא אינה זקוקה צמה. למעשה היא יכולה צרכיה, ללא הזדקקות ל־ החוץ. מצב זה מעניק לה נית של עצמאות מדינית. ה לורשות לעצמה דברים אחרות אינן יכולות. היא בין מדינות מזרח אירופה חסים דיפלומטיים עם יש־ ור זה מעניק לה הופש־ ינה. עם פרוץ מלחמת יום הופעל לחץ עליה מצד ברית המועצות ויוגוסלביה, יחסים עם ישראל, אך עזה בלחץ. מדינה קטנ־ המפריעה מעל עצמה במקי־ גלה של ברית המועצות, ובלט בשטח המעילות ה־ נ. זהו כלי הביטוי שלה ל־ עדיניות.

יה שמה מבטחה בגוש של דהים ופיפתה את הגוש כך הגישה סיוע למצרים, ים, כאל מדינה של גוש דהים. יוגוסלביה הרחיקה ו זה לארצות ערב, עד כדי צונית לישראל. רומניה ה עצמאותה המדינית, ב־ ה, על ידי קיום יחסי ידיד־ המדינות, ללא הבדל משי־ איה מזדהית עם שום מדינית, אף שהיא חברה בגוש הסובייטי. איננה חר־ מדינה כלשהיא ומשתדלת המדיניות לא תפגע על ידי היות קיצוניות לצד זה או עמדה היא רואה כני־ מצד הערבים או מצד הגוש רומניה אינה נכנעת ללחץ. בפתה של מדיניותה. הה־ מאות המדיניות הרומנית ב־ ים, בפנים ובחוץ. אילו תה מנתקת את יחסיה ה־ ם עם ישראל, פירוש ה־

דבר, כניעה ללחצים מבחוץ, שכן לרומניה אין סכסוך עם ישראל, ד־ תכתיב מבחוץ לא יתקבל ברומניה.

ביקורו של אבן בבוקרשט

מכאן ההזמנה לשר החוץ מר אבא אבן לביקור ממלכתי בבוקרשט. ביי־ קור זה צריך היה להדגיש את ה־ עצמאות המדינית הרומנית, כשם ש־ רומניה היא היחידה מבין מדינות מזרח אירופה שבה ביקר ביקור ממ־ לכתי נשיא אמריקני. יש להניח כי ברית המועצות לא ראתה בעין יפה ביקור זה, אך התשובה הרומנית היא, מה שמותר לברית המועצות מותר גם לנו. הנשיא ניקסון ביקר בברית המועצות ונתקבל שם בכבוד ומדוע אנו נפגר אחריה ? מה שמותר למדי־ נאים הקומוניסטיים במוסקבה, מדוע אסור למנהיגים בבוקרשט ?

תפקידן של מדינות בינוניות וקטנות

מה שמדאיג את הרומנים ועמד ב־ ראש סולם העדיפויות שלהם בשי־ חות עם שר החוץ אבן, זוהי הפעי־ לות של מעצמות העל בכל סכסוך מוגבל. הסכם ההפשרה בין ניקסון לברז'נייב אינו לרוחם של הרומנים.

באשר הוא צפון בחובו סכנות מדי־ ניות. הסכם זה יוצר מצב של קפאון מדיני. במצב זה תישאר רומניה זמן ארוך ללא יכולת להתקדם. משום שהסכם ההפשרה, מצלם את המצב כמו שהוא בחלוקת השלטון ההשפ־ עה, ובמצב זה, ההשפעה במזרח אירופה משארה בידי הרוסים, דבר שרומניה חוששת מאד מפניו.

לכן הדגישו בשיחות עם אבן את הצורך לנצל מדינות קטנות ובינו־ ניות, לשם מילוי תפקיד של תיווך ושלום במזרח התיכון, שכן מדינות אלה אין להן שאיפות של רכישת השפעה ולא ינצלו את המצב לטו־ בתן. התיווך יכול להתבטא בכך. שרומניה תעביר שדרים פוליטיים סודיים בכתב או בעל פה לצד השני ותנסה לרכך את הניסוחים הנוקשים, כדי לאפשר לצד השני „להבליע" מה שרוצים ממנו, בצורה מכובדת ולא פוגעת.

מה שממשלת רומניה מבקשת להד־ גיש במדיניותה, זהו הצורך בפעי־ לות מדינית בלתי פוסקת. רומניה משתדלת להתבלט בכל הזירה הבי־ נלאומית בהצעותיה המקוריות, וכך יש לה מה לומר גם בענין המזרח התיכון, יש לה מה לסייע, להציע. פעילות זו נותנה לרומניה לצרכים פנימיים חיצוניים. חשוב לממשלה, שהעם הרומני ידע שהיא פעילה בכל

(סוף בעמוד 6)

משכימי קום ומאחרי קום על

שעון חורף

מאת נעמי גוטקינד

הרעיון כשלעצמו אינו חדש. האנגלים הם בעלי „הפאטנט" עליו. בימי מלחמת העולם השניה, במסגרת מאמציה לחסוך בדלק, הוליטה ממשלת הוד מלכותה להזיז את מחוגי השעון בכל רחבי האימפריה שעה אחת — אחורנית. וכך, יום העבודה הרגיל המתחיל באיים הבריטיים בסביבות 9.30 בבוקר, החל אותם ימים ב־8.30 ! ארץ ישראל המנדאטורית, צייתה גם היא לאותה הגזירה, בעיקר בימי הקיץ, וכמו שאר מוסדות ההתנהגות שהורישו לנו הבריטים גם זוהי הל־ כתם, נהגנו כולנו, שנים אחדות אחרי קום המדינה, עם בוא חודשי החום, להקדים את שעוננו בשעה אחת ולהשכים קום. בקיץ — ניחא. האקלים הסובטרופי שלנו מתאים ליקיצה מוק־ דמת. אבל כידוע החלו לאחרונה, להנהיג שוב, בעקבי המשבר בדלק, שעון חדש. הפעם — שעון חורף. פירושה המעשי של ההצעה : מי שהתרגל להתעורר בחורף בשעה 7.00 בבוקר, יקום מעתה ב־6.00 או : בטרם הנץ החמה.

הזזת המחוגים ובעיותיה

כיצד יתקבל הרעיון בציבור שלנו ? מהן הבעיות שיתעוררו עם הזזת המחוגים ? ושאלת השאלות : האמנם זו הדרך לחיסכון בחשמל ובדלק ? על כל אלה נסינו לקבל תשובה במסגרת משאלנו.

פנינו, ראשית דבר, אל אנשי חברת החשמל ושאלנו : האם נחסוך, לדעתכם, בהרבה דלק למאור ולאנרגיה אם נגזור על עצמנו לקום שעה אחת קודם ולשכב לישון שעה אחת מוקדם יותר ? י. פרידלנדר, דובר החברה, אחרי שהתייעץ במנכ"ל אמר לנו : „הרעיון כולו לא בא מאתנו, ואין לנו דעה בעניין. אשר לשאלת החיסכון, ודאי נחסוך בצורה כזו משהו, אבל לא הרבה ולא בצורה משמעותית !"

ובכן, חיסכון גדול, אין כאן. אבל בעיות יש, ובשפע. שלום יחזאלי, פועל טקסטיל, בבית חרושת לאריגה באזור סלמה בתל־אביב אמר לנו : „שמעתי את ההצעה של שעון חורף ואני מתנגד לה מאוד. היא פוגעת בכל עובדי המשמ־ רות. אלה שכרגיל קמים בחמש בבוקר כדי להת־ חיל לעבוד בשש, כמו אצלנו, יצטרכו לפי ההצעה החדשה לקום בארבע לפנות בוקר, ממש באמצע הלילה. ומה היתרון שמציעים לנו ? שאלה ממש־ מרת. אחר־הצהריים יגמרו שעה יותר מוקדם ? מי שכבר עובד בערב, מה כל כך משנה לו אם יצא מהמפעל בתשע או בעשר בלילה ? אני חושב שלא מרוויחים כאן כלום מבחינת עוסק העבודה. וחוץ מזה יש גם חוסר התחשבות בפועלים דתיים. הרי אין מניחין תפילין בחושך.

וכך נגזר על אלה לצאת לעבודה בלי תפילה ובלי ארוחת בוקר !"

זמן תפילת שחרית

כדי לברר את בעיית תפילת שחרית ביתר פירוט, פנינו אל הרב ישראל־מאיר לאו, ושאלנו אותו לדעתו. „למרות שבעיתות חירום מוכנים כולנו לציית גם לאורח חיים קשה" ענה הרב „הרי שבסך הכל אני הייתי רואה את האספקטים הלא חיוביים של ההצעה. לא הסתפקתי עדיין לשבת עם טבלת שקיעה וזריחה ולחשוב בדיוק זמני שחרית לפי השעון החדש, אבל ברור שתחי־ לת העבודה בחשיכה תשלול מחלק מן הפועלים את היכולת להתחיל את יומם בתפילת שחרית. אני בטוח שגם שר העבודה לא ירצה ליטול מיהודי אפשרות שכזו. נכון, בעיתות חירום יש למצוא דרכים אלטרנטיביות. נאמר : „הבוקר אור והאנשים שולחו", ועל כך כתוב במסכת פסחים : לעולם יצא אדם בכי טוב ויכנס בכי טוב. וכי טוב זה אור. כלומר, אם לפי חישוביו רואה האדם כי לא יצליח לשוב לביתו ב„כי־טוב", מותר לו להקדים ולצאת עוד מעלות השחר, וכך גם להקדים את תפילת שחרית שלו בטרם הנץ החמה. מכל מקום, גם אז אל יתפלל שחרית בחשיכה של טרם שחר. יתכן שיש לאפשר, אם כן, לפועלים, לערוך הפסקת תפילה, אחרי בואם למקום עבודתם, ושם לארגן לעצמם מנין. אבל אפילו סידור כזה לא יפתור את בעייתם של הנהגים, המתחילים לעבוד בחמש בבוקר, או של החלבנים, למשל, שלהם קשה מאוד לעשות הפ־ סקה באמצע נסיעתם לשם תפילה, וודאי שלא ימצאו מניין... לדעתי, זו עדיין שאלה פתוחה המצפה לפתרון."

קושי לתלמידי בתי־הספר

בעיית תפילת שחרית, מסתבר, אינן מטרידות רק את ציבור המבוגרים. שוחחנו על שאלת שעון החורף עם יצחק פרלוב, מנהל בי"ס „כוריה־ שאמר לנו : „אצטער מאוד אם אמנם ינהג השעון החדש. יהיה בכך קושי של ממש לתל־ מידים, ובייחוד חבל לי על הקטנים שבהם. כרגיל, אנחנו מתחילים בבית"ס את תפילת שחרית בשבע ושלושים. בימי שני וחמישי מקדימים להתפלל, ומתחילים בשבע ורבע. וכך, אם עד כה היו תלמידנו מתעוררים בשש בבוקר כדי להספיק ולהגיע בזמן, הרי שלפי ההצעה החדשה יהיה עליהם לקום ב־5.00, וזה בכלל לא קל לילדים רכים. לגופו של עניין — אין לי כמובן שום התנגדות לחסוך בחשמל ובדלק, אבל לא הייתי רוצה להקשות על חייהם של ילדינו."

דעת אמהות

ואמהותיהן של הילדים ? כאן מצאנו דעות של בעד ונגד... רבקה אליצור, למשל, אם לשלושה בנים־חיילים ובת הלומדת בבוהה זו, מחברת ספרי־ילדים ועקרת בית, הודתה בגילוי לב : „אני אוהבת לאחר לישון בבוקר. השכמה מוקדמת היא נגד נטייתי ונגד סדרי הבית שלנו. ביחוד כאן בירושלים, יהיה קשה לשלוח את הילדים בשעת חשיכה ובקור. אבל אם צריך — נעשה. כאשר אנשים בחזית, ובתוכם בנינו, מקריבים כל כך הרבה כדי לשמור עלינו, מה אלך ואדבר על הקרבה של שעת שינה או על קור !"

לעומתה, מרים רכטמן מבני־ברק, עורכת דין במקצועה, אם לשלושה ילדים צעירים ולתי־ נוקת בת ששה שבועות אומרת : „הרעיון נראה לי. ככל שקמים ומקדימים את השעון מרוויחים שעת חיים ועבודה. ואם זה יהיה גם לתועלת הכלכלה הישראלית — מה טוב. אותי בכלל לא מטריח לקום מוקדם. ראשית — אצלנו בכלל מתחיל היום עם הנץ החמה, כמו שיודעים כל ההורים שיש להם התינוקות בבית, ושנית — לי לא קשה להתעורר בבוקר..."

משכימי קום ומאחרי קום

מה עומד מאחורי שתי התגובות הנוגדות הללו ? מדוע האחד „משכים קום" והאחר — מתקשה מאוד להקיץ משנתו ? איזה השפעות נפשיות או רגשיות יש לשעת ההתעוררות, או לכך שמתחילים לעבוד בחושך ? בשאלות אלה פנינו אל הפסיכולוג אוריאל צקביא, שהסביר לנו : „יש תרבויות של משכימי קום, כמו הארצות החמות, ומאחרי קום, כמו למשל, ארצות הברית של אמריקה. גרתי שנים אחדות בארה"ב והוכחתי לדעת ששם, כאשר יום העבודה והלימודים מתחיל ב־9.00, האנשים משכימים באור, ואינם נחפזים מאוד ברגע הקימה. דבר המאפשר להם גם לאכול ארוחת בוקר גדולה ונינוחה, ולקצב קצב שונה לכל השעות הבאות אחריה. הוא הדין באירופה, שאף היא מאחרת, יחסית אלינו, את יום הלימודים והעבודה. האם יש השפעה נפשית לעובדה זו ? חוקר בשם שלדון בדק את הנושא וחיפש תשובה לשאלה מה עדיף לאדם : עבודה בחשיכה או עבודה באור. שלדון גילה שבמקרים כלליים מתחלקת האנושות לשלושה טיפוסים שונים מבחינת צרכי השינה. הטיפוס הסרוטוני האתלטי, אדם מלא כוח ואנרגיה. ש„מעיר את השמש", קם עליז משנתו, משורר במקלחתו או אפילו יורד לשפת הים לשחייה בבקר. הטיפוס האכלן, שקרביו ומעיו הם מרכז אישיותו, הוא אדם נינוח חברותי, האוהב שינה, ומתקשה לקום בבוקר. והטיפוס בעל מערכת העצבים הרגישה ללת, אדם רגיש מאוד לכאבים ולרעשים, הד־ חושים, ששנתו שחוחית, קשה לו להירדם וקשה לו להתעורר ואין הוא מסוגל לשינה ארוכה של שמונה שעות, אלא הוא ישן חמש־שש שעות בלילה וזקוק לתנומה של אחה"צ ביום. כמובן יש גוונים וצירופים שונים בין שלושת הטיפוסים הייצוגיים הללו, אבל כל אחד מהם מקיף בערך שליש של האנושות. חישוב פשוט יגלה, אם כן, שרוב האוכלוסיה (66%) — מת־ קשה לקום מוקדם, ובוודאי שמתקשה לקום בחשי־ כה. משטר החיים שלנו, מכתיב גם הוא קצב משלו. אנחנו שוכבים מאוחר לישון בגלל גורמים שונים : טלוויזיה, רדיו, אסיפות, ביקורים, וכדו'. יוצא, שרובנו אינם ישנים כמספיק בתוך הלילה, אם כי הטבע התכוון לכך שבחושך ובקור — נישן יותר ונהיה פעילים פחות מאשר בקיץ, ובאור.

אם יגזור עלינו, להשכים מוקדם, הרי כשאין ברירה, נעשה זאת, אבל מבחינה נפשית ורגשית, יוצר הדבר כדי עימות אצל רוב האנשים ולא יתאים למבנה האישיות ולנטיה הטבעיות של שני שלישים, לפחות, בתוכם !"

صكنا من الاجل

עיטורי סופרים וספרים

סיומו של „מקור חיים"

מאת משה רבי

הרב ר' חיים־דוד הלוי, רבה של תל־אביב־יפו, הוציא את הכרך החמישי והאחרון לספרו המקיף: „מקור חיים". המחבר ידיו רב לו בתורה, בדרש, בנאומים, בעט סופרים, בקירוב לבבות של בנים ואבות, צעירים וזקנים לאביהם שבשמים. בכוח נעים ובדברי נועם הוא מכלכל דבריו, בבית־הכנסת, בדרשות, בנאומים, במאמרים בעתונים, ובהוצאת ספרים בעלי ערך. הרב הזה שנבחר השנה כרבה הראשי של ת"א־יפו, ידוע ברבים בזכות הספרים שהוציא לאור. שלושת הכרכים של „דבר המשפט", על הלכות סנהדרין להרמב"ם, „בין ישראל לעמים", „דת ומדינה", „בפתחות הזוהר ורעיונותיו", וחמשת כרכי „מקור חיים".

ארבעת הכרכים שיצאו לאור הוקדשו לחלק „אורח חיים" שבשולחן־ערוך. הראשון — עוסק בכל הלכות סדר־היום, מהשכמת הבוקר ועד לקריאת שמע שעל המטה. השני — עוסק בהלכות ברכות בהליכותיהן. השלישי — בהלכות שבת. הרביעי — בהלכות חג ומועד.

החלק החמישי גדול בכמות ובאיכות, כי אכן עוסק הוא בכל ההלכה הנוגעות לכל אדם בישראל השייכות לשלושת חלקי השולחן ערוך, „יורה־דעה", „אבן־העזר" ו„חושן־המשפט", וכוליל הכל כאות ועשרים עמודים.

ששה שערים

החלק החמישי נחלק לששה שערים. השער הראשון כולל כל דיני החתן וכלה וטהרת המשפחה, עד מילה ופדיון בכור. השער השני כולל הלכות הבית היהודי, חינוך, כיבוד אב ואם, תלמוד־תורה, כבוד רבו, צדקה כמוזה ועוד. השער השלישי כולל הלכות השולחן הכשר, יסודות דיני טריפות, תולעים, דם בשר בחלב ועוד. השער הרביעי כולל הלכות התלויות בארץ, קדושת א"י, כלאים, ערלה ורבעי, מתנות עניים, תרומות ומעשרות חלה שביעית ועוד. השער החמישי כולל כל הלכות אבלות, משעת המחלה, יציאת נשמה, קריעת אבלות לכל דרגותיה, הספד וכל הדינים והמנהגים הקשורים בעילוי נשמה. השער הששי כולל יסודות דיני ממונות, הלכות דיינים, עדות, רבית, משכון, אונאה, פקדון, שאלה ושכירות, גניבה ואבידה, רכילות ולשון הרע ועוד, ולבסוף הלכות מלכים, גילוי מלך המשיח והגאולה השלימה.

כל אחד מהשערים קובע לו ברכה לעצמו. חשיבות מיוחדת יש לשער הראשון הכולל דיני חתן וכלה וטהרת המשפחה. שער זה הוא בבחינת עבודה בהוצאה מיוחדת בעתים כאלו כבר. בשער זה מוסברים המנהגים וההלכות הקשורים ביומי הכלולות, לבנין ידי ייבנו בני זוג את כל תהליכי הקידושין, הקנין, הכתובה, החופה, ועיקר השלום בתוך הבית, וכיצד לכל כדי שידעו את חובתם בבנין בית טהור וההלכות הקשורות בכך. כי המשפחה היא היסודי של עם האומה. בבנין חיי משפחה בריאים, טובה גם היסוד לבנין חיי האומה.

הלכות תלויות בארץ

חידוש רב הוא השער הרביעי העוסק בהלכות התלויות בארץ. בספר „מקור־חיים" מבוארות הלכות אלה בשנים עשר פרקים גדולים העוסקים בפרטי פרקים של מצוות התלויות בארץ. לא בהלכות ערלה רבעי־ומעשרות וכלאים בלבד, אלא אף בפרטי דיני לקט שכחה ופאה פרט ועוללות, חלה ראשית־הגז ומתנות כהונה ועוד. כל דיני שביעית מבוארים בהרחבה רבה וכוללים חמשה פרקים, חידוש הוא גם הבגאיה שבאו בשער החמישי בדיני אבלות, הכוללים שמונה־עשר פרקים, וכוללים קרוב למאה־וחמשים עמודים. מבוארים בפרקים מיוחדים כל דיני אבלות לפרטיהם ופרטי פרטיהם. במבואות אלו, מבוארת השקפת רבותינו חכמי הפשט וחכמי האמת, על המוות, על העולם שאחרי המוות, על יסודות מנהגי האבלות ועוד.

עבודה רבה וקשה נטל המחבר על עצמו וסיימה בהצלחה. חמשת חלקי ספרי „מקור חיים" כוללים קרוב לאלפיים עמודים גדולים, המתווים את דרך חייו של האדם מישראל, בוקר צהרים וערב, בתפלה ובסעודה, במלאכה ובמסחר, בשבתות וימים־טובים, והכל מבוסס על יסודות ההלכה, למעשה.

פתח בין שני עולמות

מטרתו של החיבור היא כמצוהר בשער הספר, „הלכה פסוקה על יסודות הלכתיים מוסברת ומבוארת ממקורות דברי רבותינו במדרש ובאגדה וביסוד ערכי מחשבת היהדות". במבוא לספר מסביר המחבר, כי שיטת החיבור מבוססת על יסודות שיטתו של מרן הרב ראי"ה קוק זצ"ל כפי שבאה לידי ביטוי בכמה מכתביו, „לפתוח פתח בין עולם הלכה לעולם האגדה". במבוא לכל פרק פותח בדברי אגדה ממקורות התלמודים בבלי וירושלמי, הזוהר ועוד, השייכים כמובן להלכות הנדונות באותו פרק. ואחרי דברי ההסבר המחשבתיים, ניגש המחבר להלכה הפסוקה. וכך מתעדים שבילי ההלכה מהמימוהה ורכוהה של האגדה, ולימוד ההלכה מתוך ספר זה הופכת להנאה רוחנית.

הגרי"צ קוק זצ"ל בכתבו אל הרב־המחבר, מאשר כי שיטת הספר היא „כהתאם להוראת האור החי אאמו"ר רבן של ישראל הרב זצוק"ל, לפתחון הפלישה של שני צדדי התורה האלה במרום קדשה".

כוונה היא עבודת המחבר בחלק האגדה מחלק ההלכה. באגדה משתף המחבר את הקורא בכל מהלך המחשבה, בבנין הרעיונות בהסברת העקרות הקשות הטמונות ביאור, ובהרצאה שוטפת וקולחת מביאו עד למסקנה ההגיונית המסבירה את ההלכות. ואילו בחלק ההלכה, מהלך העיונים ובראיו המקומות רבים, החל ממקראות התורה, בתרגום בבלי וירושלמי, גדולי הפוסקים ראשונים ואחרונים, הבאים כהערות בשולי הדף, ניכר כמה עמל ויגיעה השקיע המחבר במשא־ובמתן ההלכתי שהוליד את ההלכה. לעתים קרובות ניתן גם נימוק בהערה, על שום מה נפסקה הלכה כשיטה זאת ולא כדעת חולק, אך בגוף הטקסט ניתנה לקורא הלכה פסוקה וברורה, ללא שום כפיות. יתר על כן בכל מקום שיש חילוקי מנהגים בין העדות, באה ההלכה מבוארת לפי מנהגי כל עדה.

בפריצת העבודה בסידור ועריכת ההלכות הרבות, מעשיר אותנו המחבר גם בחידושים רבים בשלל שיש מהם שנאמרו בהרחבה, ויש בהבהרה קצרה בלבד. בהדגשה שבוה כיתרצת קושיית פוסק פלוני והתבארה שיטת מחבר זה או אחר. הלכות רבות שנתחדשו בבית מדרשו של המחבר מובאות בספר בלשון „ונראה לענ"ד דהוי".

כך גם בשטח האגדה. רבים ממדרשי רבותינו מתבארים ומתפרשים היטב. וכמה רעיונות עמוקים מתבררים ומתלבנים במהלך הרצאת הדברים, ובתוכם חידושים רבים הקובעים ברכה לעצמם.

זכה מחברי שיעור רבים מבינים שיעוריהם מתוך ספר „מקור חיים". ושיעורי תורה רבים ניתנים באופן קבוע בספר זה.

ספרי „מקור חיים" הם נסיון ראשון בספרותנו התורנית לתת לקורא הלכה פסוקה וברורה כשהיא מוסברת במקורות ויניקה הרעיונות באגדה. כי כפי שכותב המחבר בהקדמתו, „הדרך הפשוטה והמסבירה ההלכה היא ההדירה לעולם לשרשיה של כל הלכה עד הבורא, ובכך להשיב את שורשי היניקה משותפים בשרשים להלכה ואגדה".

ולבסוף — הרצאת הדברים בספר זה אינה מיועדת לתלמידי־חכמים בלבד, אלא לכל המון בית ישראל. הסבריו ההכבהיים עושים את הספרים כבדי הדרכה בהליכות החיים גם לנוער בדורנו. זה היחוד של ספר „מקור חיים" וזה סוד הצלחתו.

בין הקטבים

מאת אברהם בלאס

בד בד עם הסיפור ההיטנולוגי המאפיין את יצחק באשביס זינגר איש הפולקלור, קיים נושא שני של באשביס הריאליסטן איש הרגשה היהודית, המפתח מהלך דואליסטי של קונצפציה ספרותית השואבת מכפיכי הפנטסיה המיסטית בצד הריאליזם הטרגי של חיי היהודים בכלהי המאה הי"ט וראשית המאה העשרים.

יצחק באשביס הוא סופר הקצוות האכסטנצריים, הוא נע במעגלי האד־ רום וההיסטוריה השבתאית בסימן הגדולה הבאווה, עד ל„חדר בית הדין של אבא" ו„משפחת מוסקאט", בשלל דמויות סטאטיות ודינמיות המגלמות יהודים עבמיים ונוד עולמם.

גבורי באשביס מהווים מציאות היסטורית שראשיתה באיבי ת"ח ר' ה"ש בקק „גוריי" של ר' בייניש אבנבוני בדור שכולו חייב, והמשכה בגלות המוצרה המיאשה במעמקה הערעורים, עד ל„הגדה לבית מוס־ קאט" — תבל חייב תתושף חברה משולהבת ביצרים ונסחפת בזרם הכה־ העיוור.

גם הספר האחרון „האחוזה" *) ש־ תורגם לעברית בשה"ד לערוך האל־ אלי של מציאות היסטוריה בפולין שלאחר המרד הפולני של 1863 תחת שלטון רוסי, ובו יריעה רחבה ומגוון פורטרטים בגזרות שונות. הדמות הר־ ראשית היא של קלמן יעקבי, סוחר חסיד יהודי שהשיג חזקה שכירות אצל הדוכס, כאשר הגראף עצמו הוג־ לה לסיביר. היהודי בהדר בעל ה־ „אחוזה" מהווה אחד הפרקים המר־ הקים הבצביצים על יהמה ושגשוג כלכלי של פונדקאי פשוט שרכש נכסים וכבוד תרבות ועושה חיל ב־ עסקיו.

זבנו של קלמן יעקבי השיג את הקוסת שהרוד האיכרים אשר קב־ לו בכף המגרת עבודתם וזכו להע־ לאת קרנם, וקץ שלטון האצילים אשר אדמתם חלקה.

קלמן יעקבי כיפס אל שלבי ה־ הצלחה וזכה לה יחד עם צבור היהו־ דים שהורשו להתגורר בערים ולפתח מסחר. קלמן יעקבי הוא הפרוטוטי־ פוס של התמורה הסוציולוגית אשר צובר רווחים ובונה ב„האחוזה" כבעל מחצבה וכקבלן מסילתי אשר עשרו כרוק אתו והפכו עבד לנכסים המרים.

היהודי המסורתי, שכל ימיו נשאר פסח וצנוע החל להרהיב את ההר־ כה. קנה יערות, כרת עצים, הקים ביחד לבנים, חשב לבשל שיכר ולזקק טכר, אך הוא נשאר צמוד לבקתו, אם כי ידע כי היער הוא מקום לזאבים ולא לבני אדם.

קלמן יעקבי הפורץ גבולות בית ומשפחה קונה גדולה וכבוד בהשיאו את בנותיו לכבודי פנים: למאיר יו־ אל בנו של רב יחזקאל דינר, מחל־ כידיו של הרבי ממארשינוב, ועזרי־ אל בן הרב מנחם מבל.

*

„האחוזה" כיאסמפוז הופכת ל־ מושב יציב של עסקי ממון, אבל ב־ קרקים פנימים נבעים בה כבר מימה ראשון. קלמן המחליף את הקאפר סה במקמורין קצר ונזקק לפקידות דוברי רוסיה — שקוע בנכסיו ואינו רווה נחת מעושרו. שני חתניו גם הם מסתבכים שתי דרכים. בעוד שמאיר יואל מעגן בעולם החסידות, הרי עז־ ריאל חש קירבה אל המשכילים ומד־ עי הטבע.

העימות בין החתנים משתקף בת־ אור שני העולמות, האחד מיוצג על ידי המומר והאלנברג כבציג הקידמה המשיך לבן הרב המתמסכל שיתנצר, והשני הרבי ממארשינוב.

ואלנברג אומר לעזריאל שזה אוילי לחיות בחציה השני של המאה התשע עשרה ולהתנהג כאחד הקדמו־ נים. כל התורה הדארוויניסטית מוצ־ לית כאן בסכימות פראגמטיות שא־ בד עליהם הכלח. הבניה הסיפורית על התויה התבנותית של באשביס היא שקופה ושדופה מדי, ואינה באה כי אם להצביע על דרכו של עזריאל בן הרב רופא הנפש בעתיד, אשר גם חייו האישיים משתבשים לבסוף.

יצחק באשביס מגולל יריעה רחבה של ספרים צבעוניים ובהם אנשים ה־ נצים בדרכים שונות, ובהם תרפת־ קאות המובילות אותם לקונפליקטים פנימיים אשר אין להם עליהם שלי־ טה.

חיי קלמן יעקבי הינם מפותלים וסבוכים, ועל אף רצונו החזק ל־ חיות חיי יושרים הוא נכשל בנשואיו השניים ולא מוצא תיקון לנפשו. הכל הופך לזרא, והוא נטרד ובקש לחזור אל עקבות ראשונים ומתבצע לזמנים קדומים עד שנוטש את אשתו הסוטה. סיפורו של באשביס הרצוף הפעם תמרורים של רבדי חיים שונים ר־ כשולב בנירסאות שונות סובל מי־ שרבוב יתר הפוגע בצמיחה האמנו־ תית שמשתלחת לכל עברי קצוות מבלי לאחוז למארג תמציתי יותר.

„האחוזה" של באשביס הוא סיפור על הנועת החסידות, תנועת המחתרת הלאומית, מאורעות ותהפוכות תב־ רתיות המתאר בצבעים פלסתיים על רחשיהן, אלא שהאדם אינו דבק בהן. תנועות אלו משמשות כקאטליסטו־ רים לגבי האדם, אלא שלא עוצרים בידו לכל יתודדר במגוד.

*

יהודי אצל יצחק באשביס הוא יחיד החש את תחושת הזמן ומהרהר עליו, אלא שנשאר בגדר נקודת מו־ קד של פונקציה אקספרסיבית ללא עקרון מוסרי בולט. קלמן יעקבי מודע למורשת החסידות, הוא שרוי בעולמה הכוח לגופה, אך ברשות היחיד הוא נשאר ללא סגולות מוס־ ריות, כגוף תלוש ללא ייחוד עצמי. גבור זה החי חיים פלגתיים חיצו־ ניים לאור מורשת דורות נמחק באינ־ רציה של רצון אחרים. חייו האי־ שיים הצפויים עליו מכוח אשה זר־ מינגסית כגון קלארה הופכים פלס־ תר את תורת חייו ממנה ניזון.

יצחק באשביס משייך לגבוריו כחות־תשוקה השולטים באדם כתח־ ליף לאכזבות בחיים, אך הם נושאים בחובם את רגש האשמה של מצפון נפגע. אותות פאטאליים אלה חקוקים בלבותיהם כסימן שהפסידו עולמם.

כך היה קלמן יעקבי איש החסידות, שבצד מטרותו הנבספת של דריכות נפשית ואספקלריה יהודית, נשאר בודד כבשמה ערסליאית. כך הוא ה־ דין אצל לוציאן אשר נאבק למען פולין חופשה, נידון למוות וחי במח־ תרת כלאומן נרדף על נפשו, ובדר־ כו רבות התהפוכות נודד אל עברי פי פחת, הפך איש מושחת ורוצח. אנו עדים איפוא לשני מעגלים של חויונה — יהדות האנטיבורליות — אשר בדרך למימוש יעדם הם מס־ תאבים ושוקעים במדמנה של שמתוי דיכה.

גבורי באשביס עולים מתוך עולם התמימות והרומנטיקה האידיאית אך נשחקים בין גלגלי החיים במאבק פניסר עם כחות היולים. הסופר מר־ ביל את גבוריו לכרתפי מצוקה של יאוש ופחד, אך הניצוץ האנושי ש־ בהם נדלק וכובה חליפות.

יצחק באשביס, רכש לו מוניטין עולמי בתימסיקה העיירתית שבה־ ייתה אלטרה מודרנית בספרות ה־ עולם העכשווית פרש הפעם מסכת רחבה המחושבת להתיבות עלילתית, אלא שהוא הסיל בהם אנדרלמוסיה ר־ מבוכה, כאשר המיסטיציזם האירו־ טי אינו משיג את התהליך הצנון.

הוא עוסק ופוסח על פני סערות נפש ומשקפים של המון יצורים מ־ שכבות שונות לשם תחבולה אמנותית ובעצמה סיפורית ולשונית אשר ה־ תרגום העברי חסר הלהלהית מבליע אותן לחלוטין, אלא שזה הופך למפגן תוכן דוקטרינארי ללא דקויות הור־ ייתיות של תהליכי נפש.

*

יצחק באשביס מפיק רצף חמרי של הסיפור כאשר הוא פורץ לכל התחומים, כגון תאור חיי הגראף אשר גירדלל לעומת דיאלוג גירבגט של הרב יוחנן ממארשינוב עם הסידו התובע במפגיע הבטחה שבתו תבריא. תאור חצר הרבי ממארשינוב ר־ התפלה בחג השבועות מגלם את ה־ זיקה האסתטית שבין הסופר ומש־ נתו הסיפורית, והוא לפי מיטב ה־ רומן הקלאסי של הספרות היידיש־ אית. יצחק באשביס מכיר את חיי היהודים התמונות הפלסטיות גובי־ רות לא אחת על המסגרות הסכימ־ טית שהוא מציב לעצמו.

יצחק באשביס הפך לבציגה של קונבנציה ספרותית שהרשימה והגל־ תה את קרנו בעולם ברבגוניותה עד כדי גירסה מודרנית, אלא שתכונה אפיינית זו המבדילה אותו משאר הסופרים עשויה להתפרש לא אחת שלא כהלכה באשר נהייתה לנוסח סטאנדארטי. „האחוזה" שתורגמה מ־ אנגלית לעברית מאוספסת ובלתי מ־ דוייקת — הוא רומן על משפחה יהודית אשר צאצאיה נתפזרו לכל עבר ואף למערכות חברתיות של עמים או תנועות הגיעו כדי למצא את אמיתן. „כל אחד — אומר הרבי ממארשינוב — חייב לעבוד את ה' כפי יכולתו, חייב אדם לשמחה... יש לרחם על חוטאים; גם הם ילדיו, אך הם שכחו את אביהם שבשמים וסבלו יסורים אפילו בזמן שהרשו לעצמם את החטא, ובכל זאת הסבל שנטלו על עצמם לא היה לשווא. השטן נב־ רא כדי שתהיה לאדם בחירה חפשית, אם כי הדרך בה בחרו החוטאים היא הדרך של יסורים, פשע ואבדון" (עמ' 212).

חטא, יסורים, ואבדון אלה הם הקטבים אשר גבוריו של באשביס מיטלטלים בהם. כזהו עזריאל המרדן השואל לנתיבות עולם, וזהי מרים ליד בה אשר חיפשה רומנטיקה בזרועות הלוחם הפולני לוציאן, וזוהי כל אותה גלריה של נופים אנושיים החיים חיים מפוצלים, נשמות תמי־ מות אשר אלוקים בלבם הרצים ר־ צוא אמוק אל זרועות והוה התאבדו. יצחק באשביס זינגר הוא סופר ר־ אלי הסובל מאלרגיה של תודעת ה־ האדם ואי בחת הגבוריו מהווים בסוי סימפטומאטי לשבר ולבקיעים אשר פוקד את האדם בספרת הזמן ומא־ חייו והביאתו לרום פיסגתו אך גם לעומק נפילתו.

*) „האחוזה" מאת יצחק באשביס זינגר. עברית: אביבה גור, הוצאת „ספריית הפועלים" תשל"ב.

שנה בשנה

מאת מ. אונגרפלד

יצא שנה בשנה, ספר שנה תשל"ד, להלכה, למחשבה ול־ בעיות היהדות, בעריכת הרב אהרן פרצ'יק, הוצאת היכל שלמה, ירושלים.

כמו הכרכים שקדמו לו, מלא וגד־ דוש גם הכרך החמשה עשר של הספר „שנה בשנה". חידושי הלכות ומנהגים, צפונות מחשבה ודברי הגות, פרקי הזון וספרות. הוא נושא אתו ברכה לכל בית כנסת וקהילה ולכל בית יהודי. ועוד מעלה אחת מיוחדת את הספר הזה שהוא מע־ ביר ומאציל מדי שנה, אורה של תורה ואורו של ציון לכל ישראל באשר הם שם.

מחקרי הרבנים הראשיים

את סידרת המחקרים במדור „הלכה ואגדה", פותחים במאמריהם הרבנים הראשיים ר' שלמה גורן ור' עובדיה יוסף. במאמרו „הגדרת המוות ב־ הלכה", קובע הרב גורן, כי הגדרה ברורה למוות, מצויה בהלכה ולפיה, הנשימה, כפי שהיא נבחנת באף, היא הקובעת את החיים, והפסקתה קובעת את המוות של האדם. הלכה זו מסתמכת על הפסוק בבראשית ז, כ"ב: „כל אשר נשמת רוח חיים באפיו". כלומר, שרות החיים הוא באפו של האדם. והנה מדברי ה־ רמב"ם בספרו „מורה נבוכים" חלק א' פרק מ"ב יוצא, שתיתכן הפסקת הנשימה בלי שתהיה זאת מיתת ה־ אדם. ועל כן הביא ר' משה סופר את הפסקת הדופק כגורם בהגדרת המוות. בירור זה יש לו השלכה על כמה בעיות יסוד של השתלת אברים וקביעת זמן העברתם מגוף לחי.

במאמרו „בדין הקפאת מים במקרר בשבת", מתיר הרב עובדיה יוסף, להקפיא מים בשבת או ביום טוב דרך המקרר החשמלי. וכן הוא מתיר לרחוץ את הפנים בשבת או ביום טוב במי בושם ואין לאסור משום „מוליד ריחא". וכן הוא מתיר להת מי ורדים לתוך מאכלים ומשקים בשבת ויום טוב.

מלחמת מצווה בא"י

במחקרו „על מלחמת מצווה בארץ ישראל בזמן הזה" דן הרב אהרן סולובייצ'יק, על עניין השמטו של הרמב"ן על ספר המצוות של ה־ רמב"ם, שלא מנה את מצוות ישוב וישיבת ארץ ישראל בתוך מניין תרי"ג מצוות, כי לדעת הרמב"ן הרי הציווי „והורשתם את הארץ וישבתם בה", הוא מצווה, ולא רק הבטחה. והלוא הספרי אומר: שקולה ישיבת ארץ ישראל כנגד כל התורה. וכן מוכח מתוך הירושלמי במסכת סוטה, שמצוות ישוב א"י, היא מצוות עשה מן התורה. הרמב"ם מודה, שכיבוש הארץ היא מצווה דאורייתא, אלא שהיא מצווה קיומית, לא חיובית. איזו אמצעים צריכה כנסת ישראל לנקוט בהתגוששותה עם אומות העולם ביחס לארץ ישראל? רבי יוחנן אר־ מר, כי כאן עלינו להשתמש במידות שמסמל המלאך מיכאל: המידות של סבלנות, שלום והבלגה. ור' חנינא אומר: לפעמים עלינו להשתמש ב־ מידות שמסמל המלאך גבריאל: מי־ דות של גבורה, הגנה והאבקות עם אלה שמתקיפים אותנו.

שלא יעלו בחומה

נתקשו חז"ל לפרש מה שנאמר בסוף מסכת כתובות, שהשביע הקב"ה את ישראל שלא יעלו בחומה ולא ימרדו באומות. וכתב שם ה־ מהרש"א: ודאי שרשות לכל אחד מישראל לעלות לארץ ישראל אלא שלא יעלו ביחד ביד חזקה ולבנות להם חומות ירושלים. ועל כך דן הרב מאיר בלומנפלד במאמרו „בדבר השבועה שלא יעלו בחומה", ומסביר שם, שהשבועה לא היתה כלל נגד עליה לא"י בין ביחיד בין ברבים, אלא שלא יעלו כולם ביחד ביד חזקה לבנות להם חומת ירושלים. וכתוב במדרש רבה — שיר השירים ב': ארבע שבועות יש כאן: השבי־ עם לישראל שלא ימרדו על המלכו־ יות, והלא ידחקו את הקץ, ושלא יגלו מיסטורין שלהם לאומות העו־ לם, ושלא יעלו בחומה מן הגולה. אם כן, למה מלך המשיח בא? לקבץ גלויותיהן של ישראל. כלומר: לעת הקץ יהיו מותרין לעלות בחומה. כי מלך המשיח בא לקבץ גלויותיהם והכולם יחד יעלו לבית ה'. ומסיים הרב בלומנפלד: מכל האמור למעלה הננו רואים שאין שום איסור לעלות ולהשתקע בא"י. האדרבה, יש בזה מצווה גדולה. ובפרט בזמננו, שקמה בעזרת השם מדינת ישראל.

עם לבדד ישכון

הרעיון המרכזי במסתו של הרב ד"ר יעקב הרצוג ז"ל („מדינת יש־ ראל — עבר, הווה ועתיד") הוא: המושג של „עם לבדד ישכון" — הוא המושג הטבעי של בית ישראל. אם תשאלו, כיצד עמדה מדינת יש־ ראל במבחני בטחון יסודיים, כש־ עמים אדירים במספריהם, כספם ר־ נשקם, קמו עליה לכלותה במשך עשרים שנה; אם תשאלו כיצד פר־ חה כלכלתנו; אם תשאלו כיצד נש־ מרה האחדות של העם היהודי ב־ רוחבי ההפוצות ועוד ועוד שאלות — בסופו של דבר אתה צריך לחזור ולומר, שזהו „עם לבדד ישכון". דווקא הבדידות הזאת היא מעצם טבענו: אנו לכאורה חבר של „כחי ועצם ידי". ולמעשה אנו מאמינים, בנסים. לכאורה אנו צועדים תמיד לבלתי נודע — ולמעשה אנו צועדים לעתיד, שחזו בו נביאים... אנחנו בסופו של דבר, עם לבדד, לא כפא־ רדוכס, אלא אולי כטבע היחידי האמיתי בהיסטוריה האנושית, שהצ־ ליח להתקיים מעבר לזמן, ולכן תפס את מקומו מעבר לכללים המקובלים של ההיסטוריה. מדינת ישראל היא פרדוכס. זה מדינה השרויה באמונה. האמונה שרויה ביסודה. את בעיה שלנו היום, אי אפשר לנתק מן הבעיה הדתית. את המאמר „בגויים לא יתחשב" יש לפרש: שהוא לא נחשב במכלול ההיסטורי של הגויים. הוא יחיד במינו, הוא נפרד. הדר־ שית בין ישראל לבין אומות העולם. זהו למעשה תמציתה היסוד של העם היהודי בכל הדורות.

הרב אהרן הלוי פיצ'ניק החוזר ומ־ ביא שוב הוכחות מדברי פוסקים, כי מותרת תספורת הזקן בימי ה־ ספירה.

בארץ ובתפוצות

את סידרת הפרקים במדור „בארץ ובתפוצות", פותח דונש בהערכתו על שני הרבנים הראשיים החדשים שנבחרו השתא על דעת רוב שלומי הציבור.

יונה כהן, סוקר בסקירתו „תורת ישראל במדינת ישראל בת כ"ה" — את כל מעשיה וכיבושיה של היהדות התורתית בתקופה זו. ומ. גשורי סר הימנון למוסיקה בדורות בראשית.

ספר וסופר

סידרת המאמרים שבמדור „ספר וסופר", פותח אברהם קריב במסתו על מגילת אסתר חג הפורים לאורם של חז"ל. כאן מעוצבות ביד אמן הדמויות הפועלות במגילה זו. א. שאולי, גומר את ההלל על הרב יעב"ץ וסידורו הגדול בית אל שמורי שמים ושערי שמים. יהושע סברסקי מונה את מעלותיו של „מלון חדש" לאבן שושן, ועומד כאחד על כמה ליקויים שנתקל בהם, ליקויים שב־ חסר.

קווים אוטוביוגראפיים מצויירים בסיפור „מעשי שטן" להרב א. פיצ'־ ניק. והלב? י. מ. לרמן וא. ח. בר פתחי, סוקרים ספרים חדשים בשדה הספרות התורנית.

במלאת ארבעים שנה לפטירת בעל החפץ־חיים, מצייר הרב ניסן וקסמן קווים לדמותו של הגאון ר' ישראל מאיר הכהן ומספר זכרונות עליו. הרב משה קמלהר מביא כמה מדב־ ריו ההתרותיים של הגאון ר' שמואל מוהיליבר, במלאת שבעים וחמש שנה לפטירתו.

יוסף קיסאי מונה את שבחיו של האדמו"ר מדרוהוביץ רבי חיים מאיר יחיאל שפירא זצ"ל — במלאת המי־ שים שנה לפטירתו. ואנו מתוודעים אליו בימי שבתו על כסא הרבנות בדרוהוביץ, בוינה ובירושלים. מ. סגל, ישראל לבנון ויצחק גולדשלאג, כותבים נקרולוגים על ר' שלמה פרידמן מסדיגורה ועל הסופר העס־ קן הציבורי ר' אריה ליב גלמן.

הרבנות הראשית

במאמרו „הרבנות הראשית והיכל שלמה על פרשת דרכים", סוקר הד"ר מ. א. יפה, מנהל „היכל שלמה" את פעולות הרבנות הראשית בישראל שמושבה הוא ב„היכל שלמה" ומונה את מפעליו של היכל־שלמה בשנת תשל"ב ובתשל"ג.

הרבה בקיאות ותריפות השקיע הרב שלמה גורן במחקרו הגדול „יום העצמאות לאור ההלכה" ובו הוא מו־ כיח שאת היום הזה עלינו לחוג כחג ממש עם תפילות מיוחדות ולג־ מור עליו את ההלל. כדאי מאוד להו־ ציא את המאמר המאלף הזה בחו־ ברת מיוחדת.

בסידרת המאמרים והסקירות שב־ מדור „הקרן הקיימת לישראל" באות ברכותיהם של הראשונים לציון ה־ גאונים גורן ועובדיה יוסף לכבוד השנה התשעה וכן מאמרים המראים על ההתקדמות שהושגה בהתיישבות הדין־וחשבון על עבודת המחלקה ה־ דתית בקרן הקיימת ומאמרים על מלחמה היער ביהום האוויר והגבר־ רת ירוקה לעיר הבירה ועל ראשוני המתיישבים בהר חברון (י. ח. בכון) הדונאם הראשון בבקעת ארבל (מ. קרניאל). הקלאות הבירה (באלאל צמיקם), „הגולן במבט השקף" (א. אפרים), על יד הכותל (מ. אר־ סיסקין).

צילומים רבים מלווים את הטכסט בספר, שהושקעה בו עבודת עריכה טובה.

בסבך נתיביך

מאת מאיר בוסאק

אשר צעדיך סביבי
מגששים מתוך החלל.
אשר בין אכמת צלליך,
מקשיי דרכי משפטך,
כל ימי אנוש — — —
ידעתי. רצון מסתתר.
בסבך נתיביך אפלים
אתעה. אגשש. ואולי —
בקצה השבילים בין קוצים.
ברקנים סוחף את רגלי
עיפות ופרושות, שותתות
דם.
מעבר לבלתי ידוע.
את עיני אפקח — ופתאם
מול פניך הדולק
אעמד — והנה
הכל בו פשוט וברור
כסימן השאלה שפרח
והותיר רק משפט ודאות.

הבן שנעקד

מאת נחום אריאלי

א.

משונה. יוחנן גורביץ אינו יושב „שבעה". מה פירוש אינו יושב „שבעה"? פשוט בתכלית, אינו „יושב". מתהלך, משיח עם הבריות, הולך לעבודה, כתמול שלשום. וכי מה, שמא אינו יודע? הוא אומר קדיש. בבפורש, אומר קדיש. התחיל לומר שלשה ימים לאחר יום הכיפורים. הוא יודע. הודיעו לו. ואילו הוא, לא כלום, כתמול שלשום. אולי מדברים עמו? וכי מה הוא סבור? לב זקן מי יודע. אי אתה יכול לירד לסוף דעתו. הקריב קרבן. ואף על פי כן? וכי מה אתה משער, אילו אברהם היה עוקד את יצחק הלכה למעשה, ממש, הבן איננו, בשמים, כלום לא היה חייב ב„שבעה", בדיני אבילות? הלא „שבעה" הוא מנהג עתיק, מימי האבות. יעקב התאבל על יוסף ובני ביתו ירדו לנחמו. משונה, גורביץ אומר קדיש ואינו יושב „שבעה".

נחמן סוקול משך בכתפיו ונאנח. ואילו האחרים שעמדו סביבו בבית הכנסת הסתכלו בו והמתינו שיאמר דבר מה. סוקול בעל הקומה, ראשו כמעט נוגע בתקרה הנמוכה של בית הכנסת, הוא בעל דמיון. מציאות וחלום מטשטשים בו בערבוביה, לפרקים יש בחלום יותר מציאות, מאשר המציאות עצמה. כך סובר סוקול. על כל פנים, היסוד של המציאות או ההסבר שבהגיון, לדעתו, הוא דווקא החלום. בדבר זה אין טעם להתווכח עם נחמן סוקול. אלו שמכירים אותו נוהים אחריו ומקבלים את דעתו. הוא פורש את שנטרו החלק להקרה ונאנח. אנחה שוברת חצי גופו של אדם, אמרו חכמים. אולם סוקול מחייך ודומה להם, שהם שכניו של יוחנן גורביץ. שכנים לבית דירתו ומת־ פללים יחד עמו בבית הכנסת ורואים אותו כמה פעמים ביום, דוקא הם אינם יורדים לסוף דעתו של זקן חביב זה, המחייך תמיד. ואף כשאינו מחייך, פסוקות לו השפתיים ושני טורים של שיניים צחורות כשלג עושים את פניו הקמוטים כמחייכים.

סוקול מגביה כפעם את קומתו הגבוהה אל חבר־ רת המתפללים ואומר להם בזה הלשון: בראש השנה עדיין בן ציון גורביץ היה עמנו. המתפלל בדביקות, בנעוריים, בגיל ובריעדה. צעיר, רענן וזוהר בשערו הבלונדי, ובשעה שקראו את פרשת עקידת יצחק, עמד סמוך לאביו והסתכלו זה בזה. ממש. וכשהגיעו ל„וילכו שניהם יחדיו", חשף גורביץ את שפתיו ונראה כמחייך בלי שום ספק, ואילו בן ציון החזיר לו חיוך. הסכמה שבלבו נבואה שבלב? זה היה בראש השנה. ביום הכי־ פורים נקרא לשריון. למלחמת יום הדין.

עד כאן סוקול. בעל דמיון. כח המדמה שלו פורח תמיד לאחר מעשה. אילו דבר זה לא אירע, כלום היה רואה מה שראה? הוא מצרף ראייה בראייה וקושר קשרים. אדם בעל תרבות, בעל נסיון, אחד מן הישוב, בזוארון כותנתו הלבנה מוטלת על צווארון חליפתו. ואף על פי כן שקע בדמיונות.

אלא שהחבורה בבית הכנסת טרם הבינה, משום מה גורביץ אינו יושב „שבעה". הם תוהים, מפלי־ גים בהרהורים, פוטרים במין הסכמה שבדיבור, עקידה. ואילו נחמן סוקול שהתפלה כל זאת, מושך בכתפיו הגזורמות ואומר, אין אתם יורדים לסוף ענין זה. סותם ואינו מפרש והולך לו. החבורה בהתפרדת. אנחה במלאה את אויר בית הכנסת.

ב.

מכאן ואילך הסתכלו השכנים ביוחנן גורביץ. לכאורה הוא כתמול שלשום. מחייך, משיח עם אנשים, מחווה דעתו. אבל שערותיו הלבנות הלבינו יותר. עור פניו השזוף והקמוט, בעשה שחום. קלף משחיר. גופו המוצק, המרובע, איש העלייה השניה הרך ובעל הפרינציפים כאחד, התכופף מעט. ואף על פי כן כתמול שלשום. שיניו הלבנות בוהקות כשלג. מבטו חודר, תקיף, החלטי, פרצופו החלק בבהיק כמין כתבה ממורטת. הקמטים של הזקנה מתפשטים. כמדומה, שהתפרק משנות הזקנה שלו. צור תטוב. מבני הנפילים. ניצב בתוככי עצמי תבל.

כיצד בדיוק מסתובבים גלגלי מחשבתו, איש אינו יודע. ברי שהוא מסתיר דבר מה. יוחנן גורביץ נטוע כסלע איתן על הקרקע, אבל ראשו נתון למקום אחר. אם גם עיניו אינו נותן לשמים. כשמע, חל בו שינוי. הבוהק המתכתי של פניו. אינו אותו זה שרגילים לראותו בכך. כל זמן שבן ציון היה עמו, גורביץ היה ככל אדם. עכשיו הוא כשאר ואינו כשאר. אומרים, ששמחה כבושה בלבו והוא מתאמץ לעצור בה שלא תפרוץ את הגבולין. מאמץ הכיבוש הוא שנותן את הזוהר המתכתי שבפניו. מחשל את בשרו ועושה אותו ברזל. בראש השנה קרא את פרשת העקידה. ביום הכיפורים קיים אותה. ובשמחת תורה כבר בהק עור פניו. נטל חבורת ילדים בשמיני עצרת בבית הכנסת ועשה עמם במעגל. שתי ידיו כמסילי עופרת, שפירות, היו פשוטות אל שני צדדיו, אל ילד מזה ומזה. חג עמם במחול, ונכון שיניו התבונן לחן סתום, כבוש בשמחה הכבושה.

בנו מולידו כאחד הקדושים אשר בארץ. נתנו לשמים. בלי פקפוק. אברהם התנסה. יוחנן — ממש. הלכה למעשה. בפשיטות. אפילו לא נתבקש במפורש. ומשזה אירע, לא פרש אל הר המוריה, אל הר העברים, אל הר חורב, אל מין אולימפוס של ההתייחדות עם הבן הנעקד, עם הבאת הסיפוק של מימוש האידיאה. לא מזה ולא שמץ מזה. ככל אדם. לאחר החג חזר אל עבודתו.

אבל עור פניו קורן. והוא אינו יודע אפילו שכזאת עלתה לו ואינו נותן מסוה על פניו. ואילו הבריות מסתכלים בו. מתלחשים. נרתעים. אומרים מה שאומרים. בבית הכנסת עונים אחריו אמן. עד שראו בו אבל כשאר אבלים. ימי השבעה עברו זה כבר. בן אחר שוהה מעבר לים. בא עם השמועה הראשונה, כמנהג. וחזר אל מקומו. גורביץ נשאר עם עצמו בביתו. אשתו נסתלקה לעולם ואחר שתי שנים קודם. שאר הבנים זה בכה וזה בכה, נשאו נשים, בנו בהם. הוא לבד.

ג.

יחידי הוא נחמן סוקול שלבו הולך אחריו. סוקול הוא בעל דמיון, כל אימת שהוא עובר על דלתו של גורביץ הוא נעצר. מבקש להכנס, לשיח מעט עם שכנו. להפיג את הבדידות. אך בפנים, סוקול מהסס. מה טעם להשבית את גורביץ. הוא מטה את אזנו לדלת. קול עמום מגיע לאזניו. קול מחוספס. התלחשות. מיהוד בפנים. דממה. הוא הולך מעבר לדלת ולבו בל עמו.

במקרה הזה קרה ביום שלאחריו. מתלחשים. כח המדמה של נחמן סוקול משמיע לו שני קולות שונים מאחורי דלתו של גורביץ. משמע שניים. וכי מה, אין מי שפוקד את ביתו של הלה? סוקול לא כבש את יצרו והציץ מבעד לחור המנעול, מבעד לוילאות החלון. ריק. גורביץ יושב יחידי ליד השולחן. לא ספר, לא עתון. עיניו ניבטות נוכחון. סוקול נבהל והסתלק. הצפין בלבו מה שאזניו קלטו.

ביום השלישי לא עמד בו כוחו וסוקול נכנס לעת לילה אל ביתו של יוחנן גורביץ. דממה. עיניו של גורביץ זוהרות. הוא חשף את שפתיו אל מול שכנו. סבר פנים שכזה. נחמן סוקול ישב. שתק. גם גורביץ שתק. חשש סוקול שהוא משבית את בעל הבית והתחיל להמהם בינו לעצמו. גמגם. ביקש להכנס בדיבור. שום דיבור לא עמד בו. לשם מה נכנס? בלי משים הפנה את עיניו לצדדין, לחדרים. שום תנועה. גורביץ, כמדומה, ירד לסוף בילושיו של זה. הוא חייך. איננו, אמר. אתמול היה. קיבל שיחרור לשתים עשרה שעות. שתים עשרה שעה. שתים עשרה שעות, אמר גורביץ. הן שיעור של הקפת זמן. מנקודה עד נקודה. המעגל נסגר. הוא בא ושהה כמה ששהה. מחוגי השעות נקפו. השלימו את המעגל והלך.

סוקול התחיל לרעוד בשפתיו. קיבל שיחרור, אמר. משמע בן ציון, אשר אביו קרא לו: בני, לאמור, זה בני אשר חנני א־לקים. מה דיבורים של נסתר הוא מדבר? על מעגל ועל הקפת זמן ועל כיוצא באלו דברים חסרי שחר? נפגם. זקנה שכזאת. יחידי שוהה בבית. דממה של יגון מוציאה אדם מן השורה. כח המדמה מעמיד מיני דמיונות מבהילים. סוקול בעל דמיון, מלעיג על כח המדמה של גורביץ. אבל אינו מלעיג. לבו עליו. צער שנכבש מבקש פורקן אצל הזקן הלבן.

ועד שנחמן מהרהר ובוחן בשימת דעת, חזר גורביץ לומר, אתמול ולפני אתמול, וגם מחר יבוא. בשעה הקבועה. שתים עשרה שעות. סוקול נבהל והלך.

מפה לאוזן לחש סוקול לאחרים את ששמע, גם את ההתלחשות, גם את דברי גורביץ. אנשים ששמעו אותו בכך, פתחו עיניים גדולות, כדרך ששומעים דבר פליאה. מושכים כתפיים, מסתכלים זה בזה ואין אומרים דבר. ואילו נחמן סוקול חוזר ואומר, שאין הם יורדים לסוף דעתו של זקן מופלא זה.

ד.

והנה עם רדת השמש לשקיעה, התאספו המת־ פללים בבית הכנסת לקבלת שבת. שיחה פה. דיבור קטוע שם. השבוע לאחור, הנאת שבת. יושבים כל אחד במקומו. התחילו לזמר ידיד נפש.

אור השמש נוטל על פניו המגולחים של יוחנן גורביץ. עיניו הירוקות בוזקות אל מול האש. פניו נעשו מגולים ושערות השיבה שלו זקורות כמין רעמה של אריה. רוח קלה נושבת מן חולת הפרוצה. רוח מעבר להרים. מאופק רחוק. השמים מאפירים הולכים. חשיכה נגרשת. כוכבים מבצבצים. נרות מן החלונות. ערב של שבת, קולות הנערים מצלצלים, קולות האנשים מתעבים, אלו ואלו מתמזגים, כאילו עומד מי עליהם ומכוון את הקולות. סימפוניה של ידיד נפש. עצבות משתפכת אל חדוות שבת. חדוה שביגון. פה ושם כסאות ריקים. בשורתו של יוחנן גורביץ גם כן כסאות ריקים.

גורביץ עוצם את עיניו. ומשהוא עוצם את עיניו, נעשים פניו קלף מקומט, גלילים, גלילים. ופתאום הוא פותח את עיניו. כוחתן מעבר לשיעור. מביט נכחו ומתנועע קמעה, קמעה. קולו המחוספס, הצרידי כמין קול שנחצב מסלע. מצטרף אל הזמר. יוחנן מתרפק בזמרתו וקורא בדביקות: „ירוץ עבדך כמו איל... נפשי חולת אהבתך... יהמו נא רחמיך, וחוסה נא על בן אוהבך"... דביקות שכזאת. כאילו את שכבוש בלבו, הוא מטמטם באש הזמרה. דמעות על לחייו החלקות. הוא חוזר וחוזר: „על בן אוהבך". גורביץ עזב את המת־ פללים. הם מזמרים בקצב אחיד, מתקדמים בבטחה. כרגילים. הוא נחשל. מתעכב באמצע, חוזר וחוזר על המלים. על שברי פסוקים. וכשמגיע הקהל אל סוף השיר. הוא פתאום מדלג וקופץ בקול אל: „מהר אהוב כי בא מועד וחננו כימי עולם"...

קולות המתפללים שוקעים אט — אט, ואילו גורביץ נהלה בפסוק האחרון, חוזר ומתעצם בו: „מהר אהוב, מהר, מהר, כי בא מועד"... ושוב כופל את המלים וקורא אל החלל הדומם: „כי בא מועד, כי בא מועד..." גופו נטוי לפנים. עיניו זוהרות כעיני שיכור. זגוגיות מלוטשות. גילופין שבדביקות. נתנו בו את עיניהם, מבוהלים לו. משתהים. נחמן סוקול מסתכל בעיניים של אימה. עכשיו יתרחש דבר נורא. סוקול יודע. דקה לשעה שש. משש בערב עד שש של בקר. שעת מעגל.

יוחנן גורביץ עמד. גם נחמן סוקול קם. וכשהם עמדו, עמדו כולם. עדיין שפתיו של גורביץ מרחשות, כי בא מועד. בן ציון נכנס. רחש של אימה צימרר את הקהל. שני פתחים לבית הכנסת, מצד דרום ומצד צפון. כמנהג נכנסים מזה של הדרום. בן ציון נכנס בזה של הצפון. פתח זה פונה אל ההרים. שערו הבלונדי של בן ציון זקור כמחוטים, מאובק. לחייו מחוספסות. זיפי זקן כצבע סיבי כותנה שלקו בחמה. מצח מן הכובע כפוף, משולה קדימה. על לבו כתם אדום, כדין ירוי. אותו בן ציון, חוזר, המלהבה תמה. הוא צועד הישר אל מקומו, אל אביו. הכסא הפנוי. שפתיו של יוחנן גורביץ מופשלות. שיניו הצחו־ רות כשלג מהודקות. הבן חזר. הנה בבית הכנסת. רואים אותו. שאר האבלים אפילו הסתכלו בגורביץ בקנאה. אבל גורביץ אינו אבל. אינו בחבורתם. לא ישב „שבעה". הבן נעקד. שמועה שכזאת. הנה.

מתפללים תפלת ערבית של שבת. כולם כאחד. גם בן ציון סמוך לאביו. הוד עלוף כבוש באויר. אימה, שכוזה, רז מהלך. זה תופס עיניו של זה, ושוב כובש את עיניו בסידור. נחמן סוקול כולו בסידור התפילה שבידיו, כל קומתו הגבוהה נכפפה בסידור שבידו. סוף התפלה. האבלים אומרים קדיש יתום. גם יוחנן גורביץ אומר קדיש. הקהל עונה אחריהם ואחריו. קולו המחוספס של גורביץ צייך. הוותר בפניו הרגוב. סוקול מסתכל בו. משונה, עומד ליד בנו ואומר קדיש.

לבן-לחייל

נכתב על-ידי אם שכולה לזכרו של בנה

ברוך דיין אמת

קמתי הבקר בדמעות ובכי, / ראיתי את בני נצב לידי, / והוא אומר לי ברוך ובהום / באתי לומר לך שלום. / הן כל כך נחפזתי באוזני ערב / בתוך הכנסתי צידה וערב, / אך היה לי לומר לך המון דברים, / שלא הספקתי כי קצרו הימים. / ישנם דברים שאינם ברורים ומהוסים / ואין לבוא בטענות לבורא עולמים, / אך דע לך אמא כי אלה הבנים, / במותם צוו עליכם החיים! / התחזקי אמא היי גבורה! / הן בדמותך החוקי השורה, / ולך נשארו עוד המון תפקידים / לחנך הילדים למצוות ולמעשים. / הן תזכרי את דרכי בחיים, / לברוח שהיו כל כך קצרים. / לכל עת לכל צרה / מצאתי נחמה במאור הוריה, / קבלתי הכל ברוח טובה. / הוי אמא השגיחי על הילדים, / בעזה תמצאי בהם המון נחומים. / ואבי אב יקר / הן לבבו בודאי נשבר, / חזקי, אמצי. דברי אל לבו / כי יודה לה' בעד כל החזון, / כי נתיבי החיים מלאי יסורים, / יש אכזבות חדשים לבקרים, / אך יש להודות לה' על הטוב ועל הרע, / ולהתפלל שיצילנו מכל צרה / אשרי האדם אמונה בלבו, / הוא בחיים יוצא דרכו.

דבורה ב.

לפרשת השבוע

חיי שרה

ויהיו חיי שרה... שני חיי שרה

ואברהם זקן בא... וה' ברך את אברהם

ויברך הגמלים... ערב לעת צאת ה...

וירץ לבן אל ה... החוצה... ויבא א...

אם ישכם עושים... ואמת את אדוני... ואם לא הגידו... ואפנה על ימין או שמאל

ויצחק בא מבוא לחי ראי והוא... בארץ הנגב

ויביאה יצחק הא... שרה אמו

ויגוע וימת ויאס... אל עמיו

ליקט שלמה...

פרופ' יהודה אליצור:

[ש]יבה אל האמת התנ"כית, ערובה לשלום ישראל

מאת נעמי גולן

[...]הוד לזעזע התקף הרבה ישראלים שאננים [...] הכיפורים האחרון, מאלה שהאמינו עד אז [ש]עולם לא היה מצבנו טוב יותר", לא גרמה [...] מה האחרונה שינוי בהשקפת עולמו של יהודה אליצור, חוקר ומרצה לתנ"ך באונ[יברסיטת בר-א]ילן.

[...]ש, בעל השקפות איתנות שכבר נכתבו וגם [...] בעבר בכל המטולות ולעידות האדמה של [...] אמר לנו: אינני מבין את התהוות ההתעיות [...] רבה נבוכים בתוכנו. איזו מבוכה יש בלבו [...]דם המחזיק באמונתו בתנ"ך ובדברי אבות? [...] לא נאמרו בתורה הדברים בצורה מפורשת [...]ה? התוהים, כנראה, הם אנשים ששכחו את [...]ת היסוד של חיינו בארץ. לשם מה הוזר [יש]ראל לארצו? האם לא על מנת להאחז בה [...]זהה? או אולי באנו על מנת לסייע בהקמת [מ]דינה ערבית על עשרות המדינות הערביות קיימות במרחב?..."

בל נשכח את העבר

[...] אל פרופ' אליצור כדי לנסות ולברר, [...] את סוגיות היסוד של קיומנו ואת התשו־ [...]בעיות הקשות של „חיינו כול ישמעאלי", [...] דרכו של התנ"ך. ולהם רב, וללא היסוס, [...] לנו: „בציית הבעיות של הציבור הישראלי [...]ומיכה. מרצון או מאונס שכחנו את המסורה [...]ית של היינו כאן. ודאי, יש תנאים אובייקטי[בי]ם, יש מציאות הכופה עלינו את גזירותיה. [...]ריך, ניהוג, אם צריך נוותר על שטחים. [...]בל אינו גוזר על היהודי יהרג ואל יעבור. [...]ובר באדמת ארץ ישראל, (אם כי אנו [...] ליהרג על הגנתה ושמירתה) — אבל, שנפטנים — צריכים לזכור את המסורה. [...]ם בימי בית ראשון ובית שני, נכבשו חלקים [...]רץ ישראל, ולא יכולנו לעשות דבר. אבל לא ויתרו יהודים בליבם ולא שכחו כי [...]ו היא ארצם".

[...]ם — בדורנו — האם שכחנו?

על פני השטחי עונה פרופ' אליצור. [...]פתי, הקשר העמוק, הנסתר, קיים. בעת צרה, [...]ליפות והמסיכות נשרו בעלינו, ראינו גם [ב]מלחמה האחרונה, כיצד היילים צעירים [...]בו אותם בהרבה קופיות ותוכיות של דברי [...], שבו אל מקורם, דיברו על האלוקים, [...] תפילה של סרם יציאה לקרב, ובליבם, [...], חזרו בתשובה שלמה אל ארץ ישראל. [...]התרשמתי מראיונות עם פיילים וטנקיסטים [...]ם, מאלה הקרים חילונים. כולם, כמו בימי [...]ת, הרגישו קשר חדש אל ארץ ישראל [...] אל האלוקים. כשקראתי על נערים אלה [...] באותו הפסוק בירמיהו, בו הוא שואל: [...] נטעתיך שורק כולו, זרע אמת, ואיך נהפכת [...]י הגפן, נכריה? הנערים שלנו הם זרע [...] אלא שמנהיגים נבוכים ומנהיגים יהודים, [...]כים שולל את המוני בית ישראל, עצרו [...] גם אותם. במשך שש שנים פיטמו אותנו [...]ית של בטחון בכוחנו, בעצמת צבאנו, בהש־ [...]שכמונו ככל הגויים, בא הצבת הארוכן [...] לנו שוב, כמה צדק אותו גוי שאמר „הן [...]דד ישכון".

מעבר מזה

[...]חש שמלחמה זו היתה נבנעת אילו זכרנו [...]מיותה אלה: א. שישראל אינו דומה לעמים [...] אחר. מהם, כמו שנאמר מפורש על השם [...] העברי, שהוא הורעו מעבר מזה וכל העולם [...] מזה, ודי להתבונן לרגע במפה הפוליטית [...]אומית העכשוית כדי לראות מיד כמה [...] עיניו: אברהם העברי רב: אנחנו עם קטן [...] סכנה נפשות מתמדת. שכנינו אינם רוצים [...] ילדותי להאמין לטענה הזאת. עם שיש [...]שה עשר מיליון קב"ר שטח, ומדינות לעשר־ [...]א להילחם שוב ושוב בשביל כמה אלפי [...]אים נוספים? שטויות. אני חושב שהרבה [...]ציאותי להאמין לדבריהם. והם הרי מדברים [...]ות, אפילו היום, כשסאדאת יושב, עטנו [...]ת של שביתת נשק הוא אומר בפירוש: [...]ה בישראל ולא שלום. ובכל כינוס פנימי [...]י מדובר במפורש על סילוק היהודים מן [...]ה הזאת. הם רוצים להרגנו — וגם אומרים [...] אני סבור שאנו חייבים היום לנקוט בכלל [...] דיקטטור אומר: אני אשמיד, אני אהרוג, לו ונהג בהתאם לכך".

אנשי שחץ ומירמה

[...]נו אבל, אם נגהג בדרך זהירה והשדנית כיצד נגיע לאיזה שהוא שלום, או הסדר [...]ים שקטים בישראל?

„אני קורא בתהילים „אנשי שחץ ומירמה" [...]ר אני רואה לנגד עיני את הסיפוס [...]ני של השליט הערבי. אנשים אלה לא הצלו [...]הם מעולם שהם חייבים לשמור התחייבות. [...]ק לאומי או אמנה בין־לאומית. לכן כה מר [...] משא ומתן איתם. אם אינני מאבד תקוה [...] בעתיד, הרי זה בתנאי שרוח ישראל [...]ת, רוח המסירות וקירבת הלבבות, הנדיבות [...]ה שהתגלו בנו בשבועות המלחמה, יעמדו [...] להבא. רק כך נהלך תיושע. אני מדבר [...]עת, שוב, משום שאני משוכנע שלא מדובר [...] כיני אלא על סכנת חיים".

[ס]יני, אילת וערבה דינם אחד

[...]בר הזכרת את סיני, אמרנו. האם גם הוא [...] בגבולות ההבטחה?

„סיני ואילת והערבה דינם דין אחד במקרא" אומר פרופ' אליצור, „אמנם אין הם כלולים בגבולות יוצאי מצרים. הללו, כנאמר בס' במדבר ל"ד, משתרעים בדרום ים המלח עד קדש ברנע ואל עריש. לעומת זאת בהבטחה לאבות נאמר: מים סוף ועד ים פלישתים וממדבר עד הנהר", ובבראשית ט"ו כתוב: לזרעך נתתי את הארץ הזאת מנהר מצרים עד הנהר הגדול נהר פרת. אינני אומר שזוהי ארץ ישראל שבה חייב היהודי לחיות, אבל ודאי שזוהי א"י שאדם יהודי חייב לחיות אותה בלבו. הגבולות בהם אנו נתונים כרגע, למשל, בצפון הגענו לגבול עולי בבל. בדרום: גבול שאין לו תקדים, שכן כל מדינה יהודית בעבר כללה גם את עבר הירדן. ובדרום אנחנו בגבול ההבטחה לאבות. אבל אני חוזר ומדגיש, לא השטחים הם הנושא. הנה, כשאיבדנו את ירושלים

פרופ' יהודה אליצור

במלחמת 1948 והוסיין חילל בתי כנסת וריצף בתי כסא באבני מצבות, האם אבדנו עשתונות? אבל גם לא השלמנו. ידענו תמיד שאנחנו רוצים את ירושלים ונחזור אליה.

לקרוע את המסכה

בעיתות של הלם וזעזוע, כמו במלחמה האחרונה, ידיעה זו צפה ועולה מחדש. עברו עלינו לאחרונה כמה שנים של „פורים שפיל" כפי שאמר א. ליבנה. לבשנו מסכות עבות של איוולת חוקית, נהגנו בהוללות ההתפרקות, כאילו עם ישראל, עמו של הקב"ה, נעשה עם של אכול ושתה, גילוי עריות והתפרקות ממצוות. והנה — כאילו בצו ישיר מן השמים, באו המאורעות, כדי לקרוע מעלינו את המסיכה ולהראות לנו שוב היכן אנו עומדים באמת. גם ללא ההוללות, גם כפי שאנחנו עומדים היום, אני קובע שבארבעת אלפים שנות ההיסטוריה שלנו ידע עמנו מעט תקופות של רווחה ושפע, כמו עכשיו. רווחה — כן. הוללות — לא. כך אני מפרש את מפת האירועים האחרונים.

עין בעין

בימינו, לדעתי, האלוקים גלוי, אין זו מיסטיקה. עין בעין אנו רואים גם בניסים הגלויים של הצלתנו וגם בכשלונות ובמחדלים הבאים בעקבות הלאוס. סוף סוף במה מדובר כאן, בעם של שלושה מיליון העומד מול שישים מיליון ומול אוקינוס של נפט ועוצמה צבאית, עם שיש לו חלקת אדמה קטנה מול מיליוני קילומטרים של הערבים, המדברים, כביכול, בשם „האומות הערביות הגזולות", מול כל הגויים המעמידים פנים שהם מאמינים לשקר ולסילוף הזה — ומחזיק מעמד. מה קורה בדור הכיחור שלנו? לפני שלושים שנה הלכו ששה מליונים, כצאן הריגה רמוס אל הטבח. חמישים שנה אחרונות מתקבצים פתאום מכל קצות תבל אנשים הולכים אל איזו ארץ אחת, ופתאום כל אומות העולם מתאגדות נגדם ונגד אותה ארץ קטנה שלהם. האם כל זה מקרי? סאדאת אמר שאנחנו, הישראלים נוהגים בשגעון. הייכל כתב לאחרונה שהיהודים חיים נגד חוקי ההיסטוריה, שהם חיים בכוח איזו אגדה ולא באור המציאות. ושוב, כמו אותו הגוי, המן, שניהם כנראה צודקים. נאמר: ואתם עדי נאום ה'. אני חושב שלא זקוקים להרבה מאוד אמונה כדי לראות, עין בעין, כיצד מתגשמים בדורנו, ובחיינו, הרבה דברי נבואה הרבה פרקי תנ"ך".

יצחק וישמעאל

שאלה: האם בדברי התנ"ך אפשר למצוא איזו תקוה לעתיד?

„האופטימיות שלי מבוססת על האמונה שאם נחזור להיות ברוח האמיתית שלנו, בדריכות הפנימית האופיינית ליהודים נחזיק מעמד עד לאותו הרגע בו תבטל השיבות ההבדל התהומי שבינינו ובין הערבים, בין יצחק ובין ישמעאל. יצחק הוא עמא פזיזא, מהיר, דינמי, רוצה לפתור בעיות. ישמעאל הוא עם של ו„שוויה, שוויה", לאט, לאט. גם הערבים משתנים, אבל בקצב שונה מקיצבנו. ודאי ישלימו באחד הימים עם קיומה של מדינה יהודית, אבל לא מיד, ולא בזמננו. ואגב, רבים סבורים כי ספר שופטים הוא ספר תמים. שנע במעגלים חוזרים של ויעשו את הרע, ויזעקו אל ה', וישלח מושיע, ותשקוט הארץ, וחוזר חלילה. אני חושב שמי שמעמיק בקורות השופטים, ובוחן היטב את אירועי ימינו, יכול לא רק למצוא מקבילות אלא גם לגלות מחדש את האמת האקטואלית הטמונה בפסוקי התנ"ך.

הדרך אל השלום המיוחל (ב')

עמי ערב וארצותיהם

מאת שרגא קדרי

עמי ערב העצמאיים טרגדיה כפולה עוברת עליהם: הם היו שבטים להמים כיבשו עולם בכהה האסלם. כבשו תרבויות. השתלטו על תרבויות עתיקות. יצרו תרבות עשירה. לבסוף שקעה תרבותם ושועבדו הדינית. לא תרבות ולא כח להימה. בגלל חכמי עמי העולם האימפריאליים ד מלחמותיהם זכו בחירות מדיניות. רק ערביי אפריקה להמו לחירותם הכו לאחר שהארצות באסיה כבר היו חופשיות, ולאחר ששתי מלחמות העולם התישו כוחם של העמים האימפריאליים. עמי ערב אדמתם פוריה, מדברם מצמיח זהב. אינם יודעים מה יעשו בגודל שטחם וברוב זהבם. התנועות הלאומיות של המאה הזאת עברו גם אותם. אך לא ידעו לקלוט אותם כראוי לרווחת העם ותירותו. מכאן המהפכות בסוריה, בעיראק, בלוב, בסודאן, באלג'יריה. לא היוו תרבותם. העם המצרי אין לו כל דבר משותף עם תרבות מצרים העתיקה. אילו לא ישבו המצרים על אדמת מצרים הקדומה לא היתה זהות עם השם כל עיקר. לא ידעו להסתגל לעושר שהעידן הטכנולוגי הביא עליהם. האיסלם אינו עוד אותו כוח אדיר שהיה בימי כיבושיו. הוא אינו יכול לעצור בעד הציוויליזציה החודרת אל האיזור. על כן תרבותם של עמי ערב לוונטינית; אינם מסוגלים להרכיב את התרבות המערבית על תרבותם המזרחית כבימי הביניים וליצור תרבות ערבית חדשה, מקורית.

נוח איפוא להם לקנות באוצרותיהם — או בכוח המשיכה הרומנטי המזרחי — את הברק החיצוני ולא את עומקה של התרבות האנושית. מבוכה גדולה בהם: תרבות מסורתית, תרבות בדווית, זכרונות על תרבות מהוללת, המשרתת יפה את המדע ומפרה את המחשבה בימי הביניים ושרידי דמיון מזרחי. הקסם של העושר ושל הטכנולוגיה משכר. בבנייני הפאר החדישים על יד בקתות ואהלי מדבר. אלה אינם מהזים רק מרחק עידנים, כי אם גם מרחק גיאוגראפי, של סמיכות מקום. בית מפואר אל בקתה מגיע. מבלבל את הדעת. קדאפי הוא יציר של אותו בילבול הדעת. הטכנולוגיה המעשירה גם משעבדת, מזוהה עם תרבות המערב האימפריאליסטי. וברית המעצמות בכלל זה. מכאן זו הערכיות ביחסיהם אל רוסיה. מתוך אותה מבוכה הם משתעבדים לה. הדוב הרוסי לופת, מחניק. על כן לא היה חלקו של כותב הטורים האלה עם העולזים וההוגים כשסאדאת גירש את היועצים הרוסים ממצרים. את דבריו שאמרו, כי הגירוש אינו גירוש פירסם בשעתו ב„הצופה".

*

הקשר בשמחים אינו יודע שובע. תובע שלטון מוחלט. שטחים רצופים. הנה לפני שהתחילו חולמים על חירות ועצמאות הופיע גורם חדש — עם ישראל השב אל מולדתו, בדמות העליות הראשונה, השניה. ומשהחלו לחלום חלומם תחונים היו בראשית שאיפותיהם הלאומיות לא נתנו דעתם על התנועה הציונית. הם נתעוררו על כך במאוחר: עם שונה ומשונה. מביא עליהם מפח נפש. מוצאו מכאן, מקרבם. לשון קרובה. עם שהוגלה מקרבם ושב עם מטען יקר, עשיר.

עם מוכה, מושפל, נע־ונד ומושמד חוזר ברוב מרץ וגבורה, עם בן־חורין, נדיב, נושא עמו את מורשתו התרבותית וספוג תרבות המערב ומדעיו. העם הזה הביא עמו את שפתו העתיקה ומבקש בתום לב להשתלב בשלום באיזור ולהביא עליו מברכתו, מידעו. בהאו מביך את העמים — מציג את נחיתותם לתרות עושרם. הוא מערבי לכל דבר. הוא הקסם והיראה. תרבות המערב הם מבקשים לקבל מן המקור הראשון, אף על פי שהוא אימפריאלי. האימפריאליזם יש בו גיאות ושאל. הוא אינו נטוע כאן. הוא נושל מציף אבל נסוג. אינו בן המקום הזה. לא יישאר כאן. הנה בא העם הנרדף שאף הם רצו בבניין שהיו אתם בארצותיהם — לצמיתות. כיון שהם עשירים בממון בסחורה, באוכלוסיה והוא דל אוכלוסין וארצו קטנה ד אוצרותיו הטבעיים דלים, הם מאמינים שיעקרוהו מכאן, יגלוהו או יכבידוהו בכוח עושרם, בכוח הנפט שלהם, בכוח רוב האוכלוסיה. הם אינם רוצים בקרבתם בוכיה, המוכיח שאפשר לבנות בשממה, להקים חברה מתוקנת, לקנות דעת ביסודיות, המוכיח נהיהותם בעת שלום כבעת מלחמה. הם אינם רוצים עם שיהיה בקרבם, בשכנותם ויאמר להם יום יום, על ידי כשרונותיו, על ידי כח הבניין שלו: אילו היו בידי אוצרותיהם הטבעיים, הייתי בונה עולם כמוהו עם בעולם לא בנה כמותו. ויש טעמים נוספים מהותיים, אתיברואליים: שנאת הזר, שנאת המיעוט, יצר השלטון הבלתי מוגבל. עם ישראל, בן האיזור הזה, היה זר לקבלו אף בימי קדם, בגלל דתו. וודאי שזר היה לעמים האימפריאליים בימים ההם ביבשת אסיה ואירופה. והוא מקלקל את הנוף המזרחי הלובש פנים משונים חדשים: בבנייני פאר חדישים, כבישים — אוטוסטראדות, מכוניות פאר, מכונות הבאוזה לפי הטכנולוגיה החדישה ליד הבקתות העלובות, חולות המדבר, הספינקס והגמל. והם רוצים רצף. תביעת נאצר ערב שש הימים ברום לבו המתרברב תבע לעצמו את הנגב, כדי שיהיה לו שטח רצוף בין מצרים, סעודיה וירדן. משמע: לא תבע את ארץ ישראל כולה לערביי פלשתינה. הריברוב היה סמל לאותו רצף שטחים ואי דאגה, לאמתו של דבר, לפליטים, ואין זה חשוב שמצרים שונאה לסעודיה ושונאה לירדן.

שתי שנאות כאן. שנאת זור: לכן שחטו הטורקים את הארמנים, המוסלמים את הנוצרים, העיראקים את האשורים ולוחמים שנים בכורדים, אלא שאינם יכולים להם. המלחמה בין שני חלקי סודאן, וההודי — פונג'ב, ובניגריה — ביאפרה. שנאת ישראל עתיקה ואוניברסאלית. היא מקובלת על הכל. למה לא ישנאו עמי ערב? הם משתייכים למשפחה הטובה. לכן נוצר מושג ביהדות: מחסידי אומות העולם. עם או אדם שאינו שונא ישראל אינו אדם או עם סתם. הוא חסיד מאומות העולם. מדינת ישראל דמתה שעקרה את שנאת עולם מעם עולם. בחלקה — כן. בחלקה העיקר. מדינת ישראל היא מהפכה בהודעת אותם העמים. מהפכה אינה נעכלת בקלות. יש להמתין לקליטת התופעה המזרה הזאת. בימים כתיקנם נדמה שבעידן המהפכה הטכנולוגית נשאר, איזה חוט דק להתפתחות האיטית של התודעה האנושית, לאיזו צמיחה מסרית מוסתרת, צמיחה מתחרותית. באה מלחמת יום הכיפורים ומוכיחה, שאותה צמיחה־רכה הוצפה נפש. ובינתיים עברה שנאת ישראל אל המזרח התיכון.

ועוד: עם ביטול החליפות נוצר חלל ריק. אל תוך החלל הזה נדחסים רצונות מתגוששים: אם לא חידוש החליפות, הרי מנהיגות. איש־לאומית, מנהיגות ערבית, מנהיגות של העמים „הבלתי מזדהים". וכל המיצר לישראל נעשה ראש.

המבוכה האחרות של עמי ערב העשירים: הנפט. אינם יודעים מה עושים בו. מה עושים בכסף תמורתו. המבוכה צבוקה מכפי שהיא מועלה בצינורות הנפש. נזדמנה להם ישראל ומצילה אותם ממבוכתם, הלקית, לשתות: הנפט ככוח פוליטי, עד כה חששו, — כל מדינה לעצמה. מכיוון שראו כי ארצות המערב אין לירוא בפניהן, התחזקו והפעילו לחום זה. הם יראו בפני הנשק הזה, כי מסוכן הוא: ארצות המערב עשויות לחזור על הניסיון הכושל של מבצע סואץ, כושל בגלל המעצמות הגדולות. עתה סברו שלפחות מעצמה אחת, ארצות הברית, תלך עם ארצות המערב בכוח, וישתלטו על אוצרות הנפט. לא הבינו ארצות המערב וארצות הברית, שנשק הנפט מכוון כנגדן כשהוא לעצמו, כנקם על העבר האימפריאלי שלה, והוא ישמש כנגדן אף אם ישראל לא תשמש אמתלא לניפוצו בו. הנפט כנשק צומד להרציאם מנהיותהם כלפי מדינות המערב ששיעבדום בעבר. אילו ארצות המערב היו מתאגדות כולן יחד כנגד ארצות ערב, היו מנצחות אותן — לא בשדה הקטל, לא במלחמה — די היה באיום רציני אחד, איום כלכלי־פוליטי — בידוד. בריח הפוליטצות היתה אולי מאיצת בהתערבות. אך לא איום יותר מאשר האיום על ישראל, כי לא היתה יוצאת למלחמה אפילו בגלל כל ארצות ערב והאזורה בים התיכון ובמפרץ הפרסי שכן לא כיבוש כאן כי אם נשק כלכלי־פוליטי. די היה בכך. היו סובלות אולי ימי צנע לא מרובים כדי. החבלה הערבית היתה מתפוררת. יש די אמצעים פיננסיים כדי להסיר את נשק הנפט כנשק מלחמתי וסחיטני. וכיוון שאומות העולם עודדום, משום כך, אף משום כך, לא יעשו הערבים שלום עם ישראל. לא ירצו לשמט את הנשק הזה. רק אם בטוחים יהיו כי ישראל תושמד. גם הרוסים מעודדותם היתה איום ללא שימוש ממש: אינה רוצה להופיע בהיסטוריה האנושית כמשמידה עם. היא זקוקה לישראל כנגד הערבים. לו חפצה להשמיד היו לה הזדמנויות.

*

הסורים הם הנרדים האכזריים שבשונאי ישראל. שנאת היהם: עלילת דמשק. אך גם לה יש טעמים סובייקטיביים. לכאורה — למה? מדינת ישראל לא נטלה ממנה מאומה אחרי שקיבלה עצמאותה. אבל לה תביעות: היא היתה המדינה הערבית הראשונה, או האוכלוסיה הערבית הראשונה, שנתפסה לרעיון הלאומי. לפני מלחמת העולם הראשונה כונתה סוריה הגדולה וארץ־ישראל היתה פרובינציה שלה. הצרפתים ביקשו לצרף אליה את הר גליל העליון, בסוף מלחמת העולם הראשונה. והנה נפרדה ארץ ישראל ממנה עם הגליל. נפרדה לבנון ממנה והיתה מדינה עצמאית. טורקיה לקחה ממנה את אלכסנדרטה. כפעם בפעם היא מתנכלת ללבנון, גורמת לה צרות ומבקשת לשעבדה, מציקה לה. אך האיבה הגדולה מופנית כלפי ישראל. במלחמות עם ישראל ניצחה במלחמת השיחרור. היא החזיקה במשמר הירדן עד לחתימת שביתת־הנשק. היא היתה האחרונה לחתימה אז. היא היתה המציקה ביותר לישראל במשך כל עשרים וחמש השנים. היתה האכזרית ביותר בעינוי שבויים. גרמה להקריות גבול. בגללה נפתחה מלחמת ששת הימים. היא שימשה כאמתלא גם במלחמת יום־הכיפורים. היא לא הכירה בהחלטת 242, היא האחרונה שהסכימה גם עכשיו להפסקת האש. סוריה היא המדינה התוססת ביותר באזורנו. בגלל כך מרובות בה המהפכות והמהפכות שכנגד. לכן לא החזיק מעמד האיחוד עם מצרים ולא היתה הדוחקת לאיחוד המשולש שהוצע על ידי לוב. היא יודעת שישראל מגנה על לבנון ועל ירדן כאחת. התסיסה בה בגלל ריבוי הצדות והניגודים

(סוף בעמוד 6)

בית הלוחם - מרכז לריפוי ושיקום

מאת חיים פיקרש

על המסירות שמגלים חיילי צה"ל בחילוץ פצועים, בשדה הקרב, שלא אחת כרוכים בסיכון נפשות ממש, יצאו כבר מוניטין. מסירות זו ניכרת גם בשלבי הריפוי, השיקום הנסיון של הפצועים להשתלב מחדש במעגלי החברה.

כל אחד מ־14 אלף הנכים של מלחמות ישראל, עברו נתיב זה ולעיתים קשה לא פחות כשלבי הריפוי הגופני. בינתו של „בית הלוחם" — המרכז לריפוי, שיקום החברה, הצרמד בימים אלה לפתוח שעריו, בא לסייע בידם סיוע רב.

הבית המרשים ביופי הזותו, בבנייתו המודרנית, בשכלול מיתקניו וברהבותו, שמשתרע על שטח של 30 דונם, ומשופע במדשאות ירק ועצים מצלים — סקה תנוכתו נפגם — אומר לנו שלכה לדור, יו"ר ארגון נכי צה"ל, ארגוננו כתפלל שלא יגדל, אך לצערנו, חייבים אנו עתה, לפתוח שוב השערים, למאות רבות של נכים.

בריה־אחוה נכרתה כבר בין נכי המלחמות לבין הבריאים, ממלחמת־יום־הכיפורים. כשלהות בבריניהם מבקרים את הפצועים, ולקסים שביביתם מהארים דרך השיקום שלהם ונתיב השיקום, המתחיד אותם אל מסלול החיים ה„חייב להימשך", למרות הכיבגבלות.

„לא התכוננו למלחמה נוספת, וצל אחת כמה וכמה לבספר כה רב של נכים. אך היש מהר גם ארגון נכי צה"ל השתלב במציאות החדשה — לקליטתם בשורותיו של החברים החדשים, אומר מר לדור ומוסיף, כי אכן גם שערי „בית הלוחם" יפתחו שעריו בפניהם ויסייע להם.

על גבול רמת־השרון

„בית הלוחם" בתל־אביב, המצוי בירכתי השכונה שמעבר לירקון בתל־אביב, על גבול רמת השרון, עתיד לשרת אוכלוסיה של יותר מ־7000 חברים, שהם כמחצית מספר הנכים ממלחמות ישראל הנכבאים בארץ. מרכז שיקומי זה הוקם, על שטח קרקע שהוצמד למטרה זו ע"י עיריית תל־אביב, והסכומים הניכרים שהושקעו, כדי 14 מליון ל"י, נאספו מתרומות נדיבים, של יהודים ולא־יהודים, מהארץ ומחוצה לה. ארגוננו — אומר איש שיחנו — מעולם לא פנה וביקש את התרומות; התרומות הגיעו וגביעים גם עתה, משל הכל חשים ביהודה של עבודתנו, ומסייעים לנו. בין אלה שיזמו תרומות — גם קבוצה של נדיבים בשווייץ, שריכזה קך של יותר ממיליון דולר ושלחה למטרת הקמת „בית הלוחם".

תרומות הגיעו גם כילדים, שוויתרו על שמחות יום הולדת או בר־מצוה. תרומה גם נתקבלה מאם שכולה, אמו של נכה צה"ל שנפטר ואת דמי ביטוחו מרבה לקבל, והעבירה זאת אלינו. אך התרומה היקרה ביותר — אומר מר לדור — באה מחיילי ישראל, שבמשך שנה ויתרו על חלק מסוריס מ„דמי הכיס" שלהם וכלהו זאת לארגוננו. לקידום בנייתו של „בית הלוחם". כל הסכום שנדרש להקמת הבית גוייס ועתה, משמקבלים התרומות, מרכזים זאת לרכש הציוד היקר ולהבטחת אחזקתו של הבית. אחזקה המצריכה השקעה כספית ניכרת, אך אגף השיקום במשרד הבטחון, נטל על עצמו מחצית ההוצאה הנדרשת.

הבניין וחצרו

שלוש קומות בלבד ל„בית הלוחם", אך הכל, כמדומה, מצוי בהם — החל מאולמות למופעי תרבות ובידור, אולם רחב ידיים לפעילות ספורטיבית, חדרי שיקום ופיזיוטרפיה, בריכת שחיה אולימפית ובריכה סגורה, ועשרות חדרים לתיפעול החוגים השונים, הכוללים בין השאר, גם חוג למחשבת ישראל, חוג לתנ"ך, קרמיקה ומוסיקה.

חצר רחבת־ידיים מקדמת פני הבאים, ובה — מגרש חניה ל־500 כלי רכב, סיטורו את הנכים, ההחצר, משופעת בצמחיה רבה, הכוללת עצי תומר מבקעת הירדן הורשו של זיתים שהועברו מפרוורי ירושלים. „ביקשנו לגוון בשפע של ירק, כדי למעט את אפרוריות הבית, מדגיש איש שיחנו, ומוסיף, כי למעצה, לא חסכו באמצעים, כדי להבטיח את השלוה המיוחדת לנכים, את הנוחיות הנדרש עבורם ויותר מכך — את התחושה כי אכן, ביתם זה, יקר הוא, תרות־משמש.

קומת המרתף של הבית, כוללת את מרכזון הקליעה המודרני והחדיש, ספורט חביב מאד על הנכים, והוא, בהיקפו, מהמשוכללים בעולם. קומת הקרקע היא „קומת הספורט" — כהגדרת כלותנו, המסביר שכאן מייחסים חשיבות מרובה לספורט הנכים, כי „זה חלק מתהליך הריפוי שלהם". קומה זו כוללת גם אגף למשחקי „טניס שולחן" ועוד, ובאגפו השני מצויה בריכת השחיה הסגורות. בריכה זו ביחודה במינה, שכן היא מיועדת לנכים הקשים. שתוך כדי „טיפוליהם בבים" כנכסים הם להגיע אברים. הצות הרפואי יכול להשקיף על התעמליהם באמצעות התאורה הפנימית שבבים, ובי „חלונות החצצה" ההתתיים. לאחר ביקורה זו, כרוכים את פעולת השיקום ו„יהדבים איזה אברים נדרשים לטיפול".

הקומה השניה בבנין, היא ה„קומה ההברתית" הכוללת את הדרי ההוגים השונים, את אולמות הבידור, המסעדה והקפיטריה, שיתנהלו על טהרת הכשרות.

הקומה השלישית, היא „קומת השיקום" הכוללת גם צברה הדרים, בהם ישהו בין עשרה לארבעה־עשר יום, נכים במצב קשה, שיעברו בית יוחרת רפואית של צוות רפואי בעילה הדרכה לשלבי הריפוי הבאים. המאושפזים יהנו כתנאים נאותים של טיפול ואירות. וקירורים בגוונים שיעמדו לרשותם.

האנשים אשר על הבית, תיכננו לא רק שיהיה במקום של הנכים, כי אם גם של בני משפחותיהם ואף ילדיהם. עבור אלה — הותקנו פינות משחק, ומדריכים „ישהדרדר ההורים שבמבדים יעסקו בהגים השונים.

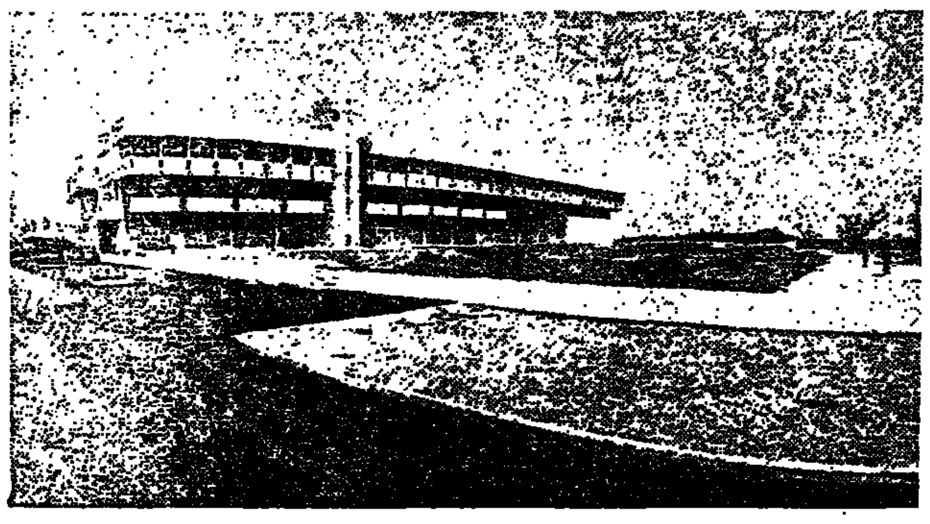

אווירה משפחתית

ארגון נכי צה"ל פעיל וכפעיל מסגרות שונות לחבריו, בכל יבוה השנה ובעדים כסיבות חנוכה, פורים, יום העצמאות, יום ירושלים ועוד. בכלל, החברים, המשלמים את דמי החבר הסמליים, פעולים בצוותא מתוך אווירה משפחתית שיש בה כדי לעהדד את הנכים, בשל ביגבלותיהם. הנכה — אומר מר לדור, שהוא עצמו נכה, שנפגע בהלך הקרבות בבתלטי רפיח, במלחמת הקוממיות — חש הנפיד עצמו כ„בי שחסר לו כשהוד ואילו אנו, רואים צורך להחדיר בו תחושה כי „יש לו כה שאין לאחרים".

„בית הלוחם" בתל־אביב יהופך, איפוא, למוקד פעילותם של נכי כחוה גוש דן, וכבר עתה נערכים כל הגורמים להקמתו של בית דומה, בחיפה ובירושלים. בהצלחה פועל ביה הלכה בנהריה — „ביה קיי־ — שאף הוא בית באה שהוקם על־ידי ארגון נכי צה"ל שאת שעריו פתח בימים האחרונים להבראתם של נכי מלחמת יום־הכיפורים.

הכל עוסים, איפוא, פעלי ארגון הנכים, אך שוב, בשאלהם ותפילתם היא, כי לא יצטרפו אליהם חברים נוספים!

מיומנו של רב אמריקני בימי חירום

מאת הרב אליעזר ברנשטיין (ניו יורק)

בכתבי שורות אלה, נדמה כי יום הכיפורים היה לפני עידן ועדנים. כל יום שעבר היה יובל וטרם התאוששתי כדי להעביר את מאורעות הימים תחת שבט הבקורת. רצתה ההשגחה שאהיה בעמדת־מפתח כנשיא הסתדרות הרבנים בימי הרת עולם. למדינת ישראל בעל ברית נאמן אחד — יהדות ארצות הברית אשר שוב גלתה לב יהודי לחם והבנה עמוקה שעתיד היהודי באמריקה תלוי בהרבה במצב הצבאי בגולן ובסיני. ונצח ישראל שוב לא שקר.

יום הכפורים — בבית הכנסת, בשרו לי את הידיעה שמצרים וסוריה פלשו לתחומי ישראל. קשה היה להאמין שישראל הותקפה. רק יומיים לפני זה הודיע קיסינג'ר שיש איזו תזוזה בשיחות עם שר החוץ המצרי.

התרגשות במשך כל התפילה. השוער הגוי השאיר את הרדיו פתוח ובמשך כל התפילה הגיעו ידיעות מהחזית. בבית הכנסת היה כן הנער שלנו אשר חזר לבתיהם מן הארץ בימי העגים. היו גם ישראלים. ואין כמעט אחד אשר אין לו בני משפחה וידידים בארץ, זה בן וזה אחות, יש כאן במתון בעצבת צה"ל.

יום ראשון י"א תשרי, — מיד אחרי הצות, צלצל הטלפון — להופיע במועדון הנשיאים אחרי הצהרים לפגישה עם שר החוץ אבן. מכיוון שהיה זה יום ראשון, היה קל לאסוף את המשלחת שלנו. האולם היה מלא. אף פעם לא ראיתי את אבן הדיפלומט למופת כה עצבני. עכשו התברר, שישראל הופתעה למצב יותר רציני ממה שחלמנו עליו. עצם העובדה שלא גילה החדשות מן החזית — מדאיג. יש שמועות ממדינות ערב שחיילים יהודים בורחים — ומישראל אין כמעט ידיעות. ראיתי בזה סימן טוב כי גם בימי מלחמת ששת הימים לא היו שמועות עד הנצחון הסופי. אבל רוחו של דאגה הקיף את כולנו.

פגישה של כל הזרמים האורתודוקסים, שמרנים, ורפורמים ב„מועצת בתי הכנסת" סינאגוג קאנסול לדון אם צריכה לבוא הגובה דתית. הצעתי תשובה חריפה לפולבריים אשר הצהיר ש„הקונגרס האמריקאי משועבד לישראל". הרפורמים והתנגדו, לדעתה שאין צורך להקניט.

יום שלישי — שהה שליחה לוושינגטון לפגישה של מועדון הנשיאים. חברי הסתדרות הרבנים באו מכל אמריקה. הרבנים לאם ושלמן הגיעו מלוס אנג'לס, הרב פולין היה הבכיר היהיד מסנט. לואיס, הרב גורדון בא מדטרויט. הסנטור שוויקר וקנדי דיברו דברי ידידות חמים. נאומו של קנדי הצטיין ביפיו, הוא אף ציטט ב„אשרי הגפרור" של חנה סנש. השגריר דיניץ, כתוח אבל לפי דבריו קצת יותר אופטימי מהבוקר. הזהיר שישראל צריכה זמן ונשק ומוצאת אוזנים קשובות בוושינגטון.

חזרנו לניו יורק והלכתי ישר לאסיפה בבית נשיא בית הכנסת להתכונן לגבית ביום ראשון של סוכות.

יום רביעי — י"ד תשרי — הכנה לסוכות. בשוק האתרוגים באיסט ברודוי פונים אלי ידידים ותיקים לידיעות ופרסנות צבאית. קניתי לי טרנזיסטור אשר לא מש מידי. ביום זה התפטר סגן הנשיא אגניו. על פי השאלות ששאלוני אלה שראו שאני מאזין לרדיו יכולתי להכיר כי הם השואלים.

יום חמישי, סוכות — מגבית בבית הכנסת. עברנו מכל מתפלל לשני וכל אחד קם והצהיר כמה תורם למגבית, כמה מניות הוא קונה. איש אחד לא נעדר והסכומים הם גבוהים עד מאד. בחזרי מבית הכנסת, מצאתי את „הצופה" של יום שני בבית. דבר בעתו מה טוב.

יום ששי — יצחק איצקוביץ מפתח תקוה, שהתנדב לחזור ארצה שאל שאלה: הוא היה צמוק בהמתנת מטוסים בשדה התעופה, האם מותר לו לנסוע לשם בשבת? עניתי לו אם יש צורך בעזרה, אסע גם אני אתו.

מוצאי שבת ט"ז תשרי — מיד אחרי השבת צלצל הטלפון (קבענו עם מועדון הנשיאים לצלצל בשבת אם הם וחלילה יהיה צורך דחוף). בקשר להפגש במועדון הנשיאים, בלי הסברים. הופתעתי כשנכנסתי וראיתי את שר החוץ. הפעם, אבל, היה זה אבא אבן המוכר לנו. הוא עשן סיגריה עבה וגם ההבדה בצורתו הפיפוסית: הוא גמר בו ביום את השיחות עם קיסינג'ר, וכנראה, הפגישה באה להבהיר ליהדות אמריקה שהרכבת האווירית התחילה. הנשק התחיל לזרום עוד בצהרים. המצב הצבאי בגולן השתפר. שיחה ארוכה אחר כך על נוסחאות של מברקים לשלוח לוושינגטון. שאלתי אם כדאי לשלוח משלחת ארצה והתשובה הברורה היתה להשאר על המשמר.

יום ראשון — י"ז תשרי — אנשים עומדים בתור בבית הכנסת למסור את תרומותיהם למגבית. אסיפת תרום של המגבית. אמרו שידיב יהיה נוכח. באו לסקוב יחד עם דולצין וספיר. עובדה היא יש יהודים באמריקה שתרמו מליון וחצי דולר, היו אנשים שפנו לבנק למשכנתא על הבית כדי לתרום למגבית.

יום שני — י"ח תשרי — רצו הפועל של הסתדרות הרבנים שיחה צירנית על עזרה למוסדות תורה בארץ ובאמריקה אחרי המלחמה. באמצע האסיפה, בקשה להופיע באסיפת תרום בסינגוג קונסול, בצד העני של העיר. בדרך, נכנסתי להפרד מאואל מיזל הוזא הערב לתגיס לצה"ל. דוד ריבלין, הקונסול הכללי, סקר את המצב הצבאי והמדיני. שיחה על ארגון הפגנות — בוושינגטון או בניו יורק. הצעתי איך לארגן את כל הרבנים בכל הזרמים בקשר טלפוני כדי להפעיל לחץ צבורי מכל אמריקה.

יום רביעי — כ' תשרי — ליהודים דתיים דאגות משלהם. לספיר ערוכים בשיקגו בליל שמיני עצרת בסיבה עם ארוחה לשינה ועם חילול יום טוב הכרוך במאורע. בצור שאנו בטפלים בבעיה זו. בגיעה קבוצה בקונסול שעורכים קבלה פנים לכבודו (כמובן לגיוס כספים) בשדה התעופה בשמיני עצרת בבוקר. אותו הכסף יכול לגייס בלי חילול יום טוב במעבדי. המסיבה בשיקגו לא יכולנו להפסיק ושלחתי מכתב בהאה בידי שליח לבונדס כי התפטרתי מוועד הרבנים לבונדס. מר רוסברג הביע את צערו בהגזובה אלי ובקש לדון על המאורע אחרי המשבר. את החילול יום טוב בקונסול הצלחנו להפסיק ולהעביר המסיבה לאולם של בית כנסת. עכשיו אחר כך שהשר התרסם שבאו אליו יהודים בציבפים בסליתות.

יום חמישי, שמיני עצרת — מגבית למוסדות הדתיים בארץ בזמן יזכור. תרומות נכרות לבתי החולים, לרווחת הנכביטים, לישיבות.

יום ראשון, כ"ה תשרי — אנדרלמוסיה — בוש־גנגון כהוצאה מההולה הנשיא לפטר את הקטיגור ההפסיורוי של שר המשפטים. קיסינג'ר במוסקבה, סיכון שהלחץ על המצרים גדול.

יום שני, כ"ו תשרי — התהלכנו בשלווה שהקרובה ביקיבה בועצה הבטחון אשר הכריזה על הפסקה האש. באמצע טלפון מסאר ישוב כהן מירושלים המבקש ספר תורה לצה"ל, ומיד טלפון שני להופיע בוושינגטון עוד בצהרים כדי לשמוע מהתוצאות מהשגריר דיניץ. דיניץ סיבה את המצב וסעפן שיש כאן הסיג מדיני חשוב. זו הפעם הראשונה הערבים הסכימו לשיחות שלום.

יום חמישי, כ"ט תשרי — מהיהות רבה. אמריקה העמידה הלק בן הצבא במצב הכן. כהשד בה לרוסיה. פגישה בין השר בורג וראשי הסתדרות הרבנים. ברור, שהבעיה היא עכשיו רוסיה. נשמעו בהחיה להודעם עם הרבנים קלוגן ושתפלד והולמבו. להעביר את הכינוס השפי של הסתדרות הרבנים לארץ.

יום ראשון, ב' מר חשון — טלפון מהרב פירון מתל אביב. במשך השיחה, הוא מהיע על מחסור בתפילין. כיד התקשרתי עם מוכר ספרים כדי לקנות כמעט כל התפילין שיכול להשיג הוא עונה שהתקשר עם הארץ כי הוא משיג את התפילין מן הארץ. הגצאתי מכתב תביעה זוגה תפילין בכסף צבור לסהר והוריתי לו להעבירם לקונסוליה.

במעבר, המסיבה המגוהית של הסינגוג קונסיל. הצגתי את בתי הכנסה ההאסוזרקסים, אשר הצטריכו בעבודתם לפען ישראל. הכתיבתי במדרה על החרוב שיתקע נמרוד במגדל כאילו רוצה להפיל כביכול, את הבורא כך עושים אומות העולם היום בבלחמתהם עם ישראל והזכרתי את הפקידי בית הכנסת בימי בשבר אלחי. כל בית כנסה הפך לתחנה צבאית, כל רב לפקס, וכל יהודי לשומר אחרי. הפקקתי לכתוב שלושה מכתבים להייל־צה"ל מצועים. תלמידי ישיבה הכותל על פי בקשתו של ר' יוסף גלש.

אחר ליום ג', ד' מרחשון — פגישה עם הרב משה פיינשטיין. הצענו לו תכנית לפעולה בעניית משותפת של כל החוגים הדתיים בצד הבוכחות הדתיים בארץ. הוא קבל את ההצעה ברצון אבל אמר שצריכים להתייעץ עם אלה אשר בארץ ישראל. השעשנו שההכנית הסוכל. שיחה טלפונית עם הרב צבי שכטר על תוכן מודעה בעתונים גדולים התועבה בניקסון. גם להצגו על כמה צירים יהודים בקונגרס שרוצים לדחותו. דעתנו היא שיד יהודיה חלילה צריכה להיות בנצבה. כאמצעי נשאו פרי. אחד הצירים כלהגבדיין. פרסם במכתב בו הוא אומר, שכמו שהוא מבלי את ניקסון על להיזן שבו משבה אותו על הבזהו בישראל ועל צעדיו הנועזים בחזרה ההיכון. הוא מבקש בניקסון להמשיך את תמיכתו בישראל.

יום שלישי, ד' מרחשון — פגישת קבוצה גדולה של חברי הסתדרות הרבנים לקבל דו"ח מהקונסול על המצב. הרב זאב סגל נרתם לעבודה ביוהדה לענייני המבנבר והוא עובד ביחד עם הרב דוד הוזנבוויג יו"ר הועדה הישראלית. פגישה של כועדון הנשיאים, היתה זובה זמן. עיקר השיחה על נשהאות מבוקים לנשיא.

יום רביעי, ה' מרחשון — פגישה עם הרב דוד סולוביצ'יק, הוא חוכר גלהב בניקסון. יש לו דברי בקורה בטיימים על המדיניות של ממשלת ישראל בנוגע לרוסים אשר הוא כביר לבעוריה. אנו כבר מהחילים להרגיש לאוה ההלחץ הבלתי פוסק. יום חמישי ו' מרחשון — עוד בצב קביעה לוושינגטון. הפעב אנו קבוצה של הכיהה איש והשופס אר סילבר. הרב סיגל, הרב ההילברג מוושינגטון, והרב ליבוביץ מבלטימור, להפגש עם צירי הקונגרס היהודים.

יש היום עשרה צירים יהודים בקונגרס ושני סנטורים יהודים. לפגישה היתה בשמפרה רבה. כי כן הפעם הראשונה, עד כמה שאני יודע. שהתקיימה פגישה בין נציגים יהודים עם הצירים כקבוצה. יש להם חוג בלתי פורמלי. הייבם רואה הבלתי מוכתר לפי היהי הבכורה הוא סיד ייטה, משיקאגו. יהודי יהר. היה זה יום שלא היו ישיבות כן הבנין באות בצור לדבר הקונגרס. הי' נוכחים רק סיטה מן העשרה. ניטה, ליימפ, הי יולף, ורוזנטל וצירים מן האיזורים שלנו ברוקלין: הגברת אבזוג, ולויז הילצבן. וגם ציר יהודי בפליפה אריבה. שאמה התייבבים היהודים באזורי היא הלק עשירי מאחד אחר. כעניין שאפילו הנבדים הדיינוה לפלג הבצאלי של המפלגה הדמוקרטית הוודו עם בדינה ישראל וההלבש בבעיה איד ללחוץ על ניקסון בצד אחד ואיד ההירפי בצד שני.

הצירים היהודים היפיטים עבדה השובה ביוגברם. וולף ורוזנטל הם חברי ועדה החוץ הבגי בפירה על המצב כפי שזה משתקף בעיניהם. בחזרי כיל, בקשו זמן עד לאחר ביקורה של גולדה באר״. יש סנסטים פרו־ישראלי באמריקה אבל באיזה גיפא אין רצון להסתבך בלוליזות עם הרוסים.

העבירנו להם את הלך־הרוח הבירור בין ההדידים. בקורות היד"ל שלהם על הנעצה בחה ההסודדי ליהי כי הבחזור העיקרי שלהם הוא בוושינגטון. בסכון שההכהל היהודי בגבא בניו יורק וצריים גדולות אחרות.

עשיק — ז' מרחשון — הפגנה של רבנים לפני משלחת הסורית לארים לשחרר שבויי הגולתמה. רוב הרבנים שהופיעו הם חברי הסתדרות הרבנים. הרב צוריאל בילר ערך מקס קצר של הסילות.

פטריק ווייט - חתן פרס נובל לספרות

מאת משה אפרת

[...]עזה הנשמעת בגד הועדה [...]את פרס נובל לספרות [...]עתים קרובות מחליטה הי [...] „חלוקה איזורית". הזוה [...] לשקול מה היא היצירה החשובה ביותר של השנה [...] של השנים והאחרונות, [...]צה הבה נכבד בפרסנו [...]הוד מסוים של העולם [...]בי מוכן רב או לא זכה [...]כך זכו בפרס מאז חולק [...]צנון לגלי וקיש הארצות [ה]אסקנדינביות, יפאן, אירלנד [...]ות, צ'ילה וגרמניה. [...]גנוון לכל הידעות. ועתה [...] פרק חדש: זו הפעם [...] ניתן הפרס לאוסטראליה [...] עדר במשך כל שנה בין [...]ל, מבין הארצות הקטנות בלגיה, צ'ילה (פעמיים), [...] שלוש פעמים), פינלנד, [...]אטמאלה, איסלנד, ישראל, [...]בים) יוגוסלאביה.

[פ]טריק ווייט שנבחר לחתן הפרס?

[...]ו תוהת, מספר, מוכר יותר [...]ר בארצו. הנימוק שניתן [...]יני ביותר: „על אמנות [...]פית ופסיכולוגית כאחת [...]שת חדשה לספרות הצו־ [...]ר לונד קוויסט, יו"ר הד ועדה המחולקת את הפרס פרס יותר את נמוקי הועדה ואמר ש„השגו המגמשי של ווייט אינו בולט בסיפול נושא אוסטראלי ספציפי אלא בעובדה היותו חלוץ, ושל צרכים בספרות בת זמננו".

נושאו המיוחד של ווייט הוא בדידותו של האדם הריקנות המחולשת של חייו. כך בא הדבר לידי ביטוי ביצירתו האחרונה: „עין הסערה" שנושאו גסיסה זקנה על רקע של חיים עשירים תוך כדי יום של אהבה ושנאה לגבי מולדתו המצומצמת. הוריו תושבי אוסטראליה עוד מהתחלת המאה הקודמת, הוא נולד בכל זאת בלונדון ובהיותו בן ששה חודשים בלבד, שבו הוריו לעירם, סידני. בן שלש עשרה חזר לאנגליה, כדי לקבל שם את השכלתו ובאוניברסיטת קמבורידג' למד שפות מודרניות. אחרי כן נדד במשך שנים אחדות על פני אירופה ואמריקה ובשנות המלחמה העולמית השניה שרת בחיל האויר הבריטי. עם תום הקרבות חזר לסידני, כדי להקדיש את עצמו לכתיבה, בלי לסול לעבר כל הכנסה, מכיוון שאביו, חקלאי עשיר, הבטיח את קיומו.

— היתה זו בסכה באה למרי מצד אבי שלא ספר מימין פרס לספרי לימוד בימי נעוריו — העיר הד כותב לעתונאי שראיינו לרגל קבלת הפרס.

— שלושת הרומאנים הראשונים שלי נדחו כולם על ידי מו"לים, תודה לאל — הוסיף הסופר. לאחר מכן כתב את אחד הרומאנים האלה מחדש והוא יצא לאור בשם „סיפורה של הדודה" ומומחים סבורים שאמנם זוהי יצירתו החשובה ביותר. על „עין הסערה" עבד שלש שנים. הוא מסתייג מן השוביניזם האופייני לדעתו לאוסטראליה וקבל שהאמנויות השונות אינן זוכות להערכה הראויה במולדתו. על אף הכל אין הוא מוכן אף לשקול הצעה לנטוש את ארצו לתקופה ממושכת. הוא כתב תוך בדידות ועל בדידות ומובן שמטבעו יצטרך לוותר על הדבר, מכיוון שהענקת הפרס מעוררת סקרנות בכל רוחבי תבל לגבי חתן הפרס ויצירתו. לאחרונה יצאה לאור מהדורה חדשה של אחת מיצירותיו החשובות „פוסי" המתאר את סבלו של חוקר גרמני בשם לייכהארדט שהקדיש את חייו לגלוי אוסטראליה. בין יצירותיו האחרות: „עמק מאושר", רומן (1939) „החי והמת" רומאן (1941) „אילן האדם" רומאן (1956).

صكا من الاصل

ערביי ישראל בין לאומנות לנאמנות

מאת יהודה עזריאלי

הלהבה שפרצה ביום-הכיפורים הפתיעה כנראה גם את ערביי ישראל. במשך כמה ימים הוטל כאילו שיתוק על הדבריה, מנהיגיה והמובה של אוכלוסית בני-המיעוטים. ופרט לגילויי הזדהות ספונטאניים של צעירים, כמו בבאקה-אל-גרביה, שרקדו בחוצות כפרם בציפיה נכזבת לאחיהם בצבאות ערב הפולשים, נדמו ההדים של המלחמה בכפרים ובערים הערביות, בימיה הראשונים.

למוד נסיון

גם גילויי הנאמנות התעוררו רק כעבור כמה ימים, כאשר חדרה התודעה שהלאומנות הערבית שמצדת ישראל הבינה נוספה, וכי זעקה הקרב של מורים ובוגרים, שוב כתנעצת אל שלב הבכיאות והתעצבה הישראלית. אין ספק, כי הריאליזם שקיבע התהכרה בהוקה של צה"ל הבגצה, באה מלהבה ששת-הימים מכירת את כל הנאמנות של ערביי ישראל — לכורה שהלאומנות חזרה יותר סיפות-ישיבה בהכסה בלתי פיכה בשופרית התעפילה של ארצית ערב, ולא פחת מכך, כתוצאה בהבנע הבלתי-נמנע עם תושבי יהודה ושומרון ורצועת-עזה.

גם לבחור נסיון, ומלהבה קשה הימים ליכוח אותם כי אין להוליה תקוה ליריבה בפתרון צבאי. גם ישראל. יכי ההמהגד שיסבי אותה כלידיה, ודעי הנית שוא וכיתוחים בכני הגים יהבים בקרב בני-המיעוטים. ובצד גילויי ההזדהות עם המדינה, שבאו לביטוי בתרומה, בבתן כבדם (רבים בעילום שם) ובהיכה באליה. התגיעה כאישי ציבור רבייה מקומיות, לא נצלבה התשיכה בשכבות רחבות וצעירים שפלו לציהים של הכפגדים וצעו לנאל.

תרומות והתנדבות

בלחמת יום-הכיפורים כבצאה את ערביי ישראל חדורים יותר בהכרה ראלית-ערבית, אבל כפוכחים יותר ביחס לסיכוייהם של מצרים וסוריה "הגיבורי" אותה. זהירותו של המלך חוסיין, שלא פתח בלחמה חזיתית עם ישראל, על גבול ירדן, הפריחה עוד יותר את הרוח בפרפרי הלאומנות הערבית. היא גרמה גם ליגיעה בקרב תושבי יהודה והשומרון, וזהי בהבה לא שלנו, אומר לבנילוי לב. הרבב ערבי בחיפה. ראש לאם, נשאו אותה הפכחון את פירותיהן. בנצרת אורגנה עצרה הגהית רבה בהשתתפם בראשותו של ח"כ פייד א-דין אלזועבי. הפאזי המיסלבי של יאו צייך תופיק עליה,

הודיע על תרומה נכבדה להלוות המלחמה מרצון. מנהגים ערביים התריכו חיגים רבים לועד לכוען החייל. וליד מלון "נצרת" חילקו לחיילים סיגריות ומשקאות. אפילו הארכיבישוף יוסף ראיה, ראש הכנסיה הקתולית-יוונית, יצא בקול קורא לבני עדתו להזדהות עם המדינה ולאבקתה. ועד עקורי בירעם ואקרית היושבים בגוש-חלב, הודיע על נכונותם לפעולות ההתנדבות ועזרה למשקים בצפון הארץ. חוגים ערביים אחרים בחיפה כולל ההנהגה המוסלמית, תרמו כספים ונכבדים להלוות-המלחמה.

הידיעות התנדבות של הערביים היו רבות. העבודה שפקיכות עבודה רבים הישבתו והפועלים מהכפרים לא הגיעו לעירים. אם מכיון שהבעלי-הבית היהודי גוייס לצבא, אם בגלל חשש התבורה, שגרמה לאבטלה ברולה. חלק מהמיעוטים הרגישו שלא בנוח. הוקיצא המכובד היה פתיחה לשכות ההנדבות בהם נישכו בשאת איש.

יש להפיק לקחים

בימים-אלה, לא נוצלו כל העובדים הללו וגילויי רצון-טוב הדומים לאל. יש אולי לדון עתה במסגרת הלקחים של פעולות "העורף" והמסה לשעת חירום (מל"ח), על דרכים לשילובם של בני-המיעוטים בעבודות חיוניות בשירותים ובמפעלים אזרחיים מינהקים, כמו תיבלה וגיוס ידיים עובדות לאספקת מוצרים חיוניים לאוכלוסיה בעתות מלחמה ומשבר. פעולה זו תשתלב כראוי במגמה להגדיל יותר את בני-המיעוטים בחיי המדינה ואחריותה, תוך גיבוש נוסף בריקמת היחסים בישור הכלכלי, הקיימים כמילא.

רבים מבני העדה הכולכלית הדגוזריה, סובלים מהסכסול מתמיד הנובע מהיותם בין הלאומנות הערצורית והנאבקות המחויבת. חובריהם ביחס למדינה הן חלקיות, כל זמן שאינם מגוייסים לצה"ל. יחד עם זאת, הם מתייחסים באדישות מופגנת לתביעות הבשורתית הסכם הדערב בתחנות השידור הפלורית של ארצות ערב, כולל ירדן. לערביי ישראל לשבת בביתם ולא לצאת לעבוד יה אצל היהודים. לבסבם את כה-העבודה של המדינה, ובכך לפגוע במאמץ המלחמתי בתקופה החירום הגיוס המירבי למילואים.

לגבי בני העדה הדרוזית והצ'רקסית, אין בעיות. הם עומדים בקו הראשון של החזית במלחמה. לא מעט קרבנות נפלו גם הפעם והוספו לשורות הגבורה בבית-הקברות הצבאי של הכפרים הדרוזיים. גם הבדווים הרכיבו שוב את נאמנותם לצרכי המדינה. בצפון ובדרום, ערכו השייכים בכפצע ההגרבות כאוהלן של כלי-רכב ודירים עבודות לצעירים אזרחיים לצבא, ולא איכזבו את הציפיות שהולה בהן המדינה.

נורמליזציה נוספת ביחסים

חצי יובל שנים מאז קום המדינה, עיצבו ריקמה יחסים בנוגעת, אבל יציבה, עם המיעוטים בישראל. מפליות אולי העובדה, כי היתה זו המלחמה הראשונה שלא הוכרז עוצר ולא הוטלו מגבלות מינהליות, כמו חובה לרישיונות הנרצה על התושבים הערבים באיזורים הסוריים, כפי שאירע במלחמת ששת הימים ביוני 1967. ההתייחסות של הקלסינה יהודי יהודי לשכנים הערבים בתוך הקו הירוק, שוב איננה נושא להשוכה לב ביהדות. ההסיכה שהוספה בפתיחות הגבלה הגשרים, קודם עם תושבי ירדן, פגה תעלמה. מבחינות רבה הישפעו תושבי השטחים במידה רבה מההתנהגותם המפוסקפת של ערביי ישראל הוותיקים. וגם בעיצומה של המלחמה הסוערת בצפון ובדרום, לא הצליחו ארגוני המחבלים לתפוס מאחז קרב בקרב האוכלוסיה הערבית. כל פעולותיהם הצטמצמו התבלה, באו מעבר לגבול לבנון, שאינו מיושב בתושבים ערביים ישראלים.

הזמן והולך ויוצר עובדות בשטח ורהיים המקובלים, תוך שיתוף פעולה ועבודה, הם כנראה התרופה הטוב ביותר לחליי ההיסטוריה, ומצוות הגורמים לעתים לזוועות ופוערים תהוכות של שנאה ואיבה. הצלחה הרמה התרבותית והתרבותית של בני המיעוטים וקידומם הפוליטי, פוקחים יותר את עיניהם ובעמ"קים יותר את הריאלים במציאות הישראלית. ואם הציפיות שלנו לנאמנותם לא תהיינה גדולות מדי, יש סיכוי לנורמליזציה נוספת ביחסים עם בני-המיעוטים, גם בשיחה שלום.

משבר האנרגיה הגיע לישראל

מאת ברוך אדלר

משבר האנרגיה החמור, הפוקד עתה את העולם המערבי בעקבות הסנקציות שנוקטות מדינות ערב בספיקות הנפט, הגיע גם לישראל. על אף שישראל נמצאת, יחסית, במצב טוב יותר מבחינת אספקת הנפט ממדינות רבות בעולם הצפויות להחרף קר השיבושים חמורים.

אזרחי ישראל יחושו במשבר האנרגיה כשיבצרסו בימים אלה להשבית את רכבם הפרטי יום אחד בשבוע ויאלצו לצמצם את צריכת החשמל ב-15 אחוזים באם לא ירצו לשלם את המחירים הגבוהים שיוטלו על אלה שלא יגבילו את צריכת החשמל שלהם.

רק לא בשבת

בהשבתת הרכב ליום אחד בשבוע תצטרף ישראל לשתי מדינות אירופאיות שכבר הטילו הגבלה זו — הולאנד ובלגיה. ישראל עצבה כבר נתנסתה בהגבלה זו ובשנותיה הראשונות של המדינה נקבע הסדר דומה של השבתה רכב ליום אחד בשבוע, בשל מחסור בדלק. כאז כן היום החליטה ממשלת ישראל, כנראה מחשש שידבק עליה תו של "כפייה דתיות", שהרכב ישבת לא בשבת אלא ביום שכל בעל מכונית יבחר לו. הפעם היה המעשה שעשתה הכבישלה בכתן זכות בחירה לבעלי הרכב חמור יותר בפניה צבדה ההגבה של הולנד ובלגיה שקבעו דווקא את יום א' בשבוע כיום השבתת חובה. המנגיע הדתי להחלטות ממשלות אלו לקביעת יום א' מילא הפקיד בשני בלבד והשיקול שלהן היה כלכלי בעיקר. יום א' הוא יום מנוחה ולכן הרכב באותו יום אינו משרת את בעליו לעבודה אלא לנופש ובידור בלבד. אם צריך להדק את החגורה מוטב שיעשו זאת על חשבון ההנאה הפרטית של בעל הרכב מבלי לפגוע בכלכלת המדינה סברו הולנד ובלגיה. לא כן סברה ממשלת ישראל והיא נותנת זכות יי- לסכבות הבבוססות בארץ שמצבן הכלכלי מאפשר להן לרכוש רכב ליהנות ממנו למטרות פרטיות, בשעה שהאוכלוסיה בכללה נתבעת לצמצם בצריכה.

נסיגה מבחינה כלכלית

אפילו מבחינת החיסכון עושה הממשלה משגה חמור מאד באי קביעת השבת כיום מנוחה של חובה. השרים פ. ספיר, וש. פרס, ההסבירים את הצורך בהשבתת הרכב ליום אחד בשבוע, אומרים כי תחסוך שביעית מכמות הדלק שהרכב צורך. ההערכה היא שהחסכון יגיע לכמאה אלף טונות דלק בשנה, שפירושו חסכון של 5 מיליון דולר במטבע זר. חסכון נוסף יהיה בחלקי חילוף ובלאי של הרכב, שאותם קשה לאמוד. למעשה, החשבון של חסכון בשביעית בתצרוכת הדלק של 200 אלף המכוניות הפרטיות אינו נכון. מי שלא יקבע את יום השבת כיום שבתון יוסף מעט מאד דלק. ההבנה היא שהרכב הפרטי משמש את בעליו בכל ימות השבוע לצרכים מסחריים, סידורים אישיים ויציאה בערבים לביקורים ובילויים. אם הרכב ישבות יום חול אחד בשבוע יש להניח שמי שצריך למשל, להסדיר עניינים בירושלים יעשה זאת ביום שרכבו אינו שובת. הוא יכוון גם את פגישותיו העסקיות וסידוריו אישיים לימים שהרכב אינו שובת. אותו דבר אמור גם לגבי ביקור בקולנוע. אין ספק שלביקורים אלה לא ישתמשו בעלי הרכב הפרטי בתחבורה ציבורית או ברכב של שכנים וידידים אלא יכוונו ביקורים אלה לימים שבהם הרכב עומד לרשותם. כלומר: רוב שימושי הרכב הפרטי רק יוזזו לימים אחרים והכמות הכללית של נסיעות שביצע אדם בשבוע כמעט שלא תפחת אלא שהחלוקה הפנימית של הנסיעות תשתנה. פירושו, שכמעט ולא יהיה חסכון של ממש בדלק, פרט אולי לחסכון הזעום של מניעת השימוש ברכב ביום השבתון לעבודה וממנה.

מה שאין כן בקביעת יום המנוחה בשבת, שאז ברור כי החסכון הוא ממשי כי הוא יבוא על חשבון נסיעות שאפשר לוותר עליהן בכלל.

תמריץ לבחירת שבתון שבת

בכדי להמתיק קצת את הגלולה קבע משרד התחבורה תמריץ לבחירת יום השבת כיום שבתון. מלבד הקריאה שהפנה שר התחבורה לבעלי הרכב הפרטי לבחור ביום זה הוא החליט, שההשבתה בשבת תהיה מיום ו' בשעה 2 בלילה עד יציאת השבת. לעומת זאת בכל ימות השבוע השבתון הוא מ-2 בלילה ועד 2 בלילה למחרת. מספר מוסדות ציבור כבר הודיעו שיחייבו את כל הרכב שלהם לשבות בשבת. זאת עשו עד כה עירית חיפה ברכב הציבורי שלו. יש להניח שמוסדות אחרים ילכו בעקבותיהם, ובעיקר מקומים שהממשלה תוליש את הפקידים שלה לשבות בשבת.

הממשלה קבעה את יום השבתון לכל כלי הרכב במדינה, בלי יוצא מהכלל, פרט לנכים, רופאים בתורנות ורכב מבצעי של המשטרה, אמבולנסים ורכב כיבוי. היא לא הסכימה להוציא מכלל ההגבלות שרים וחברי הכנסת למשל, ובכך מנעה להציף של "פרוטקציונרים" למיניהם.

ההגבלות אמורות היו להכנס לתוקף ב-20 בחודש, אולם תקלות טכניות בהדפסת התוויות המסמנות את ימי השבתון ובהפצת התוויות יאחרו את מועד ההתחלה ל-1 בנובמבר. תחילה חשבו להפיץ את התוויות באמצעות הבנקים אולם הללו סרבו לקבל עליהם על זה והדבר ייעשה ע"י סניפי הדואר. הפיקוח על השבתון יהיה פשוט ביותר ולא ידרוש מנגנון מיוחד. מאחר ותווית היום הנבחר לשבתון תדבק על הרכב יוכל כל שוטר או איש סיירת בטוחות להבחין בה ולתפוס עבריין שיסע ביום האסור עליו בנסיעה. עם זאת קיימות אפשרויות של הערמה ע"י שימוש בשתי תוויות שונות — זיוף. רישום כפול של היום הנבחר. ועוד. "אני מאמין שרובם ככולם של אזרחי המדינה שומרים חוק" — אומר על כך שר התחבורה. השמירה על היום הנבחר מובטחת בקנס הכבד, אלף ל"י, שיש בו כדי להרתיע מפני עבירה על החוק.

פיקוח על מהירות הנסיעה

הגבלה נוספת על הרכב תהיה בהקטנת המהירות הממוצעת של הנסיעות בעשרה אחוזים, מאחר שנסיעה במהירות גדולה גורמת לצריכה מוגדלת של דלק. למעשה, תשאר בתוקפה המהירות החוקית הקיימת — 90 קמ"ש באוטוסטרדות ו-50 קמ"ש בנסיעה עירונית. אולם, יקפידו על מהירות זו ולא יעלימו עין מנסיעה במהירות יותר גדולה, בגבולות של 10 אחוזים, כפי שנהגו עד כה.

ההגבלות על החשמל, שבו מהווה הדלק כחמישים אחוז מהוצאות הייצור, הן יותר מסובכות. עקרונית נקבע כי כל צרכן ביתי יקבל מיכסה של 100 קוט"ש לחודש בתוספת של 85 אחוזים מהצריכה החודשית שלו בתקופה המקבילה אשתקד מעבר ל-100 קוט"ש. (כלומר: מי שצרך אשתקד 200 קוט"ש, למשל, יוכל עתה לצרוך באותו חודש 185 קוט"ש בלבד). צרכן שיחרוג מהמיכסה שנקבעה לו בשיעור של 5 אחוזים ישלם תשלום כפול מהתעריף הרגיל. בחריגה של 5 אחוזים נוספים הוא ישלם כבר פי שלושה, עד 5 אחוזים — פי ארבעה ומעל לשיעור זה — פי חמשה. קביעת המיכסות היא מסובכת ביותר, כי צריך לבדוק את החשבונות של מאות אלפי צרכנים. כמו כן, דרוש הדבר מאמץ הסברתי רב מצד חברת החשמל בכדי שהצרכנים שלה יבינו את ההגבלות וינהלו לפיהם. דובר חברת החשמל, מר י. פרידלנדר, מבטיח, שלמרות הקשיים הכרוכים בכך תעמוד החברה במשימה שהוטלה עליה והמטרה של חסכון בחשמל תושג.

צריכת הדלק בארץ כיום מסתכמת ב-7 מיליון טונות ובשנה הבאה היא תעלה ל-8 מיליון טונות. הכוונה היא לחסוך ב-10—12 אחוזים מתצרוכת זאת, כלומר כמיליון טונות לשנה. ההגבלות הנוספות יביאו לחסכון של כמה מאות אלפי טונות בלבד, פירושו של דבר שידרשו הגבלות נוספות על תצרוכת הדלק. ואכן, שר האוצר, מר פ. ספיר, מבטיח כי אין זה סוף פסוק בהגבלות.

ההגבלות על הרכב וצריכת החשמל אינן עדיין קיצוב על הדלק ואין כל כוונה להנהיג בעתיד קיצוב — אומר תא"ל (מיל.) ש. גלבוע, מנהל מינהל הדלק. "אין לנו כה להתבייש במלאי הדלק הנמצא ברשותנו, הוא מוסיף, וזאת למרות הצריכה העצומה של דלק בימי המלחמה".

מקורות הנפט של ישראל

מצבה של ישראל טוב יחסית כזה של ארצות אחרות, היא מספקת, כשנים אחוז מתצרוכת הנפט שלה ממקורות עצמיים — משדות חלץ, ובעיקר מסיני. גם אספקת הנפט שלה ממקורות חוץ מובטחת ביותר קלות מזו של ארצות אחרות.

אחד האמצעים לצמצום צריכת הדלק שטרם הוחלט עליו הוא הנהגת "שעון חורף". הזזת השעון בשעה אחת אחורה תחסוך משעות הלילה. ע"י הקדמת הקימה והעבודה בשעה אחת. "שעון החורף" יבוא לדיון בישיבת ועדת השרים לענייני כלכלה ביום א' ופסק אם הדבר יאושר.

עם זאת נוצרו עכשו קשיים חמורים בשל המצור בבאב אל מנדב, שדרכו מגיע לארץ חלק ניכר מאספקת הנפט. בעיית האנרגיה תלויה בהרבה בעתידו המדיני של מדבר סיני. יש צורך כבר עתה לדון במקורות אנרגיה חדשים. לנו אין פחם או מקורות אחרים, כפי שיש לארצות אירופה, המתכננות עתה ניצול מקורות אלה במקום הנפט. החסר לנו. המקור היחיד, מלבד עבודה אינטנסיבית לגילוי מקורות נפט בארץ, היא אנרגיה גרעינית. לדעת המומחים, יש להתכונן כבר עתה תחנת כח גרעינית. הקמה תחנה כזאת נמשכת 8 שנים ובתקופה זו נגיע לתצרוכת חשמל בכמות כזו שתעשה את הקמת התחנה לכדאית.

הוגדל תקציב הסוכנות לנוכח הוצאות המלחמה

תקציב הסוכנות היהודית הועמד על 720 מיליון דולר לששת החודשים הבאים עד אפריל 1974. קודם לכן נקבע תקציב של 410 מיליון דולר לכל שנת הכספים.

על הגדלת התקציב החליטה הנהלת הסוכנות המורחבת במושבה המיוחד בירושלים — מסר יו"ר הנהלת הסוכנות בפועל, מר א. דולצ'ין, במסיבת עתונאים אתמול, בתום דיוני המושב.

מר מכס פישר, יו"ר חבר הנאמנים של הסוכנות, מסר, כי עד סוף חודש זה יועברו לישראל 600 מיליון דולר במזומנים ממגבית החרום. סכום זה כבר גוייס מתוך סכום כולל של מיליארד ו-200 מיליון דולר שיהדות התפוצות קיבלה על עצמה לגייס לעזרה למדינת ישראל נוכח קשייה הכלכליים בגלל המלחמה. יהדות ארצות-הברית קיבלה על עצמה לאסוף 750 מיליון דולר, והיהדות ביתר חלקי העולם — 500 מיליון דולר.

מר פישר סיפר על ההתלהבות העצומה שפקדה את יהודי העולם לתרום למגבית החרום למען ישראל, שהתבטאה גם בהקרבה ממשית של נכסים ורכוש מצד יהודים רבים.

בחמשת הימים הראשונים למלחמה נאסף סכום חסר תקדים של 120 מיליון דולר במזומנים במאה קהילות יהודיות בארצות הברית, סיפר מר פישר.

מר דולצ'ין אמר, כי הגדלת תקציב הסוכנות נתאפשרה בגלל מגבית החרום, וכל הכספים הנוספים האלה יופנו למימון שירותים בתחומי הבריאות, הסעד, החינוך והשיכון בישראל, מתוך מגמה להקל על הממשלה בתחומים אלה.

מהערכת סיכויי ההכנסות סבורה הנהלת הסוכנות היהודית המורחבת, כי תחזית תקציבה לשנת הכספים הבאה, עד אפריל 1975, יהיה בשיעור של יותר מ-600 מיליון דולר.

מר דולצ'ין מסר על הקמת קרן של 10 מיליון לירות לסיוע בקליטתם של מדענים עולים בעיקר מבריה"מ, בענפי המחקר המדעי.

אמירת תהילים ברחבת מאה שערים לשלום ארץ-ישראל ותושביה

עמדה מדינית ברורה

מאת ד"ר שלמה סלונים

ב"הצופה" י"ח בחשון נתפרסם, כי שר הפנים ד"ר בורג, הציע שהמחדלים אשר קדמו למלחמה לא יהיו נושא במערכת הבחירות הקרובה. לדעתו חייב הדיון בנושא זה לידי גוף מוסמך אשר יהיה מסוגל לבחון את הבעיות במחלוקת בצורה אובייקטיבית וללא פניות.

הצעה זו סבירה אילו הנושא העומד על הפרק היה בעל אופי טכני ביסודו, אילו המחדלים מוגבלים לתחום הצבאי בלבד. בנסיבות כאלה חקירה במסגרת חסויה ע"י גוף ממלכתי מוסמך — היתה במקומה. אבל רבים סבורים, שבמלחמת יום הכפורים היו מחדלים פוליטיים רציניים שהאחראי להם הוא הגוף המדיני העליון. היינו הממשלה, ליתר דיוק, המפלגה השלטת. ישנן אף שאלות בקשר למידע המוקדם שהיה לחברי ממשלה אחדים, כולל שרי המפד"ל על תנועות הכוחות המצריים והסוריים והתארגנותם לאורך הגבולות ערב המלחמה. יש להניח, שה"קבינט המצומצם" עם כל הספקות בקשר לתקפו החוקי, ידע על התפתחויות אלה הגיע למה שנראה היום כהחלטה מוטעית. החלטה זו היתה מעל הכל החלטה פוליטית ודירת המבחן להחלטות פוליטיות הוא, בראש ובראשונה, הקלפי.

ברור, שמערכת בחירות מהווה פניה מצד המפלגה השלטת (או המפלגות השולטות) להצבעת אמון מצד העם בכושר הממשלה לקבוע ולבצע מדיניות נבונה. כיצד יכולים הבוחרים להחליט אם לתת אמון במפלגה השלטת כאשר קיימים ספקות בקשר ליכולתה של מפלגה זו להגיע להחלטות מתאימות?

לכן יש לתת לציבור מלוא ההזדמנות ללמוד ולבחון את העובדות, כדי להגיע להחלטה המבוססת על מידע, ביחס למידת האימון שהוא רוחש למפלגה זו או אחרת. כולנו ערים לעובדה שהחלטות קשות עומדות בפנינו בחודשים הקרובים. אם כך המצב, אז חייבת להתבצע חשיפה מלאה של העובדות, כדי שהציבור, השמד לבחור בממשלה הבאה, ידע כיצד שירותה אותו ממשלתו הקודמת.

*

מנקודת-מבט זו מצויה המפד"ל היום במצב עדין. מערכת הבחירות הקרובה מתגבשת כמחלוקת ישירה בין בעלי קו-נוקשה לבין בעלי קו-רך, בין הסבורים שהיו מחדלים לפני המלחמה ובמהלכה לבין אלה המכחישים זאת; בין אלה הטוענים שההחלטה לקבל את הפסקת האש היתה חפוזה לבין אלה המכחישים זאת; בין הסבורים כי שקולים פוליטיים עמדו מאחורי החלטות הממשלה לפני המלחמה, במהלכה ובסיומה לבין אלה המכחישים זאת. עקרונית, היות שהמפד"ל היא חברה בממשלה, אנו אחראים יחד עם מפלגת הרוב לכל ההחלטות שנתקבלו בקשר לניהול המלחמה. למרות זאת הרי אין זה סוד, כפי שנרמז לעיל, כי ההחלטות הגורליות נתקבלו על ידי "המצומצם", דבר אשר הו- לתלונה מצד שרי המפ- ראש הממשלה הגב' גולדה.

מכיון שכך, קיים הספק של היום בו נושאי הבחי- הם בעלי חשיבות עליונה הבוחרים ביחס לבעית ה- נושא המלחמה והשלום. 1967 כאשר מנהיג המפ- משה שפירא ז"ל היה ה- ממשלת הליכוד הלאומי- צהוו גדול לישראל, הצ- מתקשים לציין היעש במ- שבו נופיע בפני הבוחר.

*

מצב זה מחייב את ה- להסביר היטב את תפקי- התרחשויות של המלחמה ידוע ומקובל הוא, ש- סודות והממשלה ואף ש- להסביר כי הוא או מפל- כך בעוד הרוב הצבעי- אין בכך משום הערת פ- לה אם שר מודה כי היה המלחמה רק בישיבת ה- רכה בעצם יום הכפו- קואליציונית אין משמעו למחדלים שיש לייחסם ל- "מצומצם" בלבד. יהודה גה אחת, והוא זו אף כ- נשתמשה בשקולים פו- בהול המלחמה אין ש- להסכים בשתיקה לנהו- נוכח העובדות.

ההחלטה על הפסקת ה- בממשלה פה אחד, למרו- אים אנו לשמוע את הש- שרי המפד"ל להשמקפה האש, ובמיוחד, מה צפ- שף. אנו רשאים לשמ- הנבחרים אם הם רואה- שורה ארוכה של רוחות להדגיש לתת ובאיזו לעצור ולסרב לוותר הל- המפד"ל לשיטת "הנקי- עלינו על ידי גורמים- חוץ?

שאלות אלה דורשות רק לגותן, אלא גם להב- תדמית של מפלגה פד- קו מדיני מגודר משלה להרשות שעמדותיה הם העמדות התקיפות של ה- הראשיות.

עלינו להיות ערים לאפ- כן שינוי משמעותי בה- הצ"ל בעקבות הבחיר- במקרה זה, תחייב ה- ההחלטות מכריעות ביותר פה של הממשלה הבא- דורשה לנו הגדרה ב- המדינית.

רומניה מול מעצמות-העל

(סוף מעמוד 3)

ביום. באסיה ויוצצה נוספים הרבה בבירות העולם ושורכים ביקורים רשמיים. וכלפי חוץ חשוב לה שידעו כי רומניה יש לה מידה גדולה של עצמאות, לבחרות היותה חברה בגוש הסובייטי. היא יכולה לסטות מהקו המקובל בגוש הסובייטי. אם כי סטיה קלה בלבד.

*

עד עתה הצליחה רומניה בקו המדיני שלה. אולם יש לזכור כי הדוב הרוסי השוכן על גבולה, יודע גם כן כה שהוא רוצה. בעוד שברית המועצות שלחה להונגריה ולצ'כיה טנקים רוסיים כדי לדכא את העצמאות המדינית, הרי רומניה עבדה בכך הודות לניהול נבון של מדיניותה, אבל גם הודות לכך, שאין לה גבול עם המערב והיא נתונה בין מדינות קומוניסטיות, דבר שבי הוא, שרומניה אינה עצמאית במדיניותה, אבל משטרה הפנימי הוא כשטר כמושפע, יזה הבדל כאשר לבריה המועצות. אין עם כהונה סכנה פנימית, על ידי יצירה משטר של חופש הביטוי וחופש הבחירה, שכן מבשרים כי אלה חושים ברית המועצות, הרבה יותר כאשר בעצמאות מדינית. רד בניה בחזיקה את מסורה בכל הכלים המבאיים לכך, כשטרה, שירותים השאיים, ואין חשש של ניצול המצב, לשב הפיכה דמוקרטית. כיון שכך, בצליחה בריה המועצות את עיניה כן הסטיות העצמאיות של רומניה. כאשר הצבא של ברית המועצות, נכנס לפראג, בימי "האביב הצ'כי" של דובצ'ק, מחתה רומניה בכל תוקף כנגד הצעד הזה. היה חשש שבריה המועצה תנצל את ההזדמנות "ותניניה", לשם הכבשת רומניה, אבל לא כך היה. בשום שממשלת רומניה הבינה את צבאה למלחמה להראות פליישה כזו, ומאחר שבריית המועצות ראתה על כך, לא רצתה להסתכן במלחמה, כה עוד שרומניה במסורה "צבאי". לא הפריעה לה הרבה. על ידי זה באה ההוכחה לכד אבן, כדי יהודים עצמאית וכדי לציין עצמית מדינה בכסגרת עמדה זו.

יהודי רומניה

רומניה נוהרת שלא להסתבך, ר- כאשר בווינה התעוררה סערת העליה מרוסיה, בעקבות החלטתו של קרייסקי לסגור את מחנה שנאו, לאחר התקפת המחבלים הערביים, החליטה ממשלת רומניה לסגור את הגבול לפני העליה. גם בנושא העלייה ברומניה עצמה התנהלו שיחות, אלא שלמען העניין, יש להצניעו. כיום נמצאים בישראל 350 אלף יהודים שעלו מרומניה. ליהודי רומניה כמו ליהור הדתות יש חרות דתית. חרות זו ניתנה מאז נטישת הסטאליניזם, בצורה רחבה ויציבה. היו תקופות לא קלות ליהודי רומניה בראשית המשטר הקומוניסטי, כאשר רבים ממנהיגי הציונים השליכו לכלא. כיום יכול הרב הראשי משה רוזן להופיע בבית הכנסת בקבלת פנים למר אבן ולשאת נאום של הזדהות עם מדינת ישראל, ככל יהודי התפוצות במערב, תוך ציון הפקידים החשוב של יהודי רומניה בהיבת ציון היותם ראשוני החלוצים של התישבה העבריה בארץ ישראל.

על חבל דק

מנהיגים רומניים חיוו דעת בפני מר אבן על כה שקרה במלחמת יום הכיפורים. הם, המהלכים על חבל דק בין הדוב הרוסי לבין נשר הצרמאות המדינית שלהם, יכולים לייעץ כיצד לנהל מדיניות של עמידה על הכוח, מדיניות של תן וקח. מדיניות כפוחלה ומתפתלת בין עמדות, שדוחה את העיכות ומונעים מלחמה. ישראל — אמרו צריכה היתה לעמוד במשא ומתן בלתי פוסק עם הערבים. לא ליצור מצב של קפאון מדיני, משום שמצב זה השאיר את סאדאת בחוסר תקוה, ואילו מו"מ ואפילו בחוסר ערך, היה מעמיד אותו במצב, שבו לא היה מסוגל לפתוח במלחמה. משום שהיה לו תירוץ טוב לפני העם, מדוע לא לפתוח במלחמה. כמובן, עצות אלה הניתנות לאחר מעשה, היו ידועות גם לנו, אבל הרומנים סבורים שהם יכולים ללמד פרק בדיפלומטיה של מדינה קטנה, כיצד ניתן לרקוד על החבל ולא ליפול ממנו. לוליינים בשטח זה. קיצורו של דבר, רומניה סבורה שיש לה נסיון כיצד להמנע מעימות בהיות שתי המדינות על הסף. יש להניח שמר אבן למד קצת מן השיחות הללו על דרכי התבונה הפוליטית, של מדינה קטנה מוקפת אויבים גדולים. אם כי יש לומר שרומניה רגישה לבעיה של כיבוש שטחים, משום עבריה הבוצצות, גולה מכנה את בסרביה ובוקובינה, בכח הזרוע, ולכן מצדדת רומניה בפירוש הצרפתי של החלטת 242 בדבר נסיגה מהשטחים.

היה מעניין לראות את הכבוד הממלכתי שקיבל שר החוץ מר אבא אבן, והגינונים הדיפלומטיים המקובלים, בשעת בואו וצאתו. לאורך כל הדרך בה עברה שיירת עמדו שוטרים והצדיעו, עמדו קצינים בכירים והצדיעו. אישי המדינה השתתפו בקבלות הפנים הממלכתיות לכבוד אבא אבן ורעייתו. בימים ששלושים ארצות באפריקה מנתקות איתנו את היחסים, היה בהחוה זו כשום עידוד למדינה להוכח שיש להן אומץ לעמוד על עצמאותן מול מעצמות גדולות.

עמי ערב וארצותיהם

(סוף מע' 5)

ביניהן. אולם כלפי שנאה ישראל הן עם אחד.

שנאת ישראל ההוסית נוספו לה איפוא מרכיבים שונים. לכן אין סיכוי שצבאי ערב, שתחילה אדישים היו לכתחוות בארץ ישראל, יסלימו עם קיום ישראל. גם אפילו יכירו בה — ספק בדבר — ואם יתחבו ע"י תזה שלום, הרי רק לפי התנאים שלהם. שיספקים חלקיה עד למערכה הבאה. בתנאים הנוחים להם להסבלה. שתי ברירות בלבבים: או להתיין את "השטחים הערבים הכבושים" כן הכבדת ישראל. יכול ש"השטחים הערבים הכבושים" הם סיני, הגולן, עזה, יהודה והשומרון. האפירה: וכיה ההגדרה העצמית לפלשתינים אינה קובעת בפפורש שמדינה ישראל עד ליוני 67, היא "שטחים ערביים כבושים", אלא זכיה שיבה של הפליטים שירצו אל תוך מדינת ישראל, אבל הגדרה עצמית היא יותר משיבה אל הבית, אי השרה. אפילו שכן עדיין אין הסכמה בניהם לבין עצמם מה יעשה בעזה, ביהודה ובשומרון: מתח פלשתינית? מדינה פלשתינית מעוהדה בירדן? חוסיין לא ישלים עם כך ואף לא החבלנים, ואפילו לא רוב תושבי יהודה ושומרון. החבלנים אבה לוותר על היצר שלהם — השמדת ישראל והקמת מדינה פלשתינית ערבית בהנהגתם. אומרים שגם בין החבלנים יש חילוקי דעות, ציה.

בן-גוריון אמר פעם: יש להשלים עם הערבים בארץ ישראל במציאות כשם שמשלימים עם הרי ארץ-ישראל. אבה: רבים בינינו לא השלימו עם המציאות הזאת. על כן הם מבקשים לוותר על יהודה והשומרון — למען מדינה יהודית טהורה. כמו המירוש הלאומי ההיסטורי, שמדינה מוותרת על חלקים ממרלרתת, שבשליטתה כדי להיות מדינה יהודית? היא נותנת אישור לאוכלוסיה שההיה עוינת השוכנת על הגבול, ותוסיף כוחה לכוח הפוגאים שיתנפלו עלינו בכל עת שיוכלו: מן המערב או יקלו על החבלנים לשלח קטיושות, ולהפגיז בהרגבוה את מרכזי היישוב בישראל. גם אם נשב בבקעה ועל ההרים לפי תכנית אלון. עלינו להשלים שבארץ ישראל היים כך וכך ערבים ולהם זכויותיהם הלאומיות האנושיות כהכיבה אתגיה במדינת ישראל והם ישלימו עם מדינת ישראל במציאות. כהרים, הם וערביי ערב כולם, זהו תהליך איטי, אך היחיד, העתיד בעתיד רחוק להביא שלום של ישראל ועליהם.

סאדאת המוולל והנלעג, חסר הכאריזמה הוכיח את עצמו, כמחוכם מכולם: השכיל להרים עלינו ועל ארצות הברית. לתה נוצרה הגואה משותפת — אמריקה-רוסית להציל את סאדאת, כשם שבשעתו, דרשו מאתנו ויתורים, כדי להציל את נאצר. נאצר מת. סאדאת לא חשש להתחיל ויקבע את שעת המלחמה, בשעה הבלתי מתקבלת על הדעת. לסאדאת אין לחכות. הוא לא יפול. השיג את שלו. הוא יודע להמרן. תחילה רכב על הגל הנאצרי, כעת: אמריקה נלחמה במלחמה הזאת. באמריקה יש לו כל הכבוד להלחם, אך איננו רוצה. נוכר שגל נאצרי זה לא הצליח והחליפו מיד. בניגוד לנאצר, שניתק את היחסים, שלח את מיס שר החוץ לאמריקה וסיגה את התוכן: לא, באמריקה לא רצה להילחם, כי אם בנשק החדיש, וכדי להוסיף יוקרה מינה את שגריר השליח לשר החוץ. כריאליסט הוא ודאי יודע כי פרעה אמר: "הבה נתחכמה לו". ועוד כתוב באותה פרשה מצרית: "וכאשר יענו אותו כן ירבה וכן יפרוץ. ויקוצו מפני בני ישראל". האמריקאים נאחזים בצהלה בשרביט שסאדאת הושיט להם. פיתוי זה ישראל לא תיתן לארצות-הברית להיצמד בו — לרעתה.

„המלחמה עדיין לא נסתיימה"

מאת ש. אהרוני

בשעות הלילה בגזרה המערבית של התעלה. הקור חודר למכונית הנצה צפונה בציר סואץ-איסמעליה. משמאל הכביש, בין שפעת עצי התומר של איזור החיץ החקלאי, נראה האגם המר כמשטח כסף בוהק. הכביש עמוס משאיות, צבאיות וכאלו שגוייסו למלחמה. כולן נושאות מטען בשני הכיוונים. פה ושם נראים כלי רכב הרוסים, רובם שרופים, המוזנחים בצידי הכביש.

ליד אחת ההתמורות שבכביש, אני נעצרים, צריכים פנייה ונכנסים למאהל גדול. כאן המפקדה. השמירה קפדנית ביותר. מידי פעם עוצרים אותך חיילים בחגור מלא, מבקשים לדעת את זהותך, רק לאחר עיון קפדני מאפשרים לך לבוסס בחול הטובעני ולהמשיך קדימה.

בקרון הפיקוד יושב האלוף כשסביבו חבורת מפקדים. ההוראות והפקודות יורדות בזו אחר זו. אנחנו נכנסים לחב"ל. קצינים בכירים, פרועי בלורית נוהגים על מפות ותרשימים. הטלפונים מצלצלים ללא הרף. מבקרים בהולים מגיעים בזה אחר זה. המתיחות באיזור היא רבה והכוננות גבוהה ביותר "כי אמר שהמלחמה כבר נסתיימה" טופח על שכמנו המפקד. יושבים קפה מהביל. עוד מעט שוב צוליב על הג'יפ התכוש, ומבקשים לזהור לאורו של הירח הבהיר לעבר עיר הבירה של הגדה המערבית — פאיד.

ידי" הפך למרכז פעילות. גם כאן ב"לובי" האפל, נמשכים הדיונים בשעה מאוחרת זו לאורו של פנס כיס הצמוד לתנורה.

גם ליד בנייני הממשל נמשכת התכונה, קצינים המורי סבר מגיעים אל לשכת המושל. ליד הבניין במצאת המירפאה. השלט צליו רשום "מרפאה" עשוי דמה — מטרה בצורת אדם שעל ליבה מצויר מגן-דוד גדול המנוקב בכדורים. רבים אינם ישנים. במספר מקומות צצה מדורות צליהם מונחים סירי מים ושקיות קפה צבאיות לידם.

מידי פעם מופרעת הדממה בצרור יריות. גם קולות צמומים של התפוצציות מגיעים מאי שם, אך אותך אינו שם לב, כאן שולטת הרגשה המלחמה בכל מעשה ולכדורים בתודים אין משמעות מיוחדת גם לא בשעת הצות.

פאיד בשעות הלילה. ליד אחד האנגרים המקיפים את שדה התעופה, דולק עדיין אור. הזוהר המבצבץ בקושי מבעד לפתח הביתון העקודמי המסוס. זהו אחד הדירים התת קרקעיים של חיל האוויר המצרי שנבנה כדי לאכסן את מטוסי המיג, ופתחו בנוי בצורה כזו שרק מטוס הנע בזווית ישרה לעבר ההאנגר יכול להכנס למבנה.

רב"ט אבי פ. מנקה את שיירי האוכל מהשולחנות הארוכים. כאן הדר האוכל של אחת היחידות בשטח. עתה נסתיימה התורנות של המחלקה הלילית והאחרוני האוכלים עוזבים את האנגר. כמעט ואין להבחין בדמויות "בתוך רב האור יותר מאשר בפנים" מחייך אבי. מילואימניק שבחיים האזרחים עובד בבנק לאומי.

הרדיו משמיע נגינות. מידי פעם הפרעות. "בתחילה קלטנו גם את שידורי הסלחייה, אולם כבר שבוע שאי אפשר לקלט את השידורים. אנו בקשיבים רק לדיבורים כשאנו צופים במסך שחור".

זהלם מתקרב עד הפתח. שני חיילים חבושי כובעי פלדה מעל לכובעי הגרב נכנסים להאנגר. "יש אולי משהו חם לשתות?" ראשו לסייר הגדול, נשאר קצת תה חם — משיב אבי. הם לא שייכים ליחידה אבל כאן בלב המרחב המדברי אין שואלים ליחידה. גם הברות אינו ישן. הוא מסתובב בין התולם להאנגר. "הברוזו הזה נשאר כאן עוד מימי המצרים ואינו רוצה לזוז. התרגל לשפה העברית..."

בצל הרכבת המופגזת

המכונית נעה דרומה. אנחנו חולפים דרך העיר פאיד עם בתיה נמוכים ומצבת הזכרון שבמשרה, הממשיכים בציר התנועה לסואץ. האיזור בנוי כולו במחנות צבא.

באחד העיקולים מצגר דלק. עשרות מכוניות מחכות בתור להצטייד בדלק. שני חיילים, הסמל יוסי אילן וחברו נפתלי שרעבי מתבקים זה את זה. בארץ כמעט ולא נפגשו. עתה בנקודה בצילו של קרון רכבת מוביל דלק שנפגע פגיעה ישירה, הם משוחחים ומחלקים חוויות. שיירות של משאיות עמוסות שלל אויב נעות לכיוון הגשרים. בחצר עוסקים מספר חיילים במילוי מאות ג'ריקנים בבנזין. שוב חולפים מכוניות עמוסות חיילים, אלו שבבדה אינם שואלים היכן הן המכוניות של אג"ד.

ארבעה טאנקים ונס

אנו מגיעים לשדה צחיח. עשרות קנים של תותחי טאנקים מבצבצים בשטח. מערך שלם של טאנקי אוייב, שהותחיו מופנים כלפי האגם, נעזב בחיפזון. עתה עוסקת יחידה מיחידות של השריון בהוצאת הטנקים מהמחפורות. על טאנק רוסי ט-54 יושב החייל מאיר פ. ומתקרב אל טאנק רוסי אחר אס. יו. 100, הנמצא בחפירה מסודרת, שרק הצריח בולט ממנה. לפני כן נכנס אלי סוריסא לתא הטאנק ולאחר שבדק שאין בו מלכודות, הוצאו הפגזים. הטאנק של מאיר מתקרב עד השרשרות של הטאנק התפוס, נקשרים כבלים, הטאנק הראשון מתחיל למשוך אחורה, עוד מעט והטאנק נראה כולו על השטח. "הוא במצב טוב מאד, מיד נדליק אותו" אומר מאיר, "גם הטאנק הנוער הוצא רק לפני שעה מאחת המחפורות. רק מספר ימים עוסק מאיר, יליד ראשון לציון בגרירת טאנקי אוייב, לפני כן היה החייל בן ה-19 נהג טאנק רגיל: "ביום הכיפורים הייתי עם הצוות שלי ליד אחת העמדות הקדמיות בחזית הסורית. התחילה התקפה קשה, לאחר עשר דקות חטף הטאנק שלנו טיל בצריח והחל לבעור. שלושה חברי נהרגו, קפצתי ברגע האחרון מהטאנק הבוער לפני שהתפוצץ כולו. המ"פ העביר אותי לטאנק אחר, המשכתי בלחימה, ושוב חטף הטאנק טיל ישיר, שלושת אנשי הצוות נהרגו, אני התעלפתי והוצאתי מהטאנק. שוב נשלחתי לטאנק אחר. בשעה הערב אף הטאנק הזה נפגע. שניים מאנשי הצוות נהרגו והתותחן נפצע, גם אני. ירדתי לעורף והחלטתי בחילוץ טאנקים, עתה עברתי לחילוץ טאנקי אוייב".

אלי ס., בחור שחרחר ובבלורית מקורזלת הגיעה לגדה המערבית ישר מ...לונדון, לא יכולתי להמשיך בלימודים, כבר למחרת יום הכיפורים ישבתי בשדה התעופה וחיכיתי למטוס, היו תורים עצומים בסופו של דבר הגעתי, מיד יצאתי לחפש את יחידת השריון שלי, עד שמצאתיה. הוא הספיק להלחם באיזור הגשר לאורך התעלה, עתה נשלח לאיסוף טאנקים. "יש כאן טאנקים רבים. הם שמרו עליהם היטב וטפלו בהם כראוי" — אומר אלי.

מהישיבה לבסיס חיל הים

אנו מגיעים אל מעגן האניות התקועות באגם המר. חיילי חיל הים הספיקו כבר להכין שלטים חדשים עם מיקום הבקת. בפנים צוחקים חיילי חיל הים לבושים סרבלי מלחמה, סירות קטנות סובבות במוח הצר. יוסי כ. תלמיד ישיבת קרית ארבע, שמואל כ. מישיבת כרם דיבנה, שאול ס. וצבי ז. גם הם מישיבת כרם דיבנה. הם כבר משרתים מאז ראש-השנה, "אנחנו מישיבות הסדר, והיינו מאז בשורות מבצעי". על חבריהם אינם יודעים, רבים בשורות בשריון ובחוליות. אחידים, עדיין לא היו בבית, אבל כישתרלים להחזיק הווי יהודי גם כאן. "אין כפריים לנו, אדרבא, גם אנשי חיל הים הקשוחים החלו לגלות יחס חם לכל נושא הדתי".

בגזרה המערבית של התעלה

תשבץ „הצופה" מס' תש...

בעריכת היהודאי הלל הרשושנים

תשבץ זה ערוך לפי כתיב הדקדוק — כתיב חסר ✡ יש לכתוב בכתב קריא ולשלוח עד ליום ה' הבא, ל"הלל", תשבץ „הצופה" מס' תשצ"ז, ת"ד 2045, תל-אביב. פרסי ספרים יוגרלו בתגרולת בין הפותרים נכונה יישלחו בזמן הרצוי המצוי ✡ התאורה בסבלנות!

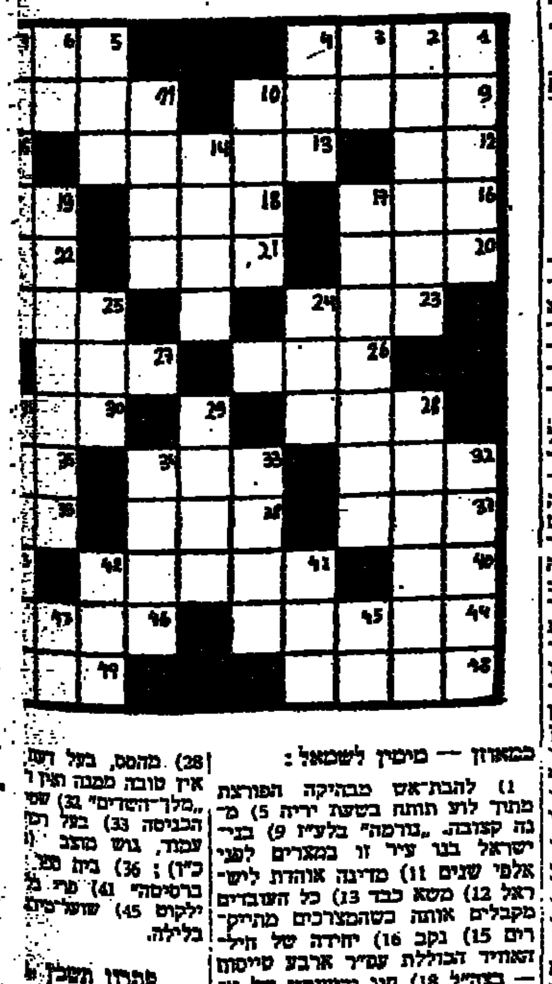

במאוזן — מימין לשמאל:

1) להבת-אש מבהיקה הפורצת מתוך לוע תותח בשעת ירייה 5) מגה קבוצה. "נרמה" בלעיין 9) בני-ישראל בנו עיר זו במצרים לפני אלפי שנים 11) מדינה אוהדת לישראל 12) משא כבד 13) כל העובדים מקבלים אותה כשהמצרכים מתייקרים 15) נקב 16) יחידה של חיל-האוויר הכוללת עשיר ארבע טייסות — בצה"ל 18) חוג ידיעותיו של אדם השקפותיו על החיים 19) צמח חסר פרחים, המתרבה באמצעות נבגים 20) אורח-חיים 21) רוכב דגים כבושים או מלוחים 22) קוסמת עושה-נפלאות — ביטוי לועזי 23) קרש דק 25) בין יום ובין לילה 26) מדינה בלקנית 27) כמבע מיני 28) ללא כסף 30) בעל קנאה עזה 32) מצוי על החרמון 33) לפני אלפי שנים יצאו בני ישראל משם וכעת הורו חיילי צה"ל לשם 35) הקלאי הארץ כמהים לירידתו 37) גורל 38) אריג מעובד משתן 39) סוס מהיר בפרס העתיקה (אסתר ח') 40) ההתאחת-כספים — ביטוי לועזי 41) דג מאכל מצוי בארץ-ישראל 43) חסר-אצבעים 44) מלך אשור 46) עיר עתיקה בארץ-ישראל: שמה הקדום: לוז 48) אחד מטעמי המקרא 49) מדינה אפריקנית.

במאונך — מלמעלה למטה:

1) הכנסת רגל לגוף 2) רכושן, עשיר גדול 3) כלת-גוף 4) דיוזה 5) חידלון-החיים 6) החכם הבלילי 7) מלך אשור 8) ניהול הדרך הנבונה 10) תעלת המלחמה בין ישראל ומצרים 11) דבר שאין לו בעלים 14) אבן מאבני-החושן 17) טלאביום יהודי בימינו 19) מלך הצעונות בגרמניה, מחסידי אומות העולם 24) רקיע, שמים 25) היפוכו של "גמר-" 28) מהסס, בעל דעה... אין טובה ממנה ואין ד... "מלך-היהודים" 32) ... הכניסה 33) בעל ... עמוד, גוש מוצב ... כ"ן) ; 36) בית מש... ברסיטאי 41) פרי... ילקוט 45) שוער-ש... בלילה.

פתרון תשבץ מס' תש...

במאוזן — מימין...: 1) יתר 4) מען 6) ... 11) דרייש 13) ... חד 17) משה רבנו 19) ... 23) כרזי ופלטי 24) ... 27) אדריכות 32) ... 35) מר 36) גרשים ... נשק 41) גדן 42) ...

במאונך — מלמעלה...: 1) ים-סוף 2) תלת ... תנה 5) צריב 6) ... דרדה 10) דבש 12) ... 17) מבריא 18) ישעו ... ביל 24) רמלנן 26) ... 29) רחמן 30) נחל ... מרש 35) משל 37) ...

שמות הזוכים ב... 4 פרסי הספרי... תשבץ „הצופה" מס'...

1) יצאר פלר, רחו... שליט.
2) אפרים כהן, חו... שיכון א' בני-ברק.
3) אורנה מאור, רח'... פתח-תקוה.
4) רבים משה שא... 2774, צה"ל.

...נם הסכם שיתוף פעולה ...עי־טכנולוגי עם רומניה

...יולי 1973 נחתם ...ם הסכם לשיתוף פעו־ ...י וטכנולוגי בין המו־ ...אומית לחקר ולפיתוח ...לבין המועצה הלאו־ ...ומית למדע וטכנולו־

...זמר ד״ר אליעזר טל, מנהל ...הלאומית לחקר ולפיתוח ...ראש הממשלה. על ההסכם ...בתוקף לשלוש שנים עם ...הארכה בתום התקופה — ...עקב ספיר, סגן כהנל ה־ ...עניינים בין־לאומיים. ה־ ...יר את צורת שיתוף ה־ ...שתי המדינות, את נוהלי ...ן את צורת המימון. ...מדענים והשתלמויות ...ההסכם יעבדו לרשות כל ...ונה 30 חדשי מחקר ל־ ...ן של מדענים ומומחים ...בתעות לשליחויות מדעיות ...צרות מועד (7 — 21 יום).

...עיון ראשון — ...דצמבר 1973

...ן הראשון במסגרת ההסכם ...קיים בישראל בדצמבר ...א — ״שימוש בדשנים ...דבורה לחקלאות״.

...יוחד לשיתוף פעולה ...מחקר חקלאי

...הסכם בין הוועצות נחתם ...חד לשיתוף פעולה מדעי־ ...קלאות בין מינהל המחקר ...הישראלי לבין האקדמיה ...למדעי חקלאות והיערנות. ...המתייחס לשנים 1973 — ...זה נספח להסכם לשיתוף פעולה מדעי בין שתי המדינות ו־ חלק אינטגרלי ממנו.

לכשיתקבלו ברומניה האישורים ה־ סופיים לביצוע ההסכם, יחול ב־ מימוש המעשי של חילופי החוקרים בין שתי המדינות.

יצויין, כי נעשה בעניין שיתוף פעולה מדעי וטכנולוגי בין ישראל לרומניה נכלל בהסכם לשיתוף פעו־ לה כלכלי בין שתי המדינות ב־1967. בעקבות אותו הסכם ביקרה בישראל ב־1968 משלחת מטעם המועצה ה־ לאומית של רומניה למדע וטכנולו־ גיה. המשלחת איתרה בישראל מספר רב של נושאים בתחומי המחקר וה־ הטכנולוגיה, שבהם יש לרומניה עניין לשיתוף פעולה עם ישראל. התחומים אלה כללו מחקר חקלאי, פיסיקה של המצב המוצק, אנרגיה גרעינית, מדעי המחשב, רפואה ועוד.

ב־1971 יצאה לרומניה משלחת מטעם המועצה הלאומית למחקר ו־ פיתוח בישראל. בתום הביקור נחתם פרוטוקול כשסכם תפתחות הדרך לחתי־ מת הסכם אופרטיבי לשיתוף פעולה מדעי וטכנולוגי בין שתי המדינות.

ימי הבראה — חינם לשבויים החוזרים

כרכז קופת חולים החליט לארח ללא כל תשלום כל שבוי יחד עם בן משפחה לנופש של סוף שבוע בכל בתי ההבראה של המוסד.

המעוניינים יפנו למחלקת ה־ הבראה במרכז קופ״ח בתל־אביב.

מינהל מלווה (פרסים) תשכ״ז — 1966, סדרה ד׳

בסך —.80 ל״י זכו כל האגרות שמספריהן מסתיימות ב־: 0949 1489
2029 2436 2806 3205 3328 3470
3789 5122 4446 4447 4834 5591
5701 5771 6179 6293 7001 7663
7667 8092 8526 8879 8884 9034
9235 9261 9283 9609.

בסך —.100 ל״י זכו כל האגרות שמספריהן מסתיימות ב־: 1125 5344 6141 8937 9946.

בסך —1,000 ל״י זכו כל האגרות הבאות: 036557 046203 062400 076424 085435.

בסך —2,500 ל״י זכו האגרות הבאות: 073057 084210.

בסך —5,000 ל״י זכתה האגרת הבאה: 072944.

בסך —10,000 ל״י זכתה האגרת הבאה: 038958.

קנס על סירוב למלא הוראה של ועדת מל״ח

קנס של 500 לירות הטיל אתמול שופט השלום אברהם ששון בבית משפט השלום ב־ אשדוד על תושב רחובות ש־ הורשע בסירוב למלא הוראה של ועדת מל״ח (משק לשעת חי־ רום) בעת המלחמה.

כמו כן הטיל השופט על הנאשם, כתתיהו אדר, בן 35, שלושה חודשי מאסר על תנאי, לתקופה של שנה.

בההלך המשפט התברר, שביום 6 בנובמבר, בתחנת דלק שליד אשדוד, סירב הנאשם לבצע הובלה לפי דרי־ שת איש מל״ח, בניגוד לצו שירות עבודה בשעת חירום.

נשות אור עקיבא למען החיילים

כובעי גרב וחבילות שי הועברו לחיילים על־ידי חברות ארגון אמהות עובדות באור־עקיבא, באמצעות הועד למען החייל.

מועצת פועלי אור־עקיבא מוסרת, כי בקרב הפועלים השכירים בעיירה נאספו יותר מרבע מיליון לירות ל־ מילווה המלחמה מרצון.

...״טל ומטר״ בגדה ...יבית של התעלה

...ן לציון הרב הראשי ל־ ...ר׳ עובדיה יוסף נשאל ...ים רבים בסיני ובעברה ...ל התעלה, האם חייבים ...רכת ברך עלינו ״ותן טל ...שבעה בחשון, או כבני ...תחילים לומר ״ותן טל ...יום השישים לתקופה. ...כותב הרב הראשי, ש־ ...דיל שיש להם משפחות ...ל מגוריהם בר ולהם ...יבאים לא״י וגם דעתם ...הקדם האפשרי לכשיהיה ...ספרי מבוהה בסחורות. ...ש להם לשאול טל ומטר ...שבעה בחשון כתשבי־ ...הראשי מביא בתשובתו ...ספרי השו״ת הכותבים ...ה.

12 מבני חיפה ברשימת השבויים שהמציאו המצרים

עד שעות הבוקר המוקדמות של אתמול הגיעו למשרדי קצין העיר בחיפה שמותיהם של 12 מבני כרחוב חיפה, ה־ שוהים בשבי המצרי והעתי־ דים לשוב לביתם, בעקבות הסכם חילופי השבויים.

בכך מגיע מספר בני חיפה השוהים בשבי לכדי 20, לאחר שקודם לכן העביר משרד קצין העיר בחיפה ל־ משפחות שמותיהם של 8 שבויים אחרים, שלגביהם כבר נתקבל אישור על שהייתם בשבי.

כתב עתיים בחיפה נלווה אל אחד הצוותים שיצא להודיע על אהרון מבני העיר השוהים בשבי. משהתד־ פק הצוות על דלת ביתה של גב׳ חוה האורשטוק מרחוב יפה נוף 18, מצאו את הדלת נעולה. הצוות פנה אל אחת השכנות וזו למשמע הידיעה פרצה בקריאות גיל וסייעה לצוות לאתר את אמו של השבוי בבית בנה, ב־ רחוב יערות 19 באחוזה.

בני המשפחה אמרו, כי זיהו את הבן באחת התמונות של השבויים. אך עתה, עם מסירת ההודעה הרשמית, נגולה אבן הספק מלבם.

...ורך מל״ח עבר ממצב גיוס מלא למצב כוננות

...הפסקת האש שנכנסה ל־ ...שר יו״ר השרים לענייני ...ר האוצר, פ. ספיר, את ...ורך מל״ח ברמה הארצית ...ממצב של גיוס מלא ל־ ...כוננות, פרט למערכה ה־ ...ושאת שבאחריות משרד ...שנשאר בשלב זה, בגיוס ...ה זו נעשתה בעקבות המ־ ...הכלית העליונה.

...מצב של כוננות עם אפש־ ...מיידי בהתאם לצורך, בוצע ...באוקטובר. הסיבוב נעשה ...ורך המגויס של מל״ח, ...שות שהוטלו עליו בשעת ...

...העיקריות היו:

...ביעת האספקה של המצרכים ...החיוניים הדרושים לצרכי ...לחמה, ולקיום האוכלוסיה ...רשה ואזמה.

...ם הפעולות הבין משרדיות ...בשטחי כח, מים, דלק, ...ו כו׳. משימות הנמצאות ...ה בשעת חירום, באחר־ ...ירות של המשרדים ה־ ...הנוגעים בדבר.

● קביעת הקדימויות להקצאת ה־ אמצעים שנשארו במשק לאחר ש־ עיקר המשאבים גוייסו לצה״ל.

הטיפול בנושאים הקשורים במשק הכללי — כגון ייצור, ייצוא, אספקת שרותי נמל, ממשיך להיות כפי ש־ היה בעת המלחמה, באחריותם הבלע־ דית של המשרדים הממשלתיים, כל אחד בנושא עליו הוא מופקד גם בעת רגיעה.

משרד התחבורה ימשיך כבעבר להיות אחראי להפעלת התחבורה ה־ מגוייסת והמרותקת לצרכי מל״ח ה־ חיוניים ולצרכי המשק הכללי. כן יטפל משרד העבודה בנושאי כוח־ אדם ותעסוקה שנוצרו עקב המלחמה ומצב החירום המתמשך.

מתנדבי ״יום כפורים״ יהנו מפטור היטלים

מתנדבים שהגיעו לישראל בעקבות מלחמת יום הכפורים יקבלו אשרת שהייה ועבודה ללא כל אגרה — זאת הורה שר הפנים, ד״ר י. בורג.

הוראות מתאימות הוצאו לכל ה־ לשכות לעליה ומירשם.

כמרכזן נמסר, כי יינתן פטור ממס שהות יתר המוטל על מי שלא חידש אשרתו בתום תוקפה — לכל אותם שתוך כדי שהייתם התנדבו לפעילות עבור המשק והמדינה.

גילו את קבר אחיהם משידור בטלוויזיה

בני משפחת דנינו מחיפה גילו את קבר אחיהם בבית הקברות הצבאי בפאיד בעקבות פרסום כתבה על בית הקברות הצבאי בפאיד שהוקרנה בטלוויזיה.

בכתבה נראה הקבר של משה בן יוסף דנינו.

בני המשפחה סיפרו לכתב עתיים, כי המנוח התגייס לצבא הבריטי ומת לאחר מחלה ב־6 לאוקטובר 1942. בני משפחת דנינו התגוררו ברחוב מעלות הנביאים 21 בחיפה.

משה דנינו למד בבית־הספר ״אליאנס״ בחיפה, לאחר מכן עבד במסגרות אורח בחוף סמך. הוא התגייס לחיל האוויר המלכותי בשנת 1941. כשנה לאחר מכן קיבלו בני משפחתו בחיפה הודעה משלטונות הצבא הבריטי, כי הוא מת לאחר מחלה והוא הובא לקבורות בטקס צבאי מלא לפי כללי הדת היהודית בהשגחתו של הרב ברודי.

אחיו של המנוח, יצחק דנינו, המתגורר בחיפה, ציין, כי הוא ואחיו יהודה דנינו, מתכוננים לפנות לרב הראשי של צה״ל ולשר הבטחון, בבקשה להעביר את עצמות אחיו לקבורה בישראל. הוא אמר, כי זו הפעם הראשונה שראה את קבר אחיו.

כתב עתיים מוסיף, כי עד כה נתגלו בבית הקברות הצבאי הבריטי שבפאיד קברותיהם של 9 יהודים. ששה קרובים של נפטרים אלה פנו לרבנות הצבאית בבקשה להעביר את עצמות בני משפחו־ תיהם לישראל.

380 פצועים שבויים מצריים קיבלו טיפול ב״שמואל הרופא״

לבית החולים ״שמואל הרופא״ בבאר־יעקב הובאו מאז היום ה־ שלישי למלחמה כ־700 שבויים מצריים פצועים. כשהוצאתם היה פצועים קל מאוד הועברו מיד לאחר טיפול ראשוני למחנות ה־ שבויים הבריאים — מסרה אתמול כתבת ״שידורי ישראל״.

השבויים הפצועים, שהוחזרו ביום ה׳ לקהיר, היו מבין 380 השבויים שאושפזו בבית החולים. הם עזבו את בית החולים ביום ה׳ בשעה 7 בבוקר ב־16 אמבולנסים לנמל התעופה לוד.

״אנחנו הרוקד לפינוי הפצועים בי־ תן בבית החולים אור ליום ה׳ בש־ עות הלילה המאוחרות. הצוות הרפו־ אי והמינהלי הכין במהירות את כל הציוד הדרוש, ובכלל זה מסמכים רפואיים, צילומי רנטגן, רשימות של מפונים וציוד אישי לכל פצוע. לפנות בוקר הציוד את הפצועים ומסרו כל כהנות חרשות, בשעה 6.30 בבוקר הוחל להוציאם אחד־אחד על אלונ־ קות על־ידי חיילים או גדנ״עים מת־ נדבים. בית־החולים, שנסמר על־ידי שוטרים צבאיים, נפתח גם לראשונה לעיתונאים.

מאה פצועים שבויים ביום

מנהל בית החולים, ד״ר דוידזון, שטיפל בשבויים מצריים גם במלחמת ששת הימים, ציין כי הן ימים, שב־ הם טיפלו בבית החולים ביותר מ־100 פצועים חדשים ביום. כמו כן ברצפו ניתוחים, בחלקם בעזרת מנתחים מ־ בחוץ. בבית החולים היו מתנדבים מאנגליה, קנדה, ארה״ב ודרום אפ־ ריקה.

תלמידי ביה״ס הבקיף ברמלה, בני 15—16, עזרו בהסברה הגדנ״ע, לפנ־ בלת הפצועים. ״נתנו להם את כל העזרה האפשרית, בתקווה שגם שבו־ יינו במצרים יקבלו את אותו הטיפול״ — אמרו הגדנ״עים.

אחות בבית החולים סיפרה, כי השבויים התנהגו יפה, אמרו ״תודה רבה״ בעברית ובאנגלית ולמדו אפי־ לו ״קצת עברית״.

במקום אדם מת אני חי

אחד השבויים שהוחזרו, עבדול אל עבדוללה, סיפר, כי נפל בשבי ב־12 באוקטובר בשעות הלילה. הוא היה צבתן קומנדו, ונפל בשבי לא הרחק מאבו־רודיס. למקום זה הגיע במסוק מצרים עם 42 איש, שאחד מהם נהרג ויתרם נפלו בשבי. על היחס אליו בבית החולים אמר: ״המדולה, הכל בסדר״. שבוי אחר, סמל בחיל האוויר המצרי, סיפר, כי נפגע ב־22 באוק־ טובר, בעת שהיה מוצב על עמדת נ.מ. ממערב לתעלה. ״הדבר היה בשעות הלילה, נשארתי בסטה לאחר שהמכוחות שלנו עזבו אותי. בבוקר הגיע הצבא הישראלי והעביר אותי במסוק לבית החולים. נתנו לי גלר קונה דם והיו מצוינים. במקום אדם מת, אני אדם חי״ — סיפר.

עיריית רחובות תקציץ בהוצאות

הנהלת עיריית רחובות החליטה לצמצם בהוצאות העירייה בסכום של מליון ל״י לסוף שנת התקציב זו.

ראש העירייה מר שמואל רכטמן טכסר פרטים אלה ציין כי מסיבות שהזמן גרמן ומפשות הצמצום הרב בפעילות הכלכלית במדינה החליטה העירייה בישיבותה השבוע לנקוט ב־ דינכר החסכון המור בכל שטחי ה־ פעולות של העירייה.

...ד למות ע״י ...רו לעבודה

...ך בן 23, מאזור יהוד־ ...אתמול לכוות על־ ...בנסיבות שמרם ...כשהוא פצוע קשה, ...קר בשעה 9 בבוקר ...נתניה, שם נפטר ...קצר.

...שטרת העלתה כי בשעה ...קר על ידי חברו לעבודה ...אביב, שברח מיד אחרי

...ש פלאסטי ...צא באילת

...פלסטי נג״ראדע, נמ־ ...בבוקר כשהוא גלוי ...הקרקע כואדי בחוף ...שהיום אילת. ...צנחף כנראה על ידי ...תים שירדו לאחרונה, ...ידי עובר־אורח שהזעיק ...ה. חבלן המשטרה סילק ...לית הוהרו לפני כמה ...שלטונות צה״ל מפני ...תה ד׳ בבית הספר ה־ ...לת, כבא בשעות הבוקר ...ת הספר, ריכין יד, וכש־ ...שהועיק את המשטרה, ...את הריכון, שהיה זה ...הגיוד, כי הריכון, מסוג ...לאחד מחיילי צה״ל.

...ים שינויים ...טה לצמצום ...בחשמל

...בר הכלכלי בירושלים ...הכספים של הכנסת ...דיש הכנסת שינויים ...לצימצום צריכת ה־ ...מר עליה החליט בי־ ...שריים לענייני כלכלה. ...חלטת ועדת השרים ל־ ...ה הצומצם הצריכה על ...לה של החודש המקביל ...מת. לכל צרכן האומשר ...85 אחוז מהצריכה שלו ...קביל ומעל למיכסה זו ...לשלם תעריף מוגדל. ...רים בועדת הכספים של ...גים על שיטה זו. לדעתם ...בעיקר בזוגות צעירים ...מי.ז בכורות השנה. ...הכספים מר י. קרגמן ...את הוהדעה לדיון בעניין

במפלגה ובתנועה

בבמפד״ל סניף חיפה

שיעורי תורה: בביכנ״ס המו־ חים בבית התנועה, (החלוץ 59) בשבת ב־7 בבוקר שיעור בגמרא ע״י מנחם המר, ב־10.30 שיעור ברמב״ם ע״י מאיר אוריין. בכל יום רביעי בערב ב־8 שיעור בג־ מרא ע״י הרב נ. ראטה.

בביכנ״ס של הפוה״מ בקרית א־ ליעזר בשבת ב־10 שיעור בגמרא ע״י יצחק לבנון. בין מנחה למע־ ריב שיעור בגמרא ע״י ישראל פולקביץ. במשך כל השבוע דף־ יומי אחרי מעריב ע״י הרב בהרב ליבר.

תנועת האשה הדתית־ לאומית — ירושלים

עונג שבת במכון הרי פישל. פרשת השבוע — הגב׳ פליזה אג־ סי. בבית הכרם בפנסיון פרנוק. פרשת השבוע — הרב דוד שפירא.

תנועת האשה הדתית לאומית

שבת (17.11)

בני ברק במועדון ״החברה״ רח׳ דניאל עונג שבת לקש״ש בשעה 4.15 אחה״צ. הרצאה: א. גואלמן.

רעננה בסניף הפוהמ״ז בשעה 4.30 אחה״צ פרשת השבוע. המר־ צה הרב שלמה מלק.

יום ראשון (18.11)

פתח־תקוה. מפגש חברות חוג ״משואה״ בבית זרובבל — מועדון העולה (העבנה 10) פ״ת בשעה 8.30 בערב המרצה: מר ישראל פרידמן הנושא: ״הפם במאבק־ על המצב הקשה בהחזקת מוסדו־ תינו״ — אסתר לבדיו.

יום שלישי (20.11)

נהריה בביה״ס ממ״ד אוורים ב־ שעה 6 בערב מפגש הורים עולים חדשים. בתכנית: הרצאה ע״י רב מקומי — דברי אמונה ועידוד: מר מאיר פינס: ״מלחמת יום ה־ כיפורים״, נגינה באקורדיון וכי־ בוד. דברי פתיחה מר יצחקי — מנהל ביה״ס, דברי ברכה: יפה זילברלכט — מזכירת תנועת הא־ שה הדתית לאומית.

קרית הרצוג בבית מיכלין (אב־ רהם 54) ב־9 בערב פתיחת חוג ליהדות לעולים בהדרכת מרצה ל־ יהדות מאוניברסיטת בר־אילן. מפגש עולים ותיקים.

ביום רביעי (21.11)

רמת הטייסים הי״א מפגש עולים ותיקים — שיחה על פעילותנו ה־ חברתית־תרבותית בחדשים הקרו־ בים.

ירושלים

הילולא של בעל ה״ערבי נחל״ ז״ל

מטעם איגוד רבנים חסידיים תת־ קיים השבת בבית הרב מנחם גוטמן — ירושלים, הילולא לזכ־ רו של הגאון רבי דוד שלמה אייבשיץ זצ״ל, הרב מסורוקה ומ־ גדולי עליית החסידים, בעל ה״ל־ בושי שרד״ ה״ערבי נחל״.

הרב חיים פינקלשטיין ידרוש מחר ב״היכל שלמה״

השיעור השבועי ב״פרשת הש־ בוע לאור ימינו, מפי הרב חיים פינקלשטיין מטעם ״ארגון וותיקי התנועה בירושלים, יתקיים השבת בשעה שלש אחה״צ, ב״היכל של־ מה״. מרכזת השיעורים — הח׳ צי־ פורה ביזוק.

הלוואה וחסכון

בישיבות ועדי הקבוצות לבנין ו־ לחסכון שע״י הלואה וחסכון ירושלים אגודה הדדית בע״מ שהתקיימו ב־ יום ס״ו מרחשון אושרו ההלוואות דלקמן: קבוצה א׳ מספר 1030 הסך —2,000 ל״י; קבוצה ד׳ מספר 1063 הסך —5,000 ל״י; קבוצה ה׳ מספר 1287 הסך —8,000 ל״י.

חיפה

הרבי מבוהוש ישבות בעיר

הרה״צ ר׳ יצחק פרידמן שלי־ ט״א מבוהוש ישבות בחיפה בפ׳ חיי שרה ויתאכסן אצל מר ישראל לבנון. התפילה ו״קדוש״ של ליל ויום ש״ק בביהכ״ס ״אהבת חסד״ רח׳ השלוח 11. סעודה שלישית בביהכנ״ס של חסידי ריזין רח׳ ה־ סן שוקרי 18. מסיבת ההילולא של אדמו״ר הרה״ק דוד פרידמן הי״ד מבוהוש תיערך ביום רביעי כ״ו מרחשון בשעה 7 בביהמ״ד של חסידי ריזין.

בית כנסת לנוער

״יבנה״ — ״נצח ישראל״ ההפילות בכל ליל קבה לפי זמ־ ני הדלקת הנרות ובשבת בבוקר בשעה 7.30 לפני התפילה שעור בתלמוד ע״י המורה הרב ישעיהו גנר, ב־8.15 תפילה והעוברים לפ־ ני התיבה הם בני־נוער. לפני ק־ ריאת התורה לימוד משניות ע״י הרב הנ״ל לזכר תלמידי ביה״ס שנפלו במערכות ישראל.

תל־אביב

בבית הכנסת הגדול

השבת יעבור לפני התיבה החזן הבכיר של בית הכנסת הגדול ש־ חזר זה עתה מחו״ל מר דוד פי־ שר נר״י ערבית 4.45 שחרית 8.00.

ב״אהל־שם״

השבת פרשת חיי שרה 17.11, ב־10 י. טברסקי — תנ״ך, ב־11 הרב פרידלנדר — הלכה, ב־4 מסיבת ״עונג שבת״, ירצה: ד״ר ב. בר־יהודה, על הנושא: למסכת ערכי האומה, הפותח: יו״ר ״אהל־ שם״ — משה גולדשטיין, דברי אגדה — ד״ר ש. ז. כהנא.

ב״אגודת אהבת תפר״ (רח׳ נחמני 9)

בשעה 8 בערב, מתקיימים השי־ עורים כדלקמן: בליל שבת: כסר־ בת עונג־שבת ע״י שולחנות ערו־ כים, בהשתתפות מרצים רבנים אורחים וחזנים ינעימו בפרקי זמ־ רה. ביום ראשון: גמרא — ע״י משה בירדמן. ביום שני: ״עין יעקב״ — הרב משה ברנשטיין. ביום שלישי: חוג נשים ללמודי תנ״ך — הרב שמעון פרנקל. ב־ יום רביעי: רמב״ם ״שמונה פר־ קים״ — ד״ר יהודה מדיאל.

מלוה מלכה

במוצאי שבת ב־7 בערב מסי־ בת מלוה מלכה בבית יצחק צ׳פ־ ליק ברח׳ סוטין 12. בהשתתפות הרב ש. ז. כהנא הרב ברוך צ׳ר־ ני ועוד מרצים, חזנים, המנצח מ. אפשטיין, אורחים מוזמנים.

בבית הכנסת ״אהל רבקה״

ביום א׳ כ״ג מרחשון (18.11) ב־5 בבית־הכנסת ״אהל רבקה״ רח׳ נחלת בנימין פינת הלפטון — מסיבת סיום ליום הזכרון של הרב שפסיה סגל זצ״ל. תלמידיו ומ־ קיריו מוזמנים.

מכירת ספרים שהכנסתם קודש לאגודה למען החייל בבית שלום־עליכם

ביום שלישי (20.11), תפתח באולם התערוכות בית שלום־עליכם, אחד ברקוביץ (ע״י בית־המשפט) תל־ אביב, מכירת ספרים גדולה של ספרי יידיש. משתתפים הוצאות ה־ ספרים לספרות יידיש בארץ, הוצאת הספרים י. ל. פרץ, הוצאת ״המנורה״, הוצאת ״ישראל בוך״. בין הספרים שימכרו מחשובי היצירות של סופרי ומשוררי יידיש בארץ ובעולם. ה־ ספרים ימכרו בהנחה של 30%. המכירה תתקיים במשך שבוע ימים, כל יום מ־10 עד 1 לפנה״צ ומ־5 עד 7 בערב, במוצאי שבת 5.30 עד 8. בשעות הערב יהיו נוכחים סופרים ומשוררים שיחתמו על הספרים. ה־ הכנסה קודש לאגודה למען החייל.

תלמידי בי״ס מודים להולנד ודניה

33 תלמידים מבית הספר ״אורנים״ בנווה־מונוסון, שיגרו מכתבים ל־ ראשי ממשלות דנמרק והולנד, בהם הביעו תודתם והערכתם על עמדת מדינות אלה ועמיהן לצד ישראל. בכתבם אלה כבי־ביב עברת.

תורנות בתי מרקחת

ירושלים

יום ו׳ ״אורהי״ רח׳ המלך ג׳ורג׳ 27 טל׳ 222043, ״תותנג׳יאן״ רח־ בע הנוצרים טל׳ 283401.

שבת: ״בטישי״ רח׳ שטראוס 10 טל׳ 222911.

מוצ״ש: ״אברמוביץ״ רח׳ המלך ג׳ורג׳ 21 טל׳ 224972, ״אל ארז״ רח׳ באב אל זהרא טל׳ 282682.

תל אביב

יום ו׳: ״פרנקל״ רח׳ המלך ג׳ורג׳ 28 טל׳ 223721, ״קסטל״ רח׳ אבן גבירול 147, טל׳ 443716, ״אנוי״ רח׳ יהודה הלוי 67, טל׳ 612474.

שבת: ״פרנקל״ רח׳ המלך ג׳ורג׳ 28 טל׳ 223721, ״נורדאו״ רח׳ בן יהודה 183 טל׳ 242673.

מוצ״ש: ״גרינברג״, רח׳ המלך ג׳ורג׳ 46 טל׳ 226208, ככר המדי־ נה רח׳ ה׳ באייר 48, טל׳ 258046, ״הרופאה״ רח׳ דיזנגוף 7?? טל׳ 223488.

חולון

יום ו׳: ״אסותא״ רח׳ [illegible] דור 4 (מול פ׳ שנקר 19). שבת ומוצ״ש ״שיינק״ רח׳ סו־ קולוב 68.

בת־ים

יום ו׳: ״בת ים״ רח׳ בלפור 45. שבת ומוצ״ש: ״עוראי״ רח׳ בל־ פ״ר 135.

הרצליה והסביבה

יום ו׳: ״קדמה״ (רחמות ״נוה מגן״, מרכז מסחרי.

שבת ומוצ״ש: ״קדמה״ (רחמות) ״נוה מגן״, מרכז מסחרי.

נתניה

יום ו׳: ״גבעי״ שער הגיא טל׳ 22695.

שבת ומוצ״ש: ״התופה״ רח׳ הר־ צל 2 טל׳ 28656.

פתח תקוה

יום ו׳: ״ברכה השורוך״ רח׳ חר־ בבי ציון 40 טל׳ 911078.

שבת: ״רטל״ רח׳ רוטשילד 49 טל׳ 911406.

רמת גן והסביבה (גם בני ברק)

יום ו׳: ״צביה״ רח׳ ז׳בוטינסקי 130 טל׳ 722954.

שבת: רבנה ז׳בוטינסקי 65 טל׳ 793483.

רמלה — לוד

יום ו׳: ״רמלה״, רמלה רח׳ הר־ צל 75.

שבת: ״רמלה״, רמלה רח׳ הר־ צל 75.

באר שבע

יום ו׳: ״ירושלים״, שבת: ״אביב״.

המוה״ד אשדוד בימי חירום

ראש המוה״ד אשדוד מר פ. אבו־ חצירא הקים ועד כסה חירום שעי׳ המוה״ד. המטה מורכב מחברי ה־ מועצה ועובדיה שאינם מגוייסים.

רבני העיר, ראש המועצה והמזכיר סיירו בחול המועד סוכות אצל ה־ חיילים הנמצאים בסביבת אשדוד ע״מ שכל חייל יקיים מצות נטילת לולב. כמו״כ בקרו במחנה צבאי ב־ סביבות אשדוד ע״מ לוודא אם לא חסר להם תשמישי קדושה.

בשמחת תורה התקיימו במחנה צבאי הקפות שניות שאורגנו ע״י נוער דתי החיילים ששהו באיזור אשדוד. לכבוד זו הושאלו ספרי תורה ע״י רבנים וראש המועצה.

מטה חירום שע״י המוה״ד ארגן צוות עובדים מורכב מחברי המועצה ומעובדיה שתפקידם לבקר אצל מש־ פחות השכולות ולארגן אצלם תפילות ואמירת תהלים. כמו״כ חולקו כ־700 ספרי תהלים וסדורים למשפחות שכו־ לות, לחיילי צה״ל לחיילי הגא. מטה חירום העמיד לרשות החיילים 4 קווי טלפון שדרכם יכולים למסור ד״ש למשפחותיהם. צוות עובדים עומדים הכן משעה 7—19 במשרדי המוה״ד, ומעבירים מיד את ההודעות החיילים למשפחות כנדרש.

הנהלת המועצה קבלה מועד עוב־ דים מכתב התחייבות על מלוה מלוד מה מרצון בהתאם לחוזר שנתקבל במשרד הדתות באשר לכבי הרבנים הודיעו על משכורת אחד למלוה מרצון.

ההנהלה פנתה בקריאה לכל ועדי בתי כנסת בעיר להתרים את הצבור לכלוה מלחמה מרצון ולוועד למען החייל, בהודעות על כך פורסמו מטעם הרבנות והמועצה הדתית. כל ועדי בתיכ״נ נענו בחיוב לבקשה זו ב־ סכומים נכבדים.

התקיים כנס התעוררות מטעם ה־ רבנות והמועצה הדתית בביכ״נ שבטי ישראל. בכנס השתתפו קהל רב, הפותח מר פ. אבוחצירא ראש המוה״ד. נאמו: הרב ישראל אליזרע, הרב סיני אדלר, והאדמו״ר מפרס־ בורג. הכנס ננעל באל מלא רחמים לחללי צה״ל במלחמת יום הכפורים.

שח־מט

מאת משה ורדי

אליפות ברית המועצות

אליפות ברית המועצות

אלוף העולם לשעבר, בוריס ספא־ סקי, זכה במקום הראשון באליפות ברית המועצות. ספאסקי צבר 11.5 נקודות (מ־17) הקדים את פטרוס־ סיאן, קורצ׳נוי, פולוגייבסקי וקר־ פוב שצברו 10.5 נקודות כ״א.

בחולקה התחתון של הטבלה סיימו טאל, סיימנוב, סוקסקוב וסמיסלוב. פטרוסיאן וסמיסלוב סיימו את ה־ תחרות ללא הפסד. בתחרות שנית שנערכה בבירה הכועצות זכו במקו־ מות הראשונים ואגאנין, דינדשתי־ זוילי, ראסקוב ודרהבאב.

מבין התוצאות בבתחרות הראשית: פטרוסיאן ניצח את טאל, קתמין את סיימנוב, גלר את סמיסלוב. טאל סיים בתיקו עם קורצ׳נוי וספאסקי.

להלן מספר מהמשחקים בהתחרות.

לבן: טאל שחור: פטרוסיאן

[illegible]

לבן: טוקמקוב שחור: קרפוב

[illegible]

לבן: קרמין שחור: סבישנקוב

[illegible]

בהתחרות השניה מובא הקרב פוד־ גייץ — ברונשטיין.

לבן: פודגייץ שחור: ברונשטיין

[illegible] שחור נכנע.

תחרות בינלאומית בבולגריה

בתחרות בינלאומית שנערכה ב־ בולגריה זכו במקום הראשון ינסה (צ׳כיה) וירונקוב (בריה״ם) עם 9 (מ־11) כ״א. אחריהם באיכבאך, יג־ קוב ומהין 7.5, פאנטילב 6.5, קולא־ רוב 5.

הקרב הבא נערך במסגרת תחרות זו.

לבן: יורנקוב שחור: באוכבאך

[illegible] שחור נכנע.

הרך הנולד ״המתין״ ל״ברית״ לאביו החייל הפצוע

לפני כחודש נולד בן־בכור ל־ פצוע צה״ל. אב הבן היה במצב קשה ועבר כמה ניתוחים. בינ־ תיים התקרב יום ה״ברית״ וה־ משפחה התכוננה לכך. והנה יום לפני הטקס — נראתה פריחה ב־ גופו של הרך הנולד. היה צורך לדחות את מצות המילה במכנת. וקרה הדבר, ביום שנראו סימני התרפאות אצל האב הפצוע — נעלמה גם הפריחה בגופו של הנולד. אך בינתיים קרב גם יום ה״פדיון״ — הוחלט על כן לערוך את טקס ה״ברית״ וה״פדיון״ ב־ יחד במלאת שלושים יום להולדת הבן הבכור.

הקלטה מטקס זה וכן שיחה על מערת המכפלה וראיון עם חזן לוחם שהגיע מלונדון, בשילוב פרקי זמרה ותפילה יובאו בתכ־ נית ״מלווה מלכה״ ברדיו בג״א במוצ״ש בשעה 9.05. המגיש: הרב ישראל־מאיר לאו.

לוח הצפה

בנק המזרחי המאוחד בע״מ

דרושים

* מנהל מדור הפעלת מחשב

* אחראי משק חצרנות ואחזקת בנין

הצעות מועמדות בצרוף קורות חיים ונסיון קודם יש לשלוח בכתב לבנק המזרחי המאוחד בע״מ רח׳ ליליינבלום 48, ת״א, יחידת המחשב.

סודיות מובטחת!

דרושה מורה לתפירה

לכתה י״א

בבי״ס מקצועי דתי לבנות בתל־אביב

ההוראה — 3 ימים בשבוע

■ מורות מסורתיות בעלות ותק, המעוניינות לקבל המשרה מתבקשות לפנות בכתב לת. ד. 29665, תל־אביב.

דרושים

● דרושה מזכירה כתבנית למשרד עו״ד בבני־ברק להתקשר טלפון 783447.

● דרושה מטפלת לבורה טלפון 923245 כפר סבא.

דירות

● בהזדמנות להשכיר בבני ברק 3 חדרים מרוהטים במרכז, רח׳ ירד־ שלים לטלפן 063־23777.

● בבני ברק דירה ברוחות 3 כור־ נים 2¼ הדר + מרפסת סידור ל־ סוכה 788503.

● למכירה בבני־ברק דירה 3 חד־ רים + פ״א, צ״ע, חזית טלפון 780959.

● להשכיר חדר מרוהט לבחורה או אשה דתית. לפנות: החל מפקירה, רוממה, רחוב האור 3, ירושלים, ב־ שעה 3 אחה״צ.

שונות

● השמאי מקבל עבודות השמאל והתיקונים באיזור בני־ברק טל. 782138.

נרשמו לנשואין

לשכת הרבנות לסביבת הסוהר דוד בן שמואל עבו (רוק) טבריה דינה בת כאיר סבג (רוקה) כרוקו—לבריה גרשון בן מיכאל זכאי (רוק) טבריה רות־אסתר בת הרברט גרינבאום (רוקה) שוויץ—ירושלים.

הרב שלמה בה קרול, כושב הסר עבריו: (פשבורסקי) דב בן קלבן (רוק) בני־ברק; זלבר אסתר בת פנחס (רוקה) כרמ הכד.

לעונת החורף

הכל לגבר האלגנטי

*

ז׳קטים ספורט

חליפות

מעילים

מכנסים וכו׳

מבחר גדול

מוכן ובהזמנה

תפירה מעולה

(ללא חשש של שעטנז)

*

מחירים נוחים

יעקב שפירא

ת״א, רחוב שינקין 7

טל. 283606

בתי קולנוע

ירושלים

שעות הצגה

בימי חול — 400—700—900

במוצ״ש — 700—900

אודיון חפש את האשה

אורנע טל. 24732 עין תחת עין

ארנון מעשיות קנטרבורי

הבירה מלכודת למפקח

תל־אביב

אסתר הדרקון

גורדון הבלונדיני עם הנעל השחורה

גת שבוע 9 פיט וטילי

חן שבוע 2 הפרפר הפצוע

פאר קליאופטרה ג׳ונס

סינרמה לוס אמיגוס

דרייב אין ב7 — מרק ברח במוצ״ש בחצות — ויוה זאפטה

תמר שבוע 2 אנשי הפלדה

חיפה

אודה המקצוענים

אמפיתיאטרון שבוע 3 הדרקון

אורלי המכונית שלי

ארמון טל. 645548 שבוע 2 הפרפר הפצוע

חן טל. 86222 ציד המדענים

מירון הרוצח המטורף

עצמון עושה הצרות

פאר הבודד

רון שבוע 3 הגנב שבא לסעוד

היום

יום ששי, כ״א חשון תשל״ד, 16.11.73

פ׳ חיי שרה

הפרק: שמואל א׳ יג—יד; המשנה: הוריות ב, ג—ד; הדף: זבחים כו; ההלכה: אורח רצו, ב—ד.

שבת

הפרק: שמואל א׳ טו—טז; המשנה: הוריות ב, ה—ו; הדף: זבחים כז; ההלכה: אורח רצו—ח, ה—ב.

שידורי ישראל

חדשות בעברית

6.00 (גל ב׳) 7.00 (ב׳); 8.00 (ב׳) 9.00 (ב׳); 10.00 (ב׳) 11.00 (ב׳); 12.00 (א׳ ב׳); 13.00 (א׳ ב׳); 14.00 (א׳ ב׳); 15.00 (א׳ ב׳); 16.00 (ב׳); 17.00 (א׳ ב׳); 18.00 (א׳ ב׳); 19.00 (א׳); 20.00 (א׳); 21.00 (ב׳); 22.00 (א׳ ב׳); 23.00 (א׳ ב׳); 24.00 (א׳ ב׳); 01.00 (א׳ וב׳).

שידורי הגולה לעולים (ב׳) עברית — 19.00; יידיש — 19.10 האידינו — 20.00; בוכרבית — 20.15; תימנית — 20.30; רוסית — 20.45.

רשת א׳

[illegible]

רשת ב׳

14.10 כאן אהוד כנור; 15.05 כוכר ד׳ תביב; 16.05 רגע של עברית.

גלי צה״ל

[illegible]

טלוויזיה בללית

15.00 [illegible]

במוצ״ש

רשת א׳

[illegible]

רשת ב׳

18.05 הגראת בשמל; 18.30 [illegible]; 21.05 ערב טוב [illegible]; 23.25 [illegible]; 01.05 שירים בשלגו.

גלי צה״ל

[illegible]

למסדרי קדושין בא״י

הרבנות הראשית לת״א־יפו מב־ קשה להודיע לה אם אריה כהן (טל) ת.ז. 1021095 בעל העדות נייר רודין כ״ס׳ 46290 ביום ט׳ בכסלו הנ״ל נרשם אצלכם לנשואין.

הנ״ל טוען כי העדות הגירושין שלו אבדה.

בית הדין הרבני האזורי לנפת אשקלון

תיק מס. 96/ל״ד

הוגשה בקשה לאשר גרושיהם של גב׳ ביניאשווילי דוד ת.ז. 1461100 ר׳ הגבי ביניאשווילי זויה. שהתקיימו בתאריך 30.5.72 באורות בי״ר של בריה״ם.

המזכירות

תיאטרון ישראל

במוצ״ש 17.11.73

הבימה:

שלום שלום

האין שלום:

תל אביב האולם הגדול בשעה 7.00

התיבה עד גג

פה לוהט:

תל־אביב האולם הקטן בשעה 8.30

הקאמרי

כסוב בעיניכם:

תל־אביב הקאמרי

2 הצגות

בשעה 5.30 וב־8.30

התיאטרון העירוני חיפה

סאולים אחרונים:

חיפה

בשרות צבאי

(הכנית בידור)

צה״ל אי שם

הצפה

עתון יומי

HATZOFE

DAILY

המו״ל: הצופה בע״מ. עורך ש. דון־יחיא. מערכת והנהלה תל־אביב, רח׳ המסגר 66, טל. 35421. ת״ד: 2045. חשבון בבנק הדואר 41144 ✱ סניף ירושלים: רח׳ בן יהודה 3, ת״ד 1148, טל. 234911. 35609 528344, בערב טל. 663628. ✱ סניף חיפה רח׳ ארלוזורוב 2, טל. 663628. דפוס הצבור בע״מ, ת״א, רח׳ המסגר 66, טל. 31554.

●

אין המערכת אחראית לתוכן המודעות המתפרסמות

هكذا من الاصل

صكنا من الاهل

ד"ר מ. שני: מצב בריאותם של רוב השבויים הפצועים — טוב

"רק אחד מהשבויים הישראליים הפצועים הוא במצב קשה, ואילו מצבם של שאר הפצועים — טוב. כללית אפשר לומר, שהטיפול הרפואי שקיבלו במצרים היה לגבורי יא רע. יש לציין שהטיפול היה גבוה מאד" — אמר אתמול ד"ר מרדכי שני, מנהל בית החולים ע"ש שיבא בתל השומר, לשם הובאו 65 השבויים הפצועים, שהוחזרו ממצרים בקבוצה הראשונה.

בראיון עם כתב גלי צה"ל ציין ד"ר שני, כי שוחח עם כמה מהחוזרים.

לדבריו, לא נערך טקס כלשהו בקליטת הפצועים בבית החולים.

נתקבלו בהיאות כפיים

לאחר שהות קצרה בחדרי המיון, שם נקבעו סוג הפציעה והטיפול, הועברו הפצועים לביתנים 30 ו־35 בבית החולים. כאשר הגיעו האמבולנסים עם הפצועים, התאספו מאות אנשים בבבואות בית החולים. הפצועים נתקבלו בהיאות כפיים וברכות.

הגיעה משלחת של המגבית — מבריטניה

יו"ר ועדת הבחירות: הופעתם של יריב ושרון כמועמדים לכנסת — בניגוד לחוק

מאת סופרנו בכנסת

יושב־ראש ועדת הבחירות לכנסת, שופט בית המשפט העליון חיים כהן, הפנה את תשומת ליבה של הממשלה כי אמנם קיימת סתירה בין המשך שירותם הצבאי של האלופים יריב ושרון לבין היותם מועמדים לכנסת.

מכון וייצמן נערך לפתרון הבעיות של שעת החירום

דחו הפגנה בגלל החזרת השבויים

מדד המחירים עלה ב־1.8 אחוז

מאת סופרנו הכלכלי בירושלים

מדד המחירים לצרכן עלה בחודש אוקטובר ב־1.8 אחוז (3 נקודות). עליית המחירים מראשית השנה ועד סוף אוקטובר מתבטאת ב־18 אחוז.

מחירי הנסיעה במוניות

מחירי הנסיעה במוניות טרם הועלו

הסוחרים קובלים על היעדר המייקרים מוצרים לצרכן

מאת סופרנו הכלכלי

התאחדות הסוחרים פנתה אתמול במברקים לשר האוצר ולשר המסחר והתעשיה ובהם היא מוחה על שמאלציב בעלי חנויות לייקר מוצרים.

המכר של חיילי צה"ל במערב התעלה: "מבצב קיסרמצ'ר"

בר לב: הקשיים בכח אדם ימשך עוד כמה חדשים

מאת סופרנו הכלכלי

הפעולה להשבתת התחבורה הפרטית בשבת — נמשכת

עוד פניה של המועצה"ד בתל־אביב

זכו בהגרלת הפיס

ספיר: הזמן אינו מתאים להתכתשויות פוליטיות

מחיר המים הועלה ב־20%

מאת סופרנו הכלכלי

מיבצע „הקש בדלת" נדחה לחודש מרץ

84 אחוז מהציבור: מטרת הערבים השמדת ישראל

ר' יעקב ליינר ז"ל הובא למנוחות

למסע התעוררות בין חיילים דרושים

מתנדבים מרצים, ונגני תזמורת

לפנות טל. 794514—03

נהג - התנדב

לעזר בתחנת אוטובוס. אסוף את החייל, את התלמיד, את עקרת הבית.

למשרד עורך דין

דרושה מזכירה כתבנית

לקביעת ראיון לצלצל לטל. 258288

השבוע ביד יצחק בן־צבי ירושלים

כ"ג־כ"ז חשון תשל"ד 18־22.11.73

יד יצחק בן־צבי ממשיכה לקיים סדרות הרצאות מיוחדות מדי יום בשעה 17.00.

התכנית

יום ראשון: בעיות חברתיות בישראל בתקופת חרום — ד"ר רבקה בר־יוסף

יום שני: הרהורים על תהליכי המודרניזציה בחברות הערביות — פרופ' שמואל איזנשטדט

יום שלישי: בעיות של חינוך בעת מלחמה — ד"ר דן רונן

יום רביעי: מדיניות ארה"ב במזרח התיכון בשנים 1967—1973 — ד"ר שלמה סלוצקי

יום חמישי: השפעת יהדות ארה"ב על המדיניות האמריקאית — פרופ' דניאל אלעזר

ההרצאות תתקיימנה בבית יד יצחק בן־צבי, הכניסה מרחוב אברבנאל — גן רחביה.

הציבור מוזמן

משרד הדתות

מבצע תפילין

לנוכח הדרישה הגדולה לספק זוגות תפילין לחיילים ובהתחשב עם העובדה שהמלאי של היצור המקומי אינו מדביק את קצב הדרישה, החלטנו להכריז על

מבצע לאיסוף זוגות תפילין

אלה אשר ברשותם זוגות תפילין שהם יכולים לתרום למטרה זו, מתבקשים להביאם אל המקומות דלהלן:

- משרד הדתות ירושלים
- משרד הדתות, תל־אביב
- משרד הדתות, חיפה
- או לאחת המועצות הדתיות בכל מקום

אוניברסיטת בר־אילן

המחלקה לפסיכולוגיה

השירות ליעוץ פסיכולוגי הקיים באוניברסיטה פתוח ללא תשלום גם לבני משפחות הסטודנטים הרוצים יעוץ עקב מצב החירום.

■ סטודנטים ובני משפחותיהם מתבקשים להתקשר א'—ה' ללשכת דיקן הסטודנטים בין השעות 15.00 עד 4.00 טל: 752122 או לטל: 243748 א', ב', ג', ד' בין השעות 8.00—10.00 ובימים ה' בין השעות 10.00—12.00.

אוניברסיטת בר־אילן

בית הספר לעבודה סוציאלית

המחלקה לפסיכולוגיה

מודיעה

לאור המצב

נפתח שירות יעוץ לחושים

הנמצאים במתח נפשי והזקוקים ליעוץ

משרדי בית הספר לעבודה סוציאלית והמחלקה לפסיכולוגיה יהיו פתוחים במשך השבוע בין השעות 16.00—08.00 טל. 757461. כשהמשרדים סגורים אפשר להתקשר לטלפונים הבאים: 221164, 782998, 752839, 745649

אוניברסיטת חיפה

מבקשת לשמור על הקשר עם כל מוריה ותלמידיה ועובדיה באשר הם. המגוייסים, הפצועים והמחלימים מתבקשים למסור את כתובתם הצבאית או האזרחית ושמות הוריהם.

■ נא לפנות בהקדם למזכירות האקדמית או לטלפון מס' 04—254424 ו־04—254494

●

על מועד פתיחת שנת הלימודים תבוא הודעה נוספת

●

ברכת בריאות ושלום שלוחה לכל תלמידינו

האוניברסיטה העברית בירושלים

בית־הספר לרפואה של האוניברסיטה והדסה

מודיע על

תוספת מקומות לשנת הלימודים תשל"ד בשנים ב', ג', ד', עבור תלמידי רפואה מחו"ל שהשתתפו במלחמת יום הכיפורים

המועמדים זכאים לפנות תלמידי רפואה שהפסיקו לימודיהם בחו"ל וחזרו ארצה לקחת חלק במלחמה.

המועמדים יבחרו בהתאם לאפשרויות הקליטה של בית־הספר לרפואה.

על הפונים לצרף את הפריטים הבאים:
1. שנת ומקום לימודיהם
2. השגיהם בלימודים
3. תאריך ניהום ושחרורם
4. מס' תעודת הזהות, דאי צבאי וכתובתם הפרטית

על המועמדים לפנות בכתב עד ליום 23.11.73 למשרד הדיקן בבית־הספר לרפואה, — ת. ד. 1172, ירושלים 91000

לצה"ל דרושים לעבודה באזור תל־אביב כורכים ועובדי כריכה

פרטים יש למסור בכתב

לד. צ. - 1190

עכשו הזמן להפיג את המתח

בוא עם משפחתך לאווירה רגועה

למלון פאן אמריקן בבת־ים, על חוף הים־התיכון, בחדרים ממחגי־אויר הפונים כולם אל הים. לרשותכם יעמדו — רצועת חוף מקסימה, שתי בריכות שחיה, מועדון בריאות ומגרש טניס, פיאנו בר, אולמות לאירועים ולכינוסים, בית־כנסת וכל יתר שירותי המלון.

למלון פאן אמריקן על שפת ים־המלח, בחדרים ממוזגים, מהם נשקף הים ונוף הרי מואב. בשפת־הים של המלון עומדים לשימושכם שולחנות מוצלים, מתקני רחצה ובריכת שחיה חדישה (הנמוכה ביותר בעולם). • במרחק הליכה מהמלון מצויים מעיינות המרפא החדישים בחמי זוהר. שנפתחו זה עתה.

במלונות פאן אמריקן, המודרניים והמשוכללים, האוכל כשר למהדרין, וקדושת השבת נשמרת. זאת מבלי לפגוע ברמת השירותים.

פאן אמריקן בת־ים 03-876111

פאן אמריקן ים־המלח 057-97821

עידן־יועצים לפרסום

יוסי שורץ